Christian Winther

Tre Fortællinger

1851

Bibliotek 1800

Christian Winther

Tre fortællinger

eBibliotek 1800

2024

Ophavsret og brugsbetingelser

Copyright and conditions of use

Et rejseeventyr

– – Bælgmørkt var det, og skønt jeg sjældent kan komme i det tilfælde at kede mig, så fandt jeg dog krostuen for urenlig, og mit kammer for uhyggeligt, til at jeg der med nogenlunde behag skulle kunne tage hvile; og at fortsætte rejsen denne aften turde jeg ikke tænke på. Jeg gik ud i køkkenet, og mens jeg tændte min pibe, spurgte jeg pigen, der rakte mig gløden, blandt andet om landsbyens præst. Hun nævnede mig da en ung mand, med hvem jeg, skønt han ikke hørte til mine nærmeste omgangsvenner, dog som student i et lystigt lag havde drukket dus. Han var dengang et godmodigt, opvakt menneske, som vi på Regensen alle holdt meget af; men da han tidligere end jeg havde taget eksamen, og straks derpå forladt byen, havde jeg tabt ham ganske af syne. Men nu, ved at høre hans navn, vaktes erindringen såvel om vort hele samliv i studenterdagene, som om enkelte herlige scener, hvori han figurerede, så levende hos mig, at jeg følte en inderlig lyst til at se ham og tale med ham. Jeg tænkte tillige: han sidder nu her så stille hen, som det sømmer sig en god hyrde, hos sin hjord, han hører kun lidt til verden og dens tummel, – han er gift, men Herregud! man kan ikke vide det, måske er hans hustru ikke af de morsomste: var du i hans sted, ville et besøg af en gammel ven blive noteret i almanakken med en rød streg; *hvad du vil, at andre skulle osv.* – jeg går bestemt hen og besøger ham!

Da jeg trådte ind, sad han ved tebordet, og, som jeg kunne høre, læste tysk med sin lille pige, der sad på hans skød. Han satte barnet ned, skød lyseskærmen til side, og kom mig i

møde. Det var det gamle, mandhaftige, glade ansigt og det med et sådant udtryk af tilfredshed, at jeg nok kunne skønne: han keder sig ikke i sin kreds! – Men solen, der kastede disse glædesstråler på hans ansigt, sad også lige over for ham, og jeg begyndte alt i mit stille sind tusind gange at bede om forladelse for den ugrundede mistanke, jeg før, angående hans kone, havde ladet opkomme hos mig; men man gør sig stundom i en ledig time sådanne dumme tanker!

Hendes figur var af de bedste forhold, og hvad der manglede hendes ansigt i regelmæssige former, erstattedes fuldeligen ved det karakteristiske udtryk og de dejlige øjne; man kunne sige, hun talte ej blot med munden, der egentlig slet ikke var smuk, men ethvert blik, enhver bevægelse af hendes dejlige lemmer var så talende, og alt hvad de sagde, så yndigt, at jeg måtte tilstå, den ånd, der besjælede dem, kunne umuligt være en Asmodæus. Alting omkring i stuen var lige så sirligt som simpelt; på væggen hang en del billeder, blandt hvilke et smukt gammelt, kvindeligt hoved i sortkridt især faldt mig i øjnene. I sofaen lå en lille tyk dreng på ryggen med én arm til hver side, og sov af alle kræfter, og for at fuldende maleriet kom der fra kakkelovnskrogen en stor hønsehund, – de kaldte den Mahmud, – som, efter at have trohjertigt beset og besnuset mig, igen begav sig til sin måtte.

Skønt jeg altså måtte slutte, at min ven, – Henrik hedder han, – ikke trængte til opmuntring, så var dog den modtagelse, jeg nød, derfor ikke mindre hjertelig, og da han havde forestillet mig for sin kone, og ladet mig kysse sine børn, såvel hende, der studerede tysk, som ham, der sov, og jeg havde fået en kop og en pibe, befandt jeg mig allerede som hjemme. Den lille seks års

pige måtte sætte sig ved klaveret på et underlag af tyske leksika, og spille og synge *Schöne Minka* og *Heideröslein* for den fremmede herre. Jeg måtte bese hans bogsamling, – teologiske, historiske, og en hærskares mangfoldighed af franske, tyske, engelske og amerikanske godtkøbsbøger; og da alt dette var bestilt, da hans kone var gået i køkkenet for at besørge aftensmaden, satte vi os til ro i hans studerekammer, for ret efter hjertenslyst at tale om gamle tider.

"Thi," sagde jeg til ham, "jeg, der kommer lige fra hovedstaden, kunne jo rigtignok udkramme en stor del visdom, f.eks. om persere og russere, grækere og tyrker, Ferdinand og Bolivar, Adams og Jackson, Clausen og Grundtvig, Rossini og Weyse, hvilket for dig som landsbymand ville være ret fornøjeligt; men alt dette har endnu ej afgæret, øllet er for nyt; vi vil altså nyde det, som står klart for os, fordi det har haft tid til at sætte sig. Lad os tale om vore korte studenterdage, og om de fortræffelige karle, som vi under vort ophold i København har haft til fælles venner!" – Vi gennemgik da den lange række af bekendte, levede mangen scene om igen, opkogte vore vittige indfald og dumme streger, og – dog, jeg vil ikke forsøge at skildre det forunderlige behag, vi følte ved at genkalde os den tid, der gik; det er sket så ofte, og ethvert menneske, som har et hjerte, vil vist have følt noget lignende.

"Men det undrer mig," sagde Henrik, idet han stod op for at stoppe sin pibe, – jeg tror snarere for at skjule mig sit ansigt, – "det undrer mig, at hverken du eller jeg med et eneste ord har omtalt Vilhelm Frank, som boede lige over for dig i anden gang på Regensen. I var dengang meget gode venner; og hans

vulkanske hjerte uagtet passede I også ret godt for hinanden; thi," lagde han til med et smil, "I var begge lige store fantaster!"

"Hvem kan vel," svarede jeg, "holde kontrol med jer, kære venner! I har den grueligste hast med at komme fra København, opslå Eders paulun og bygge Eders arne ét eller andet sted; glemme rent, at der er noget, der hedder postvæsen og brevstil, og inden man ved et ord af det, er I henlagt på glemsels hylde. Vilhelm Frank sidder vel, ligesom du, lunt inden fire vægge, og har ligervis omkring sig en lille himmel, befolket af engle!"

"Så du har virkelig ikke hørt noget om ham?" spurgte Henrik med et vemodigt smil. "Han har," vedblev han, "vistnok en himmel og engle, for han var jo brav og god; og bag lune vægge bor han, for han er død og begravet for omtrent ni år siden!"

Vi tav begge et øjeblik.

"Er der da nogen såregen omstændighed ved hans død?" spurgte jeg; "det forekommer mig, som kunne jeg læse noget sådant i dit ansigt."

"Hvad mærkeligt kan der vel være forbundet med et ubekendt, ungt menneskes pludselige død? Jeg holdt meget af ham, og var vidne til hans endeligt, derfor forekommer mig måske det hele mere betydningsfuldt. Klokken er ikke mange; min lille kone vil nok gøre ære af vor kærkomne gæst, så at jeg vel tror før bordet at kunne få dig alt desangående fortalt. Dog må jeg meget bede dig, i den lille tragiske idyl, som du vil høre, ikke at ville vente en skitse til et karaktermaleri, eller vel endog emnet til en novelle!"

Selv ved du, som landsbybarn, hvor herlig juletiden kan være. Alle landmandens strengere arbejder hviler, enhver bereder sig til at nyde sin fritid dobbelt ved at dele glæden med slægt og gode venner; de ældre har travlt med at ordne de små fester, børnene er fulde af forventning; landsbyviolinisten trækker nye strenge på, og statsmusikanten i købstaden indstuderer sine københavnske danse til brug på herregårdene; sønner og svigersønner kommer hjem fra skoler og universitetet; pigehjerter banker af længsel efter valse og cotillons, – måske af andre grunde; de landlige intriger nemlig, som ellers plejer at gå sneglegang, får i denne karnevalstid betydelige stød fremad. Træffer det nu, at frosten lægger bro over alle bække og moser, og jorden er så hård, at man langt borte hører vogne rulle og vandrerens skridt, og den rene luft fjernt fra bærer klokkernes klang til vort øre; eller også himlen dækker den stille egn vidt og bredt med jævn sne; så bliver samfærdslen lettet, besøg og genbesøg holder ikke op, og stegevenderne får ingen hvile.

Tilgiv mig den lange beskrivelse; det var nemlig i en sådan smuk juletid, at jeg med let hjerte, efter flere års pløjning i Künöl og vor gode ven B's hæfter og dernæst overstanden attestats, gjorde en rejse over til Jydland for at forfriske mig efter mit arbejde, og denne forfriskning håbede jeg at kunne tage hos min og din ven, Vilhelm Frank. Mine forældre var døde, jeg havde intet hjem, mine venners måtte da være mit. Vilhelm havde dengang allerede nogle år været huslærer hos en enkefrue, der ejede en stor herregård i nærheden af A., og hvis børn, en datter og en søn, han havde hjulpet til at opdrage. Ifølge den på landet gældende gæstfriheds lov turde jeg, skønt ukendt af fruen, på min vens anbefaling vente mig den bedste

modtagelse, og den landlige hospitalitet fornægtede dengang ikke heller sig selv. – Af fruen, – således kaldtes hun i egnen, – af hendes børn, en datter på seksten og en dreng på syv år lige indtil den gamle Stine og skytten blev jeg modtaget som en gammel bekendt, var snart indviet i alle gårdens hemmeligheder og delagtiggjort i alle festens glæder, der havde udbredt ligesom et forhøjet liv over hver enkelt person. Kun Frank syntes mig ikke at være den samme, som jeg før havde kendt ham, eller i det mindste måtte der i hans indre bevæge sig noget, som stred mod den opvakte lystighed, hvortil alle omgivelserne skulle opfordre også ham. Vistnok var han ikke af den slags svage mennesker, der, fordi de ikke formår at beherske deres mismod, så let støder an mod de udvortes forhold, bliver sære, forbitrer andre øjeblikkets frugt, og forværrer deres egen tilstand. Tværtimod søgte han at skjule for andre de skyer, som formørkede hans himmel, ved at deltage i enhver fornøjelse, som tiden frembød, og syntes det endog undertiden, som var *han* det hjul, der satte selskabelighedens maskine i drev. Men mig, der kendte hans karakter nøjere, blev det ikke skjult, at dette mest var en bestræbelse for at overdøve en vis uro, der bevægede hans indre.

Jeg bemærkede dette straks den første dag efter min ankomst. Jeg var gået ud om morgenen, tidlig, for fra én af de omliggende banker at betragte den smukke gamle gård, der med sine rødbrune mure i det vinterlige landskab tog sig herligt ud. Da jeg kom tilbage, traf jeg Vilhelm. Han stod i borggården, som ved et stakit. Der i en halvcirkel forenede begge udspringende sidefløje, adskiltes fra den lange og brede staldgård, og var just i færd med at dressere en stor hønsehund,

til hvilken han, med hundepisken hængende over den ene skulder, snart uddelte brød, snart klaps, snart gode ord.

"Det var ret besynderligt," råbte han, så snart han så mig, idet han gav hunden den sidste bid brød, og tørrede hånden for at række mig den, "det var ret besynderligt, at min moder ikke med dig har sendt mig svar på mit sidste brev! Intet i verden er mig i dette øjeblik vigtigere end det brev, som jeg venter fra hende!"

"Hvornår skrev du da til hende?" spurgte jeg.

"Med sidste post," var svaret.

"Men, kære ven! Du forlanger altså umulige ting; din moder kunne jo ikke engang have fået dit brev før min afrejse fra byen; og desuden sagde jeg dig jo i aftes, at hun, da jeg besøgte hende, for i det mindste at bringe dig en hilsen, selv havde klaget over din lange tavshed, men dog havde i sinde med det første at skrive."

Du kender ikke fru Frank, og jeg må derfor sige dig, at denne kone med alle egenskaber, der pryder en hustru og moder, dog forener en så stor grad af honnet ambition, at den næsten grænser til en mindre elskværdig stolthed. Det var hendes ivrigste ønske, at hendes eneste søn skulle studere jus; thi hun håbede, at hans udmærkede evner og hendes forbindelser skulle føre ham på en glimrende levevej. Men Vilhelms afgjorte tilbøjelighed for den gejstlige stand og landlivet, – ikke engang i København ønskede han at blive præst, – lagde hendes højtstræbende planer uoverstigelige hindringer i vejen. Uagtet hendes inderlige kærlighed til ham, anvendte hun dog al sin myndighed, ja endog strenghed for at formå ham til at føje sig efter hendes ønsker; men skønt han i enhver anden ting var

lydig og føjelig, så strandede dog ethvert forsøg til at bøje ham efter hendes vilje på hans urokkelige fasthed. Blev hun nu overrasket af denne usædvanlige modstand, eller indså hun det urigtige i sit forlangende, nok, hun gav efter, og han tog teologisk eksamen; men da han endnu var for ung til at blive præst, og hans fine følelse forbød ham længere at leve af moderens godhed, tog han en huslærerplads, hvor han, som sagt, havde gjort sig lige så yndet, som da han levede blandt os. Men denne hans moders eftergivenhed, som han ikke før syntes at have kendt, havde gjort et så dybt indtryk på hans hjerte, og i den grad forstærket hans taknemmelighed, at han siden den tid gjorde sig, så at sige, til slave af hendes ønsker, og aldrig uden hendes samtykke foretog sig noget skridt af vigtighed.

Han tav.

"Altså," vedblev jeg, "kan du ikke vente brev før i morgen formiddag; thi, som jeg hører, kommer posten først i nat til A., breve og aviser kan altså ikke være her før et par timer efter dagbrækningen."

Han lod hunden apportere et stykke brænde, som just lå ved hans fod, skød kasketten bag af nakken og purrede sig i håret, idet han adspredt så efter hunden.

"Der er noget passeret med dig," sagde jeg efter forgæves at have ventet på svar, "du ligner dig selv ikke mere; enten er du forelsket, eller i gæld, eller – hvad fejler dig dog, kære ven!"

Han så på mig med et hos ham sjældent udtryk af blid og dyb glæde, og sagde med et let suk: "Jeg er usigelig lykkelig! Men," lagde han hurtigt til, som for at skjule sin følelse, "jeg venter, som du ved, snart at blive befordret, det er så pinagtigt at gå i denne uvished; tillige har jeg nu ikke så meget at bestille her,

siden jeg mistede mine to disciple; – nu er jo frøken Marie alt for et år siden konfirmeret, og har udlært!"

"Hvorledes?" spurgte jeg forundret, "læser du ikke længere med den lille dreng?"

"Jo, det forstår sig," var svaret.

"Men du sagde jo: mine to disciple; havde du da flere end disse to?"

"Å, ja vist, en lille bondepige!"

"En bondepige?"

"Ja, ja, en bondepige," svarede han utålmodig over min undren, "en datter af en fattig, gammel husmands enke. Hun har fra sin tidlige barndom været frøkenens legekammerat, og da hun artede sig vel, og syntes at have gode evner, lod fruen hende tage del i de andre børns undervisning."

"Ej, ej!" råbte jeg leende, "og nu har hun vel skudt huen bagaf, og fået kam i håret, parlerer fransk, skal dog være bondepige, og er altså fordærvet for sin stand? Det har du nu på din samvittighed!"

"Så?" sagde han med bitterhed i tonen; "fordi hun har lært at skrive, regne og bogstavere lidt menneskeligt, lært lidt tysk; fordi hun har gennemgået en danseskole, skulle hun måske være fordærvet for sin stand? Fruen er en såre fornuftig kone, hun har indset al slig fare, lige så godt som min superkloge herre; hun har ladet hende bevare sin bondedragt, og har holdt hende til sådant arbejde, der sømmer sig for hende, og hun skal nu snart ud at tjene!"

"Hvor er hun da nu?" spurgte jeg, "endnu har jeg ikke set hende!"

"Set hende?" svarede han, "jeg har heller ikke set hende i flere dage; for hun er gået hen at besøge sin moder, der bor i Rum by, halvanden mil herfra. Husker du ikke det smukke, gamle hoved, tegnet med sortkridt, som du i aftes med en ægte kunstkendermine sammenlignede med et arbejde af Gerard Douw, det, som hænger i frøkenens kabinet? Det er pigens moder. Skuespiller W., vor gode ven, som forrige sommer var her med en del andre af det kongelige teaters personale, fandt så meget behag i den gamle kones ansigt, at han tegnede det, og forærede mig – vil jeg sige – datteren det! – Hejda, Mahmud!" Han fløjtede hunden til sig, og tog den ved begge ørerne. "Hm! fordærvet! *dig* har jeg også optugtet og undervist, og givet dig en nobel dannelse; har jeg kanske også fordærvet dig for din stand, min stakkels dreng? Kom!" råbte han til mig, mens han slog knald med pisken, og hunden sprang gøende omkring ham, "kom, fruen venter os ved frokosten; til middag er *her* selskab, og i aften skal vi alle til dans hos forpagter Hansen, – og i morgen kommer da posten! Om et par dage skal vore folk have lystighed, da, håber jeg, da skal jeg først danse ret af hjertensgrund; thi den post, den post! Kom, kom, og vær lystig, og se ikke så alvorlig ud! Man kalder dig ellers en gammel, pedantisk kandidat, og beklager ynkeligen det stakkels pigebarn, der engang skal holde ud med dig i en forrøget præstegård!"

Han trak mig afsted. Dagen hengik muntert, og efter bordet kørte det samtlige selskab i tre vogne til den omtalte forpagter Hansen, der boede omtrent en mil fra fruens gård.

Her var alt levende og i bevægelse. Lysene var tændt på alle mulige lysestager og lampetter, pyntede tjenestepiger trængte

sig gennem vrimmelsen af de forsamlede gæster og bød tevand om; i nogle stuer blev spillepartier ordnet for de ældre; en gammel lystig skolelærer fra egnen havde samlet alle små piger og drenge omkring sig, og morede dem ved mange narrestreger, mest dog ved sin egen snurrige person; men oppe fra den såkaldte storstue hørtes violiner stemmes, enkelte løb af en fløjte og stød i et valdhorn. Man havde ventet lidt på os, og næppe havde derfor damerne ordnet deres pynt, og fået tilstrækkeligt tevand og tvebakker, før forpagterens søn, en rask, ung landmand, førte frøken Marie op i salen for at åbne ballet med hende, og snart var alle fødder, som besad nogenlunde takt og behændighed, i levende bevægelse. – Efter et par almindelige danse, fik man lyst at prøve en bondedans; men da jeg ikke ville vove at deltage heri, satte jeg mig hen for at se til. Den lille Frits, fruens søn, stod ikke langt fra mig, og så, som det syntes, med forundring på de vilde spring, hans lærer gjorde: for han dansede, forekom det mig, med flid ret voldsomt.

Jeg kaldte på ham: "Skal du ikke danse, lille Frits?"

"Nej, forpagterens Mariane vil ikke danse med mig!"

"Ville du da så gerne danse med Mariane?"

"Ja, det er jo min kæreste! – men om et par dage skal der være gilde hjemme for vore folk, så kommer jeg nok til at danse."

"Hvorledes det?"

"Jo, så danser nok Johanne med mig."

"Johanne? Hvem er Johanne?"

Drengen trak sig lidt tilbage, og så på mig med store øjne, som om han ville sige: "Du vil nok narre mig? Kender du ikke Johanne?" – Jeg måtte lade, som om jeg vidste det. "Og så,"

vedblev drengen snaksom, "så danser hr. Frank *denne* dans med Johanne, og når de så er færdige med dansen, så kysser han hende."

"Kysser hende? Hvad siger du? Hvoraf ved du det så bestemt?"

"Jo, jeg skal sige dig, det så jeg, han gjorde forrige år akkurat efter denne dans. De gik ind i den blå stue ved siden af, og der lå jeg i sofaen og havde sovet, og så stod de der, og så snakkede de, og så kyssede han hende *sådan*" – dette sådan lagde han et særegent eftertryk på.

"Og hun ham igen?"

"Ja, det forstår sig, hun slog begge sine arme om hans hals! Men", vedblev Frits med en vigtig mine, "det var dog ikke rigtigt af hr. Frank, var det vel, du?"

"Hvoraf ved du, at det ikke var ret?"

"Jo, jeg skal sige dig, det hørte jeg, min mama sagde til jomfru Christensen!"

"Ah, husjomfruen? ikke sandt?"

"Jo!" sagde han, nikkende med hovedet.

"Men, hvoraf vidste din mama, at hr. Frank havde kysset Johanne?"

"Jeg fortalte hende det straks!"

"Men burde du fortælle sådant til din mama?" spurgte jeg for at prøve ham.

"Ja, det forstår sig," svarede Frits med gammelklog anstand, "hr. Frank siger selv altid til mig: Du må aldrig skjule nogen ting for din mama! Men ved du hvad," lagde han eftertænksomt til, "du kan tro, han vil have hende til sin kone!"

Jeg lo højt: "Hvoraf slutter min kloge Frits da det?"

"Jo, det sagde min mama til jomfru Christensen. For jeg skal sige dig, når to således kysses og holder af hinanden, så vil de alletider gifte sig med hinanden!"

"Men sig mig dog, Frits, hvem er Johanne? Hvorfor er hun ikke her?" – På disse spørgsmål fik jeg intet svar; thi Frits havde fået øje på en pige, der på et stort fad bar pebernødder og kager til børnene ind i en anden stue, og hende var han pludselig fulgt i hælene.

Min gode Frank var altså forelsket op over begge ører, det vidste jeg nu i det mindste; men denne Johanne, hvem var hun? Skulle det være –? Jeg kendte jo rigtignok vor ven tilbuds, og vidste, at hans fantasi ofte foregøglede ham eventyr, der i tanken var liflige, men ofte i virkeligheden sank så meget dybere; dog – skulle min formodning her have truffet det rette, så ville dette tilfælde overgå alle mig hos ham bekendte træk. Under disse betragtninger, der forekom mig just ikke at føre til noget glædeligt resultat, kom Frank, blussende af den heftige dans, farende over gulvet hen til mig, greb mig i kjolekraven med begge hænder og ruskede mig stærkt. Han havde stået omringet af en flok unge piger, og som sædvanlig af og til vakt en lydelig latter.

"Vil du vågne?" råbte han; "frøken Marie og de øvrige pigebørn derhenne påstår, at du i aften må være meget teologisk stemt, eller også må du savne nogen her. Spejl dig i mit følgeværdige eksempel, og vær glad, så længe du kan; Gud ved, hvor længe det kan vare! Savner du nogen?" vedblev han med ironi, "du stakkels Henrik! er hun i København? eller hvor? sig mig det! Kom, vi vil drikke hendes skål!"

Han tog mig under armen, drog mig ind i en anden stue, bragte fra skænkebordet to glas punch, og klinkede med mig: "Din donna!"

"Jeg har ingen, min kære Frank! men jeg vil foreslå en anden skål: en lykkelig post i morgen!"

Han så alvorligt på mig, satte glasset, og trykkede min hånd: "Du skikkelige fyr! Tak skal du have! Ak! vidste du nu vel," idet han klinkede med mig, "en lykkelig post i morgen, og du skal i overmorgen se mig som en net, stadig ungersvend; thi nu må jeg rigtignok med gevalt sætte mig i lune, for at dæmpe min uhyre længsel!" – Jeg ville tale, men han afbrød mig: "Hører du cotillon! Du skal jo danse med frøken Marie? Forpagterens søn er allerede ganske skinsyg på dig. Tag dig i agt for ham, han har nogle skrækkelige knokler, den karl; han bærer en tønde ærter op på sin faders loft ligeså let, som du sætter Badens latinske leksikon på din hylde!" Således talende gik han fra mig, og dansen adskilte os den øvrige del af natten.

Da morgenrøden hen imod klokken syv begyndte at oplyse det smukke vinterlandskab, hvor alt var stift af frost og glimrende af sne, tog vi afsted fra vort selskab. Jeg måtte, hvor gerne jeg end ønskede at sidde hos Frank for at tale med ham, tage plads hos fruen og hendes børn i den lukkede vogn, mens Frank satte sig på postvognen. Da jeg så, at mine damer ikke var oplagte til samtale, kom jeg uvilkårligt lidt efter lidt til atter at tænke på Frank og den besynderlige, spændte stemning, der selv hos ham forekom mig unaturlig, og som gjorde mig ret urolig, selv vidste jeg ikke at gøre mig rede, hvorfor. – Jeg blev vækket af mine betragtninger ved at vognene standsede.

"Hr. Frank vil stå af!" råbte den forreste kusk til den anden. Jeg åbnede slaget, og så, at vi befandt os på en indgrøftet vej, der løb over en banke. Neden for denne strakte sig en stor mose, hinsides denne en skov, og over skoven kunne jeg se et kirketårn og rygningen af nogle huse, som var ganske røde af solens stråler, der just nu brød frem over horisonten.

"Hvad er det for en by?" spurgte jeg kusken.

"Hist ovre?" spurgte han, og pegede med pisken; "det er Rum by, herre!"

Da Frank kom springende hen til slaget for at sige farvel, sagde fruen: "De skulle dog vogte Dem, og ikke gå i denne kulde, efter at have danset så meget, kære hr. Frank!"

"Det er just godt," svarede han hastigt, som frygtede han for at overtales, "at bevæge sig i den friske morgenluft; jeg går til A. for at hente posten, og kommer om et par timer sikkert igen. Adieu!" – Han sprang over gærdet ind på marken, og da vi ved foden af bakken gjorde en drejning, så at man på langs kunne overse hele mosen, så jeg ham allerede med hurtige skridt at ile over den herimod skoven.

Da vi kom hjem, gik de andre alle til sengs; men jeg besluttede at oppebie Franks tilbagekomst. Mit kammer var varmt og hyggeligt, saltede roser duftede på ovnen, og en bog og en kop kaffe holdt mig årvågen; jeg havde klædt mig om, og befandt mig såre vel. Næppe havde jeg siddet en halv time i mit kammer, før jeg så postbuddet, – det var kendeligt på tasken, – komme op ad gården; og lidt derefter bankede det på min dør. Det var den gamle Stine, som bragte mig et brev.

"De sagde dernede i køkkenet, at De ikke ville gå i seng, men havde fået kaffe op, og derfor var jeg så dristig, at bringe Dem

dette. Her er også et brev til hr. Frank; det er nok fra hans moder, kan jeg se af seglet. Det er ret slemt, at han er gået den lange vej forgæves; for som jeg hører af Lars, kusken, er han gået til A. for at hente posten. Men," lagde hun til med en snu mine, "skytten fortalte også nede i borgestuen, at han havde mødt ham i Rum skov, han løb så stærkt, sagde skytten, at han kunne rende en hare op – han har nok forsinket sig ved den lange omvej; thi vejen til A. går ikke gennem Rum by, nej mæn gør den ej!"

Hun smiskede og gik; jeg læste mit brev, aviserne og et par blade af en coopersk roman, som jeg fandt i en toiletskuffe, og et par timer kunne omtrent være forløbet, da jeg så Frank mere springende end gående komme ind ad den yderste port. Hatten sad ham bag i nakken; frakke, kjole, vest stod åbne, hans kinder blussede, og uagtet det frøs syv grader, løb sveden ham strømmevis ned ad panden. Jeg skyndte mig ned i dagligstuen for at tage imod ham.

"Hvor er mit brev?" råbte han med skælvende stemme, idet han kom farende ind ad døren uden at svare på min tiltale: "Postmesteren i A. sagde mig, at buddet havde fået det tilligemed de øvrige!"

I det samme kom den gamle Stine ind med brevet i hånden.

"Er det til mig?" sagde han utålmodigt, og rakte hånden ud derefter.

"Ikke så hidsig, unge herre!" sagde den gamle i den spøgende tone, som yndede tjenestefolk undertiden tør bruge, og holdt hånden med brevet på ryggen: "Ikke så hidsig! først atten skilling her på bordet, før får De det ikke!"

Han stirrede på hende og brevet, som frygtede han, det skulle smelte bort for hende, mens begge hans hænder med utrolig hurtighed undersøgte alle lommer, og da han intet fandt i dem, sprang han som et lyn ud af døren, op på sit værelse i venstre fløj. Et par sekunder derefter hørte vi ham storme ned ad trappen; han kom ind, kastede pengene på bordet, og greb genstanden for sin heftige længsel. Men just, som han gjorde mine til at bryde seglet, så jeg, hvorledes dødbleghed dækkede hans ansigt, øjnene lukkedes, hånden knugede krampagtigt brevet sammen, og inden jeg kunne komme ham til hjælp, segnede han om på gulvet, og var – stendød.

Tænk dig vor skræk! – Jeg lod ved forvalteren hente en læge, og den gamle Stine måtte vække fruen. Hun kom straks, og anordnede med den hende egne fatning adskilligt, der kunne synes passende for vor stakkels ven. Vi lagde ham ind i et sideværelse; ak, jeg kan ikke beskrive dig den smertelige følelse, hvormed jeg hjalp til at bære den smukke, kraftfulde skikkelse, som jeg et øjeblik i forvejen havde set handle i al sin ungdoms ild og liv; – aldrig føler man sin afmagt og usselhed stærkere, end i et sådant øjeblik! – Lægen kom; men så snart den gamle mand sindig og rolig havde set et øjeblik på Frank, og foretaget de ved slige anledninger passende forsøg, så rystede han på hovedet, og sagde: "Her standser min kunst! Imidlertid råder jeg til at lade våge hos ham." Da han var kørt, opsøgte jeg fruen; hun måtte vel, mente jeg, hos Frank også have bemærket den underlige stemning, der for mig, som dog i så lang tid ikke havde set ham, havde været så påfaldende, og måtte vel også have i det mindste formodning om sammes årsag. At hans død til dels var en følge af hans voldsomme anstrengelse om natten

og formiddagen, var rimeligt nok; men en indre, heftig uro var så umiskendeligt at spore i hele hans opførsel, at man nødvendigvis også måtte tænke sig denne som en medvirkende årsag. Jeg fandt fruen siddende ved et vindue, som vendte ud til gaden. I det øjeblik, da jeg ville begynde mine spørgsmål om den sag, der så meget lå mig på hjerte, faldt just hendes øje ud over gården, og i det samme slog hun hænderne sammen, og udråbte, ligesom pludselig grebet af en smertelig, vemodig følelse: "O Gud! *hende* har vi da slet ikke tænkt på! Hvad vil hun vel sige! stakkels Johanne!"

Jeg trådte hurtigt til vinduet, og min nysgerrighed, som var vakt ved disse medlidende udråb, men især ved navnet Johanne, blev straks på en såre behageligt overraskende måde tilfredsstillet. Jeg havde tænkt mig hende som et stærkt bondefruentimmer, bredskuldret og høj, hvis meste skønhed bestod i ungdom og sundhed. Men jeg havde til dels bedraget mig. Den pige, der kom langsomt gående op ad staldgården mod hovedbygningen, og som straks tykkedes mig det lifligste syn, mit øje havde set, var rigtig nok, hvad stof og klædernes snit angik, klædt aldeles som de andre af egnens bønderpiger; men legemets dejlige former kunne ikke skjules selv af det stive klædemon. Hun var snarere lille end stor, og skønt hun var slank som et rør, var dog hvert lem ungdommeligt trindt, og med alt dette forenede hun i sine bevægelser den yndigste smidighed og myghed. Hunden Mahmud, som var kommet ind ad porten med hende, gav mig ret lejlighed til at glæde mit øje. Stod hun stille for at klappe den, hældede hun sig til siden for at undgå dens spring og kærtegn, standsede hun for at true den med oprakt finger, eller satte hun sig ned for at caressere den,

så åbenbarede sig i enhver stilling og bevægelse en rig mangfoldighed af skønhed og ynde. Du må derfor ikke undre dig, at synet af hende i dette øjeblik, der blev mig det vigtigste i mit liv, næsten ganske fortrængte min smerte over tabet af min ven, ja siden efter mildnede den bitre sorg, og frembragte den underlige, blandede følelse, der stundom gør visse øjeblikke i vort liv til de mærkeligste og betydningsfuldeste. Og hvor velgørende er det da ikke, at der er mere end én streng i vort bryst, der kan klinge; kun derved kan dissonanserne, der ellers ville bringe vort indre øre til fortvivlelse, lidt efter lidt opløses til den beroligende, rene akkord!

Det syntes, som om hun søgte nogen. Da hun var trådt ind i borggården, satte hun sig – sagtens med forsæt – på hug, og efter at have lagt en lille pakke, hun havde båret, på den frosne stenbro, caresserede hun hunden; men begge de dejlige mørkeblå øjne, der tindrede af kløgt og skælmeri, sendte imidlertid ligesom lysende strømme af ømhed og længsel op til vinduerne i venstre fløj, som om hun ventede der at se nogen.

Fruen tørrede sine øjne, og åbnede vinduet: "Kom dog op til mig, lille Johanne!" råbte hun. Overrasket drejede Johanne hurtigt sit ansigt hen imod os, og trådte lidt efter ind i stuen. Med naturlig frihed og anstand hilste hun, kyssede fruens hånd, og fortalte med liv og munterhed om sin gamle moder og om julens glæder. Men da hun derpå gjorde mine til at gå bort, søgte fruen atter at knytte samtalen. Det lykkedes vel for en del; men jeg mærkede tydeligt, såvel hvor pinlig fruens stilling var, da hun var tvivlrådig, om hun straks turde åbenbare Johanne Franks død, eller ej, som og, med hvilken urolig, kærlig ængstelse denne ventede det øjeblik, da hun kunne ile til ham.

Endelig tog hun mod til sig, og sagde: "Jeg har noget her, som jeg har besørget syet for hr. Frank; jeg håber det vil være ham en fornøjelse, derfor vil jeg bringe ham det straks!"

"Du kan ikke få hr. Frank i tale nu," sagde fruen med usikker stemme.

Den unge pige blev opmærksom; hendes øjne blev alvorlige, og med dæmpet stemme spurgte hun: "Hr. Frank er dog ikke syg?" Da man nølede med svaret, udbrød hun hurtigt: "Min Gud! hvad er der sket? De ser alle så alvorlige på mig! Kære frøken Marie," idet hun henvendte sig til denne, der just var trådt ind. "sig De mig, for Guds skyld! hvad er der sket?" Frøken Marie kunne ikke tilbageholde sine tårer, men brast i heftig gråd. Johanne stod et øjeblik tavs, betragtende enhver af os med fast blik, og spurgte derpå med sikker stemme, der antydede, at hun ventede det værste svar: "Han er altså død?"

Da jeg nok så, at hverken moder eller datter ville være i stand til sammenhængende at meddele hende det forefaldne, søgte jeg så skånsomt, jeg kunne, at gøre det. Jeg så, mens jeg talte, hvor bleg hun blev, hendes dejlige øjne betragtede mig, og syntes at takke mig for hvert formildende udtryk, jeg brugte; men hendes rolighed ængstede mig, hun græd ikke, hun sukkede ikke; hendes elskovs hemmelighed lå skjult i denne udvortes kolde ro, som en ung blomst, der skal visne under den sildige vårsne. Men da jeg fortalte hende, hvilke foranstaltninger der var truffet, om det muligen kun skulle være en dødssøvn, så vendte hun sig hurtigt til fruen og sagde: "De tillader vel, kæreste frue! at *jeg* sidder inde hos ham?" Hun sagde disse simple ord, som alt hvad hun talede, med et karakteristisk udtryk i stemme, ansigt, holdning, så bøjeligt, så

overtalende, at det ville have været mig umuligt, at afslå hende det. Også fruen måtte efter nogle svage indvendinger vige for hendes overtalelse, hvorpå Johanne kyssede hendes hånd så inderligt, så taknemmeligt, som om hun af denne hånd havde modtaget det, der nu alene havde nogen værdi for hende, kastede sit halstørklæde, og ilede ind i værelset, hvor Frank lå.

Vi skiltes ad. Hen imod aften, da jeg trådte ind i den daglige stue, kom fruen mig i møde: "Jeg har ventet på Dem, for ved Deres hjælp måske at formå Johanne til at forlade hr. Frank. Døden har vist berøvet hende mere end Dem og os, og jeg frygter for hendes sundhed: hun er mig kær som mit eget barn!" Jeg fulgte hende. – I værelset, hvor den døde lå, fandt vi pigebarnet liggende henslængt ved siden af lejet med den ene arm og ansigtet hvilende på hans bryst: i den anden holdt hun et åbent brev, det samme, som Frank havde fået om formiddagen. Hun havde grædt, og græd endnu, som om hun bogstaveligt ville hensmelte i tårer, og havde også vædet hans bryst og arm og sit eget tørklæde med sin gråd. Hun var halvt afmægtig, og lod sig på fruens venlige anmodning villigt føre til sit kammer og bringe til sengs.

Brevet, som oplyser, hvad der måske endnu kunne synes tvivlsomt i denne tildragelse, det, som Frank døende havde knuget sammen i sin hånd, kan jeg," sagde Henrik, idet han gik til sin pult og fremtog et papir, "forelæse dig; her er det.

København, decbr. 18**.

Hvor megen glæde dit brev, min elskede Vilhelm! forårsagede din gamle moder, vil jeg næppe kunne beskrive dig, og især hvor godt det gør mit hjerte, at kunne

sende dig et svar derpå, som vil være dig fyldestgørende. I grunden var det dog ikke ret, og, hvis jeg ikke holdt så meget af dig, kunne jeg gerne være faldet på at skænde lidt, fordi du blot ét øjeblik kunne tvivle om mit mest ubetingede bifald i en sag, der for din fremtidige lykkes skyld måtte være mig kær og vigtig. Og hvad er det så vel for en byrde, du lægger på din samvittighed? Dog vel ej din edelige forsikring til mig, at du aldrig uden mit samtykke ville gifte dig? Vel kender jeg dig, og ved, at dit sværmerske hjerte og dit varme hoved undertiden – tilgiv mig – forskrue dig lidt; men dette var, selv under hine forudsætninger, ikke ganske naturligt. Skal jeg da forklare mig tydeligere? Din ed, var den ikke fra min side frivillig? uden tvang? Og havde den end ikke været det, kunne jeg da ikke gengive dig dit ord? Har du da virkelig så liden tillid til min kærlighed, at du skulle frygte et afslag, fordi dit valg ikke var mit? – Hvis sagen i sig selv ikke var så alvorlig, ville jeg næsten have anset det for din spøg, trods den alvorlige, højtidelige tone, hvori du omhandler den. Ak! Jeg mindes endnu så levende den aften, da du gav mig hint højtidelige løfte. Jeg havde i de dage samtykket i, at du valgte den gejstlige stand. Du var kommet hjem til mig fra et kollegium hos S., og sad så stille henne i vinduet. Jeg spurgte dig tilfældigvis om årsagen til din usædvanlige tavshed. Da satte du dig hos mig i sofaen – du forskrækkede mig, som sædvanlig, med din heftighed, – og tilsvor mig med de helligste forsikringer, at du, som et bevis på din taknemmelighed for min nylig udviste eftergivenhed, kun af min hånd og med mit samtykke ville

tage nogen hustru. Jeg modtog dit løfte, men – jeg gentager det, – jeg tog ikke dette løfte af dig og hvorfor skulle jeg ikke have modtaget det? Måtte dette ikke glæde en moder, at hendes eneste, elskede barn gengælder hendes kærlighed med tillid? – Dog nu vær rolig, kære søn! Du har indfriet dit ord! Er den lille bondepige (i din iver har du glemt at sige mig hendes navn) kun halvt så elskværdig, som du beskriver hende, så måtte jeg jo stride mod din lykke, hvis hun ikke også blev mit valg. – Mag det så, at du i foråret med hende kan møde mig hos min broder i Fyen, for at jeg kan lære min svigerdatter at kende, og glæde mit hjerte ved din lykke. Hvad der især indtog mig for hende i din beskrivelse, var hendes fine, kvindelige forhold under dit, tillad mig, noget kække frieri ved høstgildet – endnu til slutning må jeg sige dig, at din salig faders gode ven, etatsråd M., i går var hos mig for at melde mig, at du var øverst indstillet til det præstekald, som du søger i Jydland. Omfavn din kæreste fra mig, og Gud velsigne eder begge.

Da Henrik havde forelæst mig dette brev, satte han sig atter hos mig. "Jeg kan," sagde han efter nogle øjeblikkes tavshed, "se på dit ansigt, at du må have ét eller andet spørgsmål at gøre mig. Du ville vel således for eksempel gerne vide noget om den lille Johannes senere skæbne. Du må da ikke tro, at hun, skønt dybt grebet af sin sorg, tæredes hen af græmmelse, eller visnede hen som rosen i enge; dertil var såvel hendes åndelige som legemlige natur alt for sund. Hun var jo så ung, og et ungt

hjerte besidder megen spændkraft; det giver efter for skæbnens tryk, men kan derfor også, for at bruge et forslidt billede, som det grønne aks efter stormen atter rejse sig og genvinde kraft. – Halvandet år efter Franks død blev hun gift med en landsbypræst, hvis livs lykke hun udgør; men om *hun* føler sig ligeså lyksalig i sin stilling som hendes husbond, det kan du straks spørge hende selv om; for der hører jeg allerede, hun kommer for at kalde os til bords!"

Hesteprangeren

Svenskekongen, Carl Gustav, lå med sin hær for København; hans generaler, den unge prins af Sulzbach og grev Stenbock, holdt Fyn besat; og overalt viste hans krigere sig som værdige lærlinge og sønner af hine tredive år; for de samme optrin af grumhed og udsugelser, der havde betegnet deres felttog i Tyskland og Polen, gentoges nu i Danmark i en så meget sælere skikkelse, som nationalhadet, mens det forstærkede krigens rædsler, hos den rå hob også syntes at retfærdiggøre deres voldsgerninger. Det land Fyn var således også skuepladsen for flere sådanne optrin, af hvilke hin tids historie har opbevaret en mængde så oprørende, at man stundom er fristet til at drage beretningernes sandhed i tvivl. Mænd og kvinder, – så fortæller man –, præster og lægfolk, gamle og unge, fornemme og ringe var ideligt udsat for de skrækkeligste mishandlinger, når kun soldaten derved så muligheden af at tiltvinge sig et rigt bytte, eller vel endog blot at hævne sig over et fejlslagent håb. Blandt landets egne børn rugede indbyrdes dump ængstelse og sky mistro; for selv blandt disse fandtes flere, der, ledet af frygt eller forført af håb om delagtighed i fordele, hemmeligt og åbenbart gik fjenden til hånde. Til al denne jammer, som svenskens ankomst medførte, kom endnu, at den dengang endnu næppe havde kunnet genvinde de indre kræfter, den tidligere havde mistet i hin for mindre end tyve år siden ophørte pest.

Var det måske kongens fraværelse fra denne ø, var det den tanke hos svenskerne, at de snart muligvis skulle forlade landet, eller var det provinsens bestandig hjælpeløsere tilstand, – for

håb om kraftig undsætning havde indbyggerne næsten opgivet, – der gjorde den svenske soldat så tøjlesløs; nok, det syntes, at krigens svøbe hen imod slutningen af året 1659 blev ført med mere grumhed end forhen. Den tvetydige hjælp, som den hollandske flåde ydede, strakte sig for størstedelen kun til Sjælland, og det gav fynboerne kun ringe trøst fra deres kyster at se den rige republiks stolte skibe i lunken virksomhed krydse i Kattegattet og Bæltet. De få efterretninger fra hovedstaden, som man om sommeren ved enkelte dristige vovehalse hemmeligt kunne have fået, var dels utilforladelige, dels lidet trøstelige, og ophørte ganske, da vejret med årstiden skiftede, og storm og mørke nætter hindrede mellem øerne overfarten med små både.

Ikke langt fra Nyborg ligger en bondeby, som hedder Vinding. Én af de rigeste gårdmænd i byen var Thor Hansen. Han havde en søn, som naturligvis ikke kunne hedde andet end Hans Thorsen; for bøndernes navne her til lands er at ligne med et par handsker, der, når de krænges, skifter plads, så at den højre bliver den venstre, og den venstre den højre, og således går navnene fra farfader til sønnesøn uafbrudt uden at opslides. I huset hos Thor Hansen var der en ung pige af hans slægtskab ved navn Christine, og hende havde han, uagtet hun ikke ejede andet end sit smukke rødmossede ansigt og sin raske krop, dog udvalgt og udset til svigerdatter. Dette kunne vel tykkes somme noget underligt; for hver den, der kender lidt til de danske bønder, vil kunne sande, at ingen herremand eller kræmmer kan være mere opblæst af sin rang og rigdom, end en velhavende gårdmand af sin gård og mark, og de såkaldte

mesalliancer er denne lige så vederstyggelige, som hine. Ja, det kommer af det noble hjerte, som sidder i dem! – Men Thor Hansen tænkte i dette stykke lidt anderledes end hans jævnlige. Han så, at Christine var en fiks lille pige, der, så ung hun end var, efter hans kones død allerede i et par års tid med stor flid og dygtighed havde malket hans køer, kogt hans grød og spundet hans hør. Hvad sønnen, Hans, angik, da var ham intet i verden mere magtpåliggende, end at blive gift med Christine; og da fader og søn meddelte denne deres plan, så kunne hun knap svare dem for overvættes glæde. Forsåvidt var altså den hele sag i rigtighed, og den gamle tænkte allerede på, med herremandens tilladelse, at overgive sin gård til sønnen og selv sikre sig en lille aftægt, for på sine alderdoms dage at leve roligt og tage hvile. Han fastsatte altså dagen til deres bryllup; fisken og safran til suppen var allerede købt; – da indfandt sig just svensken. Dennes pludselige ankomst gjorde slemme streger såvel i store som i små regninger. Så længe den almindelige nød i landet knugede ethvert hjerte, tænkte ingen på lystighed og glæde; og et bryllup, der jo skal være den frydeligste fest i et menneskes liv, ville jo have stukket alt for stærkt af mod den fælles kummer. Dels den ubevidste følelse heraf, dels andre omstændigheder bragte den gamle Thor Hansen til at opsætte de unges giftermål, og tavs samtykkede disse heri.

I den almindelige sorg og kvide kunne dog imidlertid Thor Hansens hus prise sig lykkeligere end tusind andres. For vagtmester Jon Svartberg af det første finlandske rytterregiment, der havde taget sit kvarter i den anseligste bondegård og hos den fornemste gårdmand i byen, og det var, som sagt, Thor Hansen, besad dog lidt mere manerlige sæder

og var af et frommere gemyt, end de fleste af hans våbenbrødre. Det forstår sig, han gjorde sin krigsskole i Tyskland og Polen ære, og lignede ofte langt mere en bjørn end et lam; han fordrede meget og befalede strengt; men han satte sig dog en grænse, og når hans vært punktligt holdt sig hans befalinger efterrettelig, kunne han aldrig fra Svartbergs side udsætte sig for den vilkårlige behandling, der i slige tilfælde bringer de undertrykte til fortvivlelse. Den unge, smidige vagtmester gjorde sig altså, som sagt, til den fornemste person i huset; men dermed nøjedes han også. Han tillod ingen anden at vove noget indgreb på hans gebet, og tålte ikke, at hans kammerater delte dette hans husregimente, lige så lidt som han i tjenestesager lod sig sin myndighed betage. Hvad der bidrog til at vedligeholde dette hans mådehold, var en egenskab, han besad, der, skønt den ofte kan blive farlig, dog også, som i dette tilfælde, kan føre til noget godt: – han var en stor tilbeder af smukke piger! – og vist og sandt er det, at blandt de kunster, som en gammel latiner – tror jeg – anbefaler os troligt at studere, – ingen kan findes bedre skikket til at blidne sæderne og fjerne den rå, dyriske natur, end den kunst at elske. Nu! Enhver har sin maner at studere på; Svartberg havde sin. Han var en dejlig, blond, velvoksen karl; den høje læderhjelm, den mørkeblå collet, det brede, gule bandolér besat med skinnende spænder og beslag, de lange besporede støvler klædte ham usigeligt vel; han var lystig og lo ofte, og når hans tordnende latter lød, skinnede der under hans lysebrune skæg en rad friske, hvide tænder, og de blå øjne tindrede kækt og godmodigt. Han stolede nu sagtens på alle disse elskværdige egenskaber, der måske mange steder havde erhvervet ham

gunst og genkærlighed, og havde nok den formening, at han blot behøvede at vise sig for at vinde de smukke pigers hjerter og sejre over alle medbejlere. At han også hos Christine havde vundet ved storm, og at hendes hjerte snart ville slå chamade og overgive sig på nåde og unåde, derom tvivlede han intet øjeblik. Han var jo både smuk og herre; og endelig havde han, så længe Thor Hansens gård så at sige var hans eje, ikke kunnet øjne nogen medbejler. Årsagen hertil var, at hans og Christine, så snart Svartberg var blevet deres husfælle, med yderste forsigtighed, skønt uden aftale, havde holdt deres forbindelse hemmelig for krigsmanden, som om et instinkt, en indre stemme kunne have sagt dem, at heraf kunne fremgå megen sorg og fortræd. Man skulle tro, at de havde lært dette puds af Isaac og Rebecca; men forholdene var dog meget forskellige. Disse tvende var mand og kone, Hans og Christine kun trolovede; Abimelech var en skikkelig, gammel fyr, og desuden vist ikke meget farlig; Svartberg derimod, ung, ubesindig, heftig, ville vist næppe engang have gjort sig så store betænkeligheder, om han havde siddet på Gerars trone.

Erfarne folk vil påstå, at det er en ulidelig pine for et par forelskede, når de ikke, så ofte de ønsker det, kan se hinanden; men at det endnu må være bitrere, når de i en tredjes nærværelse og for hans skyld må tvinge sig til en tilsyneladende kulde, begribes let. Der skal snakkes og kysses i en evindelighed, og alt dette, følte vore unge folk, ville for den forliebte svenskers øjne kun tage sig mådeligt ud; og at han var forelsket som en sommerfugl, så man med et halvt øje. Man behøver kun enten at være et fruentimmer, eller selv forelsket og skinsyg, for hos næsten at opdage slige egenskaber. De

stakkels unge folk måtte da hemmeligt holde sig skadesløse for denne tvang, når enten Svartberg i tjenesten var fraværende, eller også arbejder i gård og mark stundom kunne samle dem. Men når vagtmesteren var hjemme, vogtede de sig vel; for da rendte han Christine bestandigt i hælene, spasede med hende, tog hende under hagen, valsede et par gange rundt i stuen, stjal hendes ene tøffel, når hun sad og spandt, eller drillede hende med andre lignende vittige indfald.

Det var en aften i november måned, og for dem, der kender vort lands udseende på den tid, behøver jeg ikke vidt og bredt at skildre naturens rå udvortes; jeg behøver ej at fortælle, at kragerne skreg, at stormen jog den ene grå sky bag efter den anden, og susede gennem den lille egelund, der, bestående af en snes ældgamle egetræer og noget hasselkrat, kun ved en lille lod adskiltes fra den have, der lå umiddelbart udenfor Thor Hansens vinduer. På hin tid nemlig fandtes ved Nyborg og i omegnen endnu megen ege- og bøgeskov, hvoraf for nærværende tid knap findes spor, og en sådan lille gruppe af træer, der på nordre side begrænsedes af en lille bæk, hørte også til den gamles fæste. Lige så vildt og råt det var udenfor på marken, lige så hyggeligt og lunt var det i Thor Hansens stue. Han selv sad magelig i en stol med et hynde på den ene side af den uhyre bilæggerovn, og på den anden side sad Christine og spandt. Imellem dem stod en stor træstage, hvorpå der hang en firkantet jernlampe, og på enden af en bænk havde Hans sat sig således, at han magelig kunne slå sin arm om pigens liv, hvilket han heller ikke havde forsømt; han havde end ydermere lagt sin kind mod hendes skulder, og i denne stilling helmede han ikke

med at hviske hende alskens ting ind i øret, og afbrød kun undertiden sin veltalenheds strøm for at kysse hende.

"Men hvoraf ved du alt dette, Hans? hvem har fortalt dig det?" sagde pigen, der hidtil havde hørt til med yderste opmærksomhed.

"Snak ikke så højt, min pige!" sagde karlen, "den gamle må endnu ikke høre det; sagen er uvis, og udfaldet endnu mere. Den gamle bliver hver dag mere ængstelig, så jeg næsten frygter for, han kunne falde på i sin angst, hvis det så ud til nogen fare, selv at kaste dig i armene på den fordømte svensker."

"Fordømte svensker?" gentog Christine, "det må du virkelig ikke kalde ham; han har gjort os meget godt, og intet ondt; når jeg tænker på de to stakkels småpiger hos min farbroder og på så mange andre, så må jeg, og du på mine vegne, prise os lykkelige ved at have fået en så nådig fjende til gæst!"

"Gud ved," sagde Hans, "jeg indser meget vel alt dette, og ønsker i grunden Svartberg intet ondt, men tværtimod alt godt, – dig undtagen! – Men hør nu videre! jeg talte i eftermiddags med nogle bønder fra Sletten; de holdt med deres vogne ved kroen og fodrede; for de havde gjort ægt for grev Stenbock, som ligger oppe på ladegården. Imens dragonerne, som havde fulgt dem, sad inde i kroen og drak, listede jeg mig nærmere til og gav mig i snak med dem. Da de hviskede ganske sagte, og så sig ængsteligt om, mærkede jeg nok, der måtte være noget på færde, og at de vidste noget, som svensken ikke måtte vide. Jeg begyndte da at fritte én af de ældste, og han betroede mig, at rygtet gik i landet om en svær undsætning, vi skulle få; at han havde sine efterretninger især fra Morten Thy; ham havde han

set ikke langt fra Odense, han stod ved en smedje og handlede med et par svenske officerer."

"Morten Thy? siger du," råbte Christine næsten højt, "han ligger jo syg?"

"Ti stille, min pige! Du kender ikke ham ret, han kan være syg og rask, ligesom han vil; han er lige så lidt syg som du, og hvis ikke din røde kind lyver, så er du frisk som en fisk, – eller måske er denne kind så rød af mit kys? Der ser man, hvor sundt det er! Kom, lad mig kysse den anden med!"

"Lad være, Hans! Den gamle hører det ganteri," hviskede pigen, og holdt sin arm for ham.

"Hvad er det, I snakker om Morten Thy?" spurgte den gamle på den anden side af ovnen; men da han ikke straks fik svar, gentog han sit spørgsmål med den tilsætning: "når du sidder hos tøsen der, så kan du hverken mæle eller sanse; du er ligesom Pinds gris, de må trække øret af for at få den til truget, og halen af for at få den fra truget!"

Thor Hansen havde næppe langsomt og tvært udtalt disse ord, og ydet sin spas den skyldige latter, før han spidsede øre, og lyttede ængsteligt. "Hvad er nu det?" sagde han, "hvem kan vel komme på denne tid? Svartberg er det ikke, hans vagt er ikke så tidligt omme. Å, Hans! spring ud og se, hvem det kan være!"

I det øjebliks stilhed, som nu opstod, mens sønnen løb ud i gården, hørte man hunden gø heftigt, og vrinsken og hovslag af en hest. Lidt efter trådte han ind i stuen med den nys ankomne.

"Ja, ved du hvad, min gode Hans," sagde den fremmede, "du kan være god karl nok for did, men det må jeg bedre forstå; den

sorte Greve er så stolt et bæst, som nogen rytter vil sætte sig skrævs over!"

"Den er jo både slank og bovlam," mumlede karlen.

"Ja, tak skal du have, farlil!" sagde manden ivrigt, "jeg har kanske ridt ham noget træt i aften, for jeg har haft et svært pust, og derfor trækker han lidt på det ene ben; lad os aldrig tale om det! – Guds fred og god aften i stuen," sagde han, henvendt til Thor Hansen og rakte ham hånden. "Sikken et vejr det er," vedblev han, slog vandet af sin runde, bredskyggede hat, så det hvislede hen ad gulvet, og strøg sig med begge hænder ned ad det sorte, buskede hår og de tykke øjenbryn, "jeg er ganske våd og stiv og træt, som et gammelt plovøg; med forlov!" Han satte sig på enden af bænken ved det store bord. Det var en lille, firskåren karl med langt, tykt hår, små, spillende, sorte øjne, der beskyggedes af nedhængende øjenbryn; han var iført en brun vadmels bondekofte, og bar sin svøbe bundet ved snerten hængende skrås over den brede ryg, som jægerne stundom bærer deres bøsse.

"Hvor kommer I fra så silde, Morten Thy?" spurgte Thor Hansen med nysgerrigt øjekast.

"Jeg kommer just fra Middelfart," svarede hesteprangeren med dæmpet stemme, "og skulle tale med hr. Svartberg, førend jeg lægger mig, derfor red jeg lige herop; hr. vagtmesteren er dog vel hjemme?" lagde han til med forhøjet stemme, men med en mine, som om han ønskede at høre det modsatte. Da man underrettede ham om, at Svartberg ikke ventedes hjem før om en time eller to, så gik Morten Thy forsigtigt hen og kiggede ind i den såkaldte øverstestue, hvor hin boede, og dernæst i fremgulvet og stegerset, og først efter at have forvisset sig om,

at de var alene, krængede han sin svøbe over hovedet, og slængte den på bordet.

"Nå da, nu kan jeg fortælle jer nyt," sagde han, stak begge næver ind på brystet og stillede sig skrævende med de korte ben midt på gulvet: "jo, jeg kom i en god stund til Middelfart! Der og i omegnen var alle hjerter glade og alle munde fulde af fortællinger om en stor undsætning, som med det første skulle komme os til hjælp og jage svensken af landet. Ja, i Aasum på denne side Odense hørte jeg svenskerne selv så hemmeligt tale om det. Jeg tvivler nu ikke, og I kan trygt stole på mit ord. Jeg var just derinde og handlede med den svenske ritmester Kron om hans grå hoppe, og forbandt en rytterhest for ham, som havde brukket forbenet, og da hørte jeg staldkarlene hviske og sludre allehånde kuriøst til hinanden."

"Ja vist," sagde Thor Hansen og rystede på hovedet, "dersom løgn var latin, så kunne jeg også prædike!"

Hesteprangeren så stift på ham, mens de unge folk gjorde tegn til hinanden. Han vedblev: "Ved I hvad, fatter Thor! jeg er et veltilredet kræ, går lige ud ad vejen, må I tro, jeg gør ingen sidespring eller snubler, jeg går et jævnt, smukt trav og har ingen nykker, derfor kan I fæste lid til mit ord, – ja," føjede han langsomt til med vægt, og så på Christine, "det kunne hænde sig, at flere end I selv kunne komme til at fortryde det, hvis I er alt for vantro." Den gamle tav forsigtigt: "Har I da aldrig hørt tale om de mange, smukke bønderpiger, som har måttet tjene på Rastenbjerg i disse åringer, mens den unge grev Magnus har ligget der i kvarter? Husker I ikke, hvordan det gik jer egen kones søsterdatter? Hvis I bilder jer ind, at de er gået derfra sådan, som de kom der, så tager I meget fejl. Svensken tager

ikke lempeligt på det slags varer! Grev Magnus har sine spejdere alle vegne, han ved nok, hvad for folk han skal vælge til dette håndværk, karle nemlig, som selv forstår rummelen; – æren kommer nok også til jert hus. Pigen der har en god rejsning, et herligt fodskifte og et rent øje, sådan noget kan ikke blive længe i skjul!"

"Å hvad," sagde Thor Hansen, "mange skråler og skader intet; hvem skulle vel gøre os den tort?"

"Jeg nævner ingen," sagde hesteprangeren, "i kender ham lige så godt som jeg; men hvis I vil jert eget bedste, så ved jeg et middel, som kan befri hende og jer for ham og alle andre sådanne snushaner. Lad mig få hende til kæreste, sig til alle folk, når I peger på pigen: Der går Morten Thys fæstemø! – så skal I kun se! Hvad hjælper det mig, at jeg bærer sølvknapper i trøjen, og snart måske kan forgylde dem, hvad nytter det, jeg har gård og mark og heste og køer, når jeg ikke har en lille kone, som kan dele halvt med mig? Hun skal få det godt, og være så sikker hos mig som i Abrahams skød."

"Ja, han er gammel nok til det," sagde karlen smiskende.

"Å, lille Hans! Spring ud og giv den sorte greve en nævefuld hø, hører du! gå søn! gå!" Da denne var borte, vedblev han: "Som jeg siger jer, tro ikke vagtmesteren! Svartberg har ondt i sinde med pigen: hvoraf jeg ved dette, må I ikke spørge mig om; men det forstår sig, har I courage, så gør, som I vil!"

"Ja, hvad ville så den stakkels Hans sige?" spurgte den gamle tøvende.

"Hans?" råbte hesteprangeren forundret, "det er jo, skulle man mene, rent forbi med ham og Christine for længe siden, de vrinsker jo aldrig ad hinanden, og hun er jo færdig at slå bag

ud, når han kommer hende nær. Desuden," hviskede han til faderen, "kan I jo nok vide, skal det kuns være på skrømt; tror I, at jeg, som er sådan en gammel kleppert, kunne trække i tøj med den unge fole? Hvad siger så du, mit barn! Vil du ikke nok for skæmts skyld lege kæreste med Morten Thy?"

"Lad være med de tosserier," sagde pigen, og skød ham fra sig. Han løb efter hende omkring i stuen, tog hende uden videre omstændigheder om hovedet og ville kysse hende; men hun vred sig ud af hans favntag, skyndte sig fra ham og ville smutte ud i køkkenet.

Da åbnedes døren, og vagtmester Svartberg, hvis komme i gården man ikke havde bemærket, trådte ind med sine klirrende sporer. "For tusind! hvad er her på færde?" råbte han ved at høre larmen i stuen, og tog den høje casque af hovedet.

"Jeg ville kuns tage mig det første kys hos min lille fæstemø, hr. vagtmester! og det ville hun endnu ikke tåle!" svarede hesteprangeren uden tegn på frygt.

"Din fæstemø, tykkert?" råbte Svartberg forundret, "ja, det vil jeg, tag mig tusind! ikke heller tåle. Her har ingen lov at tage noget, om det så kun var et kys, uden min tilladelse; forstår I?"

"Så jævnt, så jævnt!" sagde Morten Thy i en spøgefuld tone, "vel er jeg kun en lille David mod en sådan en Goliath som I, men jeg er rask, er jeg, – jeg gør højere spring, end nogen måske tror, og når jeg vil, skal jeg nok få tag i jeres guld og den gule pandelok, hvis I vil trække mig mit bedste kreatur af stalden, – I forstår da spøg, lille vagtmester?" lagde han til med en listig mine.

"Nej, nej, roßkamm! Jeg forstår jer slet ikke, I er en lumsk herre! Man tager jer ikke, hvor man har sat jer. Nyligen agerede

I jo syg, da jeg ville have jer hen og se til min hest, og nu hører jeg, har I været borte; – hvor var I?"

"Jeg har," svarede prangeren roligt, "været henne vester på landet i min ærlige håndtering; nu i aften kom jeg hjem, og den første, jeg ville besøge, var min lille derhenne, – dernæst skulle jeg også tale et par ord med hr. vagtmesteren!"

"I vil tale med mig? Så kom og skynd jer; men vogt jer vel, at min pallask ikke skal få lyst til samtale med jeres rygstykker!" Svartberg tog med disse ord den lille, tykke mand fat ved kjolekraven og skubbede ham foran sig ind i den anden stue.

Thor Hansen og de unge folk, som havde hørt på denne samtale, og af forsigtighed havde ladet hesteprangeren føre ordet, uagtet hans fremgangsmåde ingenlunde behagede dem lige meget, stod nu tavse, forlegne, og lyttede, men kunne intet høre: for man talte ganske sagte derinde, og i korte afbrudte spørgsmål og svar. Det varede ikke længe, så kom begge mændene ind igen, hesteprangeren med sin sædvanlige skælmske, rolige mine, og den store vagtmester usikker i sin holdning, med en blanding af ærgrelse og mistro i blikket. Da Morten Thy tog afsked og gik, fulgte han ham med en vis tvungen høflighed endog ud i gården, og kom først tilbage, da man allerede hørte hesten trave ned ad gyden.

Fader og søn var gået ud for at fodre af; men Svartberg gik endnu med korslagte arme tankefuld op og ned ad gulvet. Med ét blev han stående foran pigen, der sad og spandt, og betragtede hende længe med ømhed. Endelig udbrød han: "Fy Fan, min flicka! Du vil dog vel aldrig for alvor bekvemme dig til at favne og kysse hin sortskæggede trold?"

"Bryd jer dog aldrig om, hvad han siger, Svartberg!" sagde Christine rødmende. "I ved jo nok, hvordan han er!"

"Å, javist," svarede krigsmanden heftigere, "jeg ved, hvordan han er, men jeg ved, Fan hakke mig! også, hvordan jeg selv er. Jeg kunne vel være bedre; men du, Christine! din fader og alle, som hører jer til, ved også, at jeg ikke er blandt de værste."

"Ja, det ved Gud, Svartberg! I har været os en trøster og hjælper, al den stund I har været hos os, og uden jer må Himlen vide, hvorledes vi havde været faren!"

"Sig mig da, Christine! hvordan jeg er faren med dig, for det forstår jeg ikke. Du ved det, jeg holder af dig, det har jeg ikke skjult for dig, og jeg synes heller ikke, du just har været mig hård; nu fortæller den tykke hestepranger mig, at du er hans brud! Svar mig oprigtigt, er det sandt?"

Da pigen af en meget naturlig ængstelse nølede med svaret, satte vagtmesteren sig hos hende på bænken, og søgte i den ømmeste tone og med de sødeste ord, han kunne finde på, at skildre hende, hvor kær hun var ham, hvor meget han holdt af hende; han søgte at vække hendes taknemmelighed, idet han erindrede hende om, hvilken velgørende indflydelse hans nærværelse havde haft på huset, der uden hans forsvar vist ikke ville have undgået plyndring og vold; han afmalede hende med så varme farver, han formåede, hvor herligt og rigt han ville leve med hende, hvis hun, når hans tjenestetid var til ende, ville følge ham til Sverige, hvor han i Dalerne ejede en gård, og da blive hans kone; han trak en bred guldring, hvorpå hans navnetræk stod udgravet, af fingeren, og ville, skønt forgæves, pånøde hende samme; han spurgte atter med vemodig inderlighed, om det da virkelig var sandt, hvad Morten Thy

havde meddelt ham, og røbede ved denne lejlighed, som overalt i sin hele heftigt bevægede tale, en vis forsigtighed, hver gang han nævnede dette ham hidtil aldeles ligegyldige menneske. Til sidst, da Christine skønt med tårer i øjnene vedblev sin tavshed, rejste han sig: "Jeg har nu sagt dig min hjertensmening, og jeg må lægge til uden stor forfængelighed, jeg har bedre tanker om dig, min vakkre flicka, end at jeg skulle tro, du med det gode ville foretrække hint lille, tykke pindsvin af en jyde for en tapper svensker og en rank krigskarl, som jeg er! Men måske ræddes du for fatter? eller selv for den lille brudgom? Nu vel, så vil jeg tage dig ganske i min beskyttelse; på Rastenbjerg" – her så pigen forskrækket op fra sit arbejde, – "har jeg en god ven og kammerat, som også har giftet sig her i landet. Vil du nu som jeg, så fører jeg dig didhen, og der bliver du i sikkerhed, indtil vi inden kort eller lang tid drager herfra, – det varer ikke ret længe," lagde han til med dæmpet stemme.

Det ene ord "Rastenbjerg" gjorde hos Christine en virkning, som Svartberg ikke anede. Hun tænkte med gysen på, hvad hun forhen ofte havde hørt, og hvad hesteprangeren nylig havde gentaget; hun erindrede dennes trohjertige løfte om beskyttelse, og så i Svartbergs fremgangsmåde en fin plan, som han ifølge sin mildere natur hellere ville udføre ved list end ved vold. Hun erklærede da vagtmesteren rent ud, at hun virkelig var Morten Thys forlovede, bad ham også i dette tilfælde at vise sig lige så menneskelig som hidtil, og forsikrede ham højt og helligt, at hun ville blive sit løfte tro; ja, hun vovede endog at sige ham, at han måtte have meget slette tanker om hende, hvis han kunne mene at ville lokke hende ved sine gyldne ord og favre manerer. Alt dette sagde hun til den unge svensker med

simple, jævne ord, og i en vel bevæget, men dog blid tone; men hele udtrykket i hendes ansigt og holdning røbede så megen fasthed i viljen, at Svartberg efter et par gange endnu med yderste forbavselse at have æsket bekræftelse på sandheden af hendes udsagn om Morten Thy, og atter ved at nævne dette navn tydeligt havde lagt en slags usikkerhed for dagen, hurtigt og med et bedrøvet udråb greb sin pallask og hjelm, og ilede ind i sit kammer.

Tidligt om morgenen den følgende dag lidt før daggry, – det havde regnet hele natten, stormede endnu, og himlen var uvenlig og grå, – stod Christine i kostalden; hun var allerede for længe siden færdig med at malke, men hun dvælede der og ventede på nogen. Hendes hjerte var så beklemt; at den ro og tryghed, som hun og hendes husfæller hidtil havde nydt, nu syntes at være forstyrret, og at hun var den uskyldige årsag dertil, pressede det ene suk efter det andet frem af hendes bryst. Det varede ikke længe, så bankede det på den lille låge, som førte ud til marken; hun åbnede den hurtigt for den indtrædende Hans, lukkede den igen, og slog begge sine arme om hans hals.

"Nå, er du endelig der igen, min Hans!" sagde hun kærligt, "jeg har stået og ventet dig med stor angst."

"Ja," sagde karlen og trak heftigt vejret, "jeg har nu været hos hesteprangeren. Han lå i sin seng og sov ganske roligt, og blev næsten vred, da jeg vækkede ham. Dog fortalte han mig, han havde erfaret, Gud ved hvorfra, at danske krigsfolk i aftes havde gjort forsøg på at lande ved Nyborg; men at de, hindrede af stormen, ikke havde kunnet opnå deres hensigt. De var da sejlet nord på. Ligeledes ville han vide, at tyske og danske tropper

skulle komme den til hjælp på vestkysten. Hvad dig angik og hans indfald i går aftes, da vedblev han at påstå, at hin plan var det eneste sikre middel til at undgå Svartbergs efterstræbelser, og han lagde endvidere til, at jeg jo ikke så bestemt kunne vide, om det ganske var på skrømt, det kom jo slet ikke mig ved, af spøg kunne blive alvor, mente han; men da jeg på det drøjeste forsikrede ham, at jeg hverken ville lide hans alvor eller spøg, så lo han kuns ad mig, bad mig gå, og lade ham ligge i hans spiltov. Jeg listede mig nu gennem byen, og hørte trompeterne blæse alarm, rytterne begyndte alt at sidde op, og vi kunne intet øjeblik længere være sikre her for vagtmesteren."

Alt dette fortalte Hans meget forpustet, og da hans beretning var endt, ville de unge folk tage afsted for den dag fra hinanden, favnedes og var så usigeligt beskæftigede med et langt kys, at de slet ikke mærkede vagtmester Svartberg, som stod bag dem.

"Ej for tusind! min flicka!" råbte han med sitrende læber, blege kinder og lynende øjne, hvori en bitter ironi udtalte sig, "er det her til lands skik at have to mænd? Det er meget hyggeligt! Én gammel og én ung! og begge jyder! Nu ved jeg, hvordan jeg er faren, og hvorledes du vil have det; tro kuns ej, at jeg ikke gennemskuer det hele komplot. Men bi lidt, jeg skal snart sørge for os alle sammen; hejda!" råbte han ud til tvende ryttere, som holdt i gården, "Olof og Per! sid af, og bind mig denne karl på rustvognen, som I skulle føre til Nyborg!"

Imedens de skæggede ryttere lavede sig til at efterkomme deres vagtmesters befaling, vendte denne sig atter til den skælvende, blege Christine: "Ah, se så, min flicka! skulle vi træffes således? Husker du da ikke, hvad du sagde mig i går aftes? Sandt var det, du gjorde mig så klynkende som en

gammel kjærring, jeg har i mit liv aldrig været så veg, siden min gamle moder svøbte mig, og lagde mig i vuggen med en sukkersut i munden! Ha, men det skal også være sidste gang, jeg bruger gode ord, hvor jeg ser, kuns magten vil føre fremad. Nej, nej!" skreg han til pigen, som med tårer i øjnene, uden at kunne fremføre et eneste ord, rakte de foldede hænder imod ham, "ham der, karlen, frelser du ikke, om du var så en engel fra Himlen; – hvorfor beder du da ikke for din anden brudgom? Nej, ingen nåde eller pardon!"

"Å snak vel, vagtmester! Fanden heller," sagde en stemme bag ham, "I er vel ikke så stædig! I slår bag ud, men jeg tror nok, I lader jer lokke med en visk hø. Kom nu med mig, et ord!"

Hesteprangeren, – for ham var det, – tog den opbragte svensker ved bandoleret, og denne fulgte skønt med kendelig uvilje med hin hen i et afsides hjørne af gården. Her knappede Morten Thy meget langsomt sin brune kittel op og dernæst tre-fire veste og brystduge, og fremtog en lille fedtet skindpung, hvis indhold han fremviste; det var et lille stykke pergament eller papir, og hesteprangerens pegende finger hvilede især med vægt ved underskriften, for ligesom ved denne trylleformel at besværge krigerens hidsighed. Som det syntes, lykkedes det også. Roligere, men med et barsk og fortrædeligt udtryk i ansigtet, som én, der med stor modbydelighed underkaster sig en andens vilje, nærmede han sig atter den skælvende Christine og Hans Thorsen, der med trodsig tavshed stod mellem de to dragoner. "Slip karlen!" råbte vagtmesteren bydende, "og så til hest! I siger, Morten Thy: at vi kommer til at drage herfra for stedse i dag? Hvoraf I ved det, skøtter jeg ikke om at vide; men dette pålægger jeg jer, at svare og indestå for disses

tilstedebliven; jeg vil, hvis jeg kommer her tilbage, fordre dem af jer, og. Gud nåde jer, hvis I bedrager mig!" – Dette sagde han, mens han spændte buggjorden fasten på sin hest; men da han vendte hovedet, var hesteprangeren allerede borte. Han svang sig da med il i sadlen, uden at værdige de to unge folk et blik, red i galop ud af gården, og glemte rent at sende den smukke pige et eneste af de venlige øjekast eller hilsener, hvormed han forhen så ofte havde taget afsked fra hende.

Feltmarskal Schack havde lykkeligt landsat sine krigsfolk ved Kerteminde og generalløjtnant Eberstein sin lille hær ved Middelfart. Den unge prins af Sulzbach havde vel sendt sine tropper mod den sidste, men af frygt for at omgås og omringes af den første, forandrede han sin plan, og drog hele sin styrke tilbage til den fastere position ved Nyborg. Alle svenske krigsfolk lå enten i denne by eller i lejr udenfor samme, og ingen af dem drog nogensinde i de gamle kvarterer. Det var derfor også roligt som i graven, i Vinding by, og Thor Hansen tilligemed sønnen var gået hen i kroen, hvor en stor del andre bønder, herregårdstjenere og omløbere var samlet, og meddelte hinanden efterretninger, som kunne være dem alle vigtige. De var højrøstede, den ene snakkede i munden på den anden, og man ænsede slet ikke, som om al fare var forsvundet, hvad der kunne foregå udenfor. Men hjemme i stuen stod Christine ved sit arbejde, fuld af bedrøvelige tanker. Vel forstod hun sig kun lidt på begivenhedernes gang og deres indflydelse på det almindelige; men så meget var hende klart, – kærlighed og smerte havde åbnet hendes øje, – at hvis svensken fik overmagten, da var det aldeles ude med hende og Hans. Hvorpå grundede sig hesteprangerens besynderlige magt over

Svartbergs forhold? Ville den vedvare? Og var dette end tilfældet, fjernede end hans vilje vagtmesterens påtrængenhed, ville han da ikke selv påstå opfyldelsen af de løfter, som faderens og hendes egne tilståelser til Svartberg, og den beskyttelse, hin havde ydet dem, med rette syntes at hjemle ham? Disse og lignende betragtninger, der stedse endte med tanken på Hans, pressede bitre tårer af hendes øjne, og vendte hendes sind så ganske mod det indre, at hun, lige så lidt som de støjende krogæster, mærkede, hvad der foregik. Da raslede klinken, gårddøren åbnedes sagte, og Svartberg stod for hende.

"Du græder, min flicka!" sagde han, idet han langsomt nærmede sig det bord, hvorved Christine stod, mens en blanding af spot og vemod drog sig over hans ansigt, "græder du for mig kanske? Kors, hvor er de vakkre kinder så våde!"

"Hvad vil I mig, vagtmester?" sagde pigen med kummerfuldt udtryk, efter at have fattet sig, "vil I forny jeres hårdhed fra i morges, eller vil I gøre det godt igen?"

"Hvad jeg vil?" svarede han, "du ved, jeg er ikke hårdhjertet, nej, tværtimod, mit hjerte er blødt, og det er dig, du englebarn, som har blødgjort det; men det må jeg sige dig frank og frit, uden dig vil det blive hårdt som kampesten, uden dig går jeg ikke herfra. Du må følge mig!"

"Ak! har jeg ikke sagt jer, kære herre! jeg er Morten Thys forlovede," råbte pigen i sin angst.

"Hm!" sagde Svartberg smilende, "så du vil virkelig endnu indbilde mig denne fabel? Det er, for Gud! kun digt og tant, og jeg har forlængst gennemskuet den gamle ræv; nu kender jeg ham, og *han* skal ikke længe være nogen i vejen; hvad *ond* hensigt, han har tillagt mig, er, ved den levende Gud, løgn!"

"Svartberg!" gentog Christine tøvende, "I har magten –"

"Ha, der sagde du et sandt ord, jeg har den endnu, og vil vide at bruge den. Jeg kan, tag mig Fan! ikke leve uden dig, og om du så var svenskekongens brud, *mig* skal du tilhøre! Jeg har her," sagde han hviskende og hurtigt, "tvende karle og en vogn med, som skal køre dig til Nyborg; om føje tid har jeg udtjent, jeg bringer dig da hjem i Dalerne til min gamle moder, og så sandt mit navn er Jon Svartberg, du skal leve der som en dronning! Kom, kom, tiden er dyrebar!" Han greb den halvt afmægtige pige kraftigt om livet, løftede hende på sine arme, og nærmede sig døren. Da rejste sig i gården en vild larm. Svartberg studsede, lagde hurtigt Christine i lænestolen, og lyttede et øjeblik. Larmen tog til, midt iblandt hujen og skrig faldt et par pistolskud, og i samme øjeblik styrtede Hans Thorsen og Morten Thy, fulgt af en hel sværm bønder, der var væbnet med økser og høtyve, såvel ind ad køkkendøren som fra gården. Overrasket ved deres pludselige indtrængen trak den ranke vagtmester sig hen i det ene hjørne af stuen bag ved det store egebord, og lagde hånden på den ene pistol i bæltet. Men, kom det nu af den mængde, der så uventet stormede ind på ham, frygtede han måske for at såre den, han elskede, eller forlod hans mod og sædvanlige besindighed ham ved følelsen af, at han her fandtes på ulovlige veje, nok, han foretrak flugt for en kamp, hvis udfald kunne være tvivlsomt. Hurtig og behændig sprang han op på den lange bænk under vinduet, satte sin sværtbestøvlede fod mod den svage vinduespost, stødte den ud, så at ruderne klirrende fløj ud i haven, og svang sig med det udråb: "Ha, tag mig tusind!" så let som en fugl ned fra karmen; en karl, som her ville standse ham, gav han et drag med sin

højre arm, så han styrtede som en kegle; han løb gennem haven, og det hørtes tydeligt, hvorledes hans pallask og våbenstykker raslede, da han satte over grøften. Ikke heller bønderne var sene. Nogle forfulgte ham gennem vinduet, andre gennem døren, og, da just nyet i de dage var tændt, så øjnede de forreste grant krigsmanden, hvorlunde han sprang tværs over vænget, og forsvandt imellem egestammerne på hin side. I største hast omringede de lunden, nogle ilede ned til bækken, som mod nord begrænsede samme, andre trængte ind mellem træer og buske. Nær og fjernt skingrede deres vilde tilråb: "Har I ham? – Er han der? – Hvor? – Han kan ikke komme over bækken! – Rask, karle! hug ham ned, hvor han findes!" – Men – han fandtes ikke. Bønderne gennemsøgte hver busk, hver stub; ja hvert træ, skønt de allerede bladløse grene ikke kunne afgive noget skjul, blev nøje beset, men overalt forgæves; det var, som om jorden havde slugt ham, han var og blev forsvundet. Forbavsede så bønderne på hinanden; men da deres gentagne undersøgelser forblev frugtesløse, overtalte Hans Thorsen for sikkerheds skyld nogle af de kækkeste til at holde vagt ved egeskoven, mens han selv gik hjem for at opsøge sin gamle fader og trøste Christine.

Skønt vagtmester Svartberg ikke så ganske havde kunnet fæste lid til sandheden af Morten Thys foregivende angående hans forbindelse med Christine, så havde dog en vis respekt, som hesteprangeren havde forstået at sætte sig i, afholdt ham fra med kraft at sætte sin vilje igennem. Hans kærlighed til pigen, som ved denne uventede og ham uvante modstand var taget til i styrke, havde, da han efter hin scene i kostalden var kommet på sandhedens spor, forledet ham til ved ethvert

middel at søge at nå sit mål. Bondekarlen foragtede han, og hans rettigheder troede han ikke at burde skåne; når først Christine var blevet hans, håbede han ved fordoblet kærlighed at vinde hendes hjerte, der, så syntes det ham – måske ej med uret, – ikke var ham ganske ugunstigt. Det var ham altså et meget kærkomment hverv, hans foresatte pålagde ham i følgeskab med tvende dragoner at afhente nogle rustvogne, der stod i Vinding by; og han havde derfor hin aften, da dette skulle ske, også besluttet at udføre sit forehavende mod pigebarnet. Med forsigtighed havde han, i stedet for at ride tværs igennem byen, taget en omvej for at nå Thor Hansens gård; men inden han ankom der, måtte han forbi en enligt beliggende gård, hvor hesteprangeren havde staldrum til de heste, han undertiden i større antal opkøbte. Den snilde Morten stod just ved en lem i stalden, da han hørte hestenes trav, og genkendte letteligen i aftenens halvmørke Svartbergs store skimmel. Han anede uråd, ilede straks til kroen, hvor hans forslag at overrumple disse ubudne nattegæster med jubel blev bifaldet af bønderne; og disse havde da, dels drevet af hævnlyst, dels opflammet af brændevin, udført hvad ovenfor er fortalt.

Men endnu samme nat skulle de føle de ulykkelige følger af deres heltedåd. De tvende ryttere, der, overvældet af bøndernes mængde, havde taget flugten og ladet deres vagtmester i stikken, var i hast kommet til lejren, og havde aflagt ritmesteren rapport om det forefaldne. Denne, der nødig i Svartberg ville miste en dygtig soldat, beordrede straks en anden vagtmester med en lille afdeling ryttere til Vinding by dels for at hente vognene, og dels for at opsøge den udeblivende Svartberg og fængsle hans formentlige mordere. Til lykke

bemærkedes svenskernes ankomst så tidligt, at den gamle mand og Christine kunne finde skjul; men netop for at skaffe disse lejlighed til at undfly, faldt Hans i hænderne på de afsendte, der førte ham bundet med sig til Nyborg ladegård, hvor grev Stenbock havde sit kvarter.

Om morgenen tidligt iførte Christine sig sine kisteklæder, tog sin kyse på hovedet, trak et par gule skindhandsker på, fæstede sit pyntelige skørt op om sig, og begav sig, uden den gamles vidende, på vejen ad Nyborg til. Hun overvejede ikke al den fare, hun gik i møde, hun tænkte kun på at ville dele skæbne med sin fæstemand, hvis hun end ikke kunne frelse ham, og bebrejdede sig bittert sin flugt, der havde skilt hende fra ham. Som hun nu kummerfuld og med grædende øjne gik hen ad den af regnen opblødte vej, hørte hun hestetrampen bag sig, og så sig forskrækket om. Det var Morten Thy, der kom ridende på sin sorte hest, og førte et par andre med sig, bundet ved halen af den forreste. Da han kom pigen så nær, at han kunne genkende hende, holdt han stille med det forundrede udråb: "Men hvor vil du dog hen, barn?" Da hun med få ord havde sagt ham, hvorhen hun gik, og hvad hendes hensigt var, så søgte han først at overtale hende til at vende tilbage, idet han forestillede hende, hvor megen fare hun uden nytte ville udsætte sig for, da hendes forbøn kun kunne agtes som ord, talt i en ørken. Men alle hans grunde og overtalelser var spildte. Nu sprang han af hesten.

"I det mindste skal du da ikke *gå* den vej, så længe jeg ejer en hesteryg, hvorpå du kan sidde," sagde han, "sid op her! Du skal få lov at ride på den sorte greve!" Imedens han slog den højre stigbøjle over hestens hals, og spændte buggjorden fastere,

vedblev han: "Du skal se, mit lam, jeg er et blødmundet gammelt kreatur, man kan ride mig med trense, hvorhen man vil, når man kun kender mig ret; jeg står for alle mine lyder. Kom, lad mig hjælpe dig op!" Han satte hende i sadlen, løste de andre heste, kravlede selv med stort besvær op på én af dem, og satte sig i trav. "Se, se," råbte han, "nu rider vi sammen akkurat ligesom mutter Marie og den gamle Joseph på det billede, der sidder i mit kistelåg, kun med den forskel, at den sorte greve er intet æsel, og" – lagde han smiskende til, – "så mangler her da også noget alligevel!"

Det var en kold morgen, vinden blæste skarpt fra strandkanten af, og luften var så klar, at de allerede langt borte fra kunne skelne de svenske telte, beskinnede af solen, og de havde ikke fortsat deres vej ret længe, så hørte de også tummelen i lejren, lig susen af en bikube. Da de nærmede sig til de yderste poster, blev de råbt an; men hesteprangeren bøjede sig ned fra sin hest til vagten, og tilhviskede ham et par ord, hvorpå de fik tilladelse at passere, og de tog nu vejen tværs igennem den sydlige del af den svenske lejr lige til ladegården; overalt teede Morten Thy sig, som om han var hjemme, vidste besked om alting, og fandt uden ulempe den rette vej. Just da de nærmede sig gården, blev de opholdt, idet nemlig nogle soldater, fulgt af en sværm nysgerrige, førte en fange ind ad den åbne port, og fra den høje hest, som hun sad på, genkendte Christine i arrestanten sin kæreste, der med blegt ansigt og bagbundne hænder gik mellem to soldater. Hun udstødte et smerteligt skrig, sprang ned af sadlen, og ilede ind i gården med den bølgende mængde. Medlidende og forundrede over hendes dristighed, gjorde nogle plads for hende, og efter nogen

anstrengelse trængte hun sig frem ligetil ind i salen, hvor forhøret skulle anstilles. De svenske officerer havde hastet med det; de havde vel i dette tilfælde, som i andre lignende, ikke villet tage i betænkning straks uden videre omsvøb på den blotte mistanke at opofre denne bonde som et eksempel til advarsel for mængden; men forhøret, og de dermed forbundne trusler skulle, mente de, skaffe dem vished om den forsvundne vagtmester Svartbergs skæbne, og sætte dem i kundskab om alle medvidere og deltagere i det mord, man antog, var udøvet på ham. Han var agtet og elsket af sine foresatte, og man frygtede måske for, ved at behandle sagen med mindre omsorg, selv hos de øvrige svenske at vække misfornøjelse.

Forhøret var endt; alt, hvad man havde kunnet bringe karlen til at vedgå, var Svartbergs anslag på hans kæreste, og hans egen deltagelse i overfaldet. Han fortalte ligefrem vagtmesterens forunderlige forsvinden, og beklagede kun denne, fordi han var undgået hans hævn. At man hverken ville eller kunne tage hensyn til pigens tårer, forsikringer og bønner, var naturligt, og man måtte til sidst endog ved trussel bringe hende til tavshed. Den høje officer, som havde forsædet, rejste sig, og befalede vagten straks at udføre den afsagte dom, og ophænge bondekarlen udenfor lejren. Da vendte Christine i sin fortvivlelse øjnene om mod den mængde, som, efter at have bivånet forhøret, nu trængte sig ud af dørene, og opdagede blandt denne Morten Thy, som hele tiden havde stået skjult i en krog og med korslagte arme roligt betragtet den hele færd. Hun ilede hen til ham, og hviskede med undertrykt smerte, idet hun knugede de foldede hænder mod brystet: "Hjælp os, hjælp os, for Guds blods skyld! Hjælp os, hvis I kan!"

"Ja, hvad vil du give mig for det, mit lam?" hviskede denne ligeledes, "jeg bytter aldrig lige for lige, jeg må tjene noget ved min handel. Husker du endnu, hvad du har tilstået Svartberg? Vil du stå ved dit ord, så vil jeg se, hvad jeg kan gøre?" – Drevet af inderlig angst og forvirring lovede pigen alt, hvad han forlangte; for hun så allerede soldaterne trække af med den stakkels Hans, der mat og vaklende gik mellem dem. Hesteprangeren trådte langsomt og med en vis værdig vigtighed hen til det grønne bord, om hvilket nogle af herrerne endnu sad, og andre stod færdige til at forføje sig bort. Han bukkede sig så dybt, som hans lille tykke krop tillod ham det, og forlangte med ydmyg stemme at blive hørt. Officererne så forundrede på ham, Hans, der genkendte hans stemme, vendte ansigtet, hvori et svagt glimt af håb syntes at vågne, om mod ham, og selv soldaterne standsede et øjeblik. Den ældste af herrerne, en ærværdig gammel kriger, tog ordet, og spurgte: "Hvad vil I? har I nogen oplysning at give i denne sag?"

"Et eneste lille ord, med Deres Nådes tilladelse," sagde Morten Thy, nærmede sig til greven, og hviskede ham et ord i øret. Stenbock trådte et skridt tilbage, kastede et skarpt blik på hesteprangerens ansigt, og betragtede ham prøvende nogle sekunder. Derpå vinkede han ham hen i en krog af salen, hvor de ikke kunne høres af de tilstedeværende, havde der en kort samtale med ham, og, da han havde efterset nogle papirer, som Morten Thy overleverede ham, nærmede begge sig atter bordet.

"Jeg formener derfor ydmygst, Deres Nåde!" sagde hesteprangeren med mere fasthed i stemmen, "at man endnu bedre på denne måde vil kunne komme efter sandheden. Er vagtmesteren myrdet, så har sikkerligen karlen ikke været ene

om gerningen; er han derimod, hvad jeg snarest skulle tro, skjult et eller andet sted, så vil hans liv jo efter karlens afstraffelse være i større fare; thi, at hr. vagtmesteren skulle være forsvundet, hvad man sådan kalder, sunket i jorden eller taget levende til himmels, det er jo ganske rigtigt en fabel, som man ikke engang skulle få en af mine heste til at tro!"

"Nu vel, roßkamm!" sagde greven så højt, at alle i salen kunne høre det, "hvis I altså trøster Jer til at skaffe mig lys i sagen, så overantvorder jeg Jer på eders an- og tilsvar fangen; også pigen må indstille sig, hvis jeg forlanger det og det gøres fornødent; I ved, I kan ikke bedrage mig, uden selv – vel, I indestår mig for dem begge!"

"Med mit liv!" sagde hesteprangeren, og bukkede sig atter mod jorden, "så snart jeg først er ude af lejren; men indtil da udbeder jeg mig beskyttelse!" Denne blev ham tilstået, og efter at han med sine anbetroede var sluppet ud af den svenske lejrs grænser, hvor soldaternes forbitrede, barske øjekast, hvormed de betragtede Hans, og de vilde trusler, de udstødte mod ham, indjog Christine den dødeligste angst, førte han denne til hendes hjem, og hin til sin egen gård. Han tog det hellige løfte af dem begge, ikke ved flugt eller noget lignende skridt at forråde hans liv til svenskerne, sadlede en frisk hest, og red bort.

Den næste dag var den mærkelige fjortende november. Den så svenskens nederlag og de danske våbens sejr, og allerede den følgende dag overgav den hele i Nyborg indsluttede svenske hær sig til sejrvinderne. Prinsen af Sulzbach og grev Stenbock var tværs igennem den hollandske flåde flygtet til Korsør, hvor de,

som bekendt, af kong Carl Gustav blev modtaget med smukke komplimenter Note 1).

Fjenden var nu borte, øen i dansk eje, og enhver, der ved fjendens nærværelse havde været fortrykt og nedbøjet, begyndte igen at rejse hovedet. Alt begyndte lidt efter lidt at komme i den gamle orden, man begyndte at glemme tab, og glædede sig ved fredens generhvervede gode; flygtede venner og slægtninge vendte hjem. Man fik efterretninger både om dem, der af rygtet falskeligen var regnet blandt tabte og om dem, krigens uhyre virkelig havde slugt. Kun hesteprangeren lod sig ikke se; siden den dag, da han havde udrevet Hans Thorsen af dødens gab, var han ikke kommet nogen af hans slægt eller grander for øje, og kun ubetydelige og løse rygter omtalte hans person. Den unge bondekarl havde, da fjenden, som han og alle troede, for stedse forlod landet, anset sig løst fra sit løfte, og havde begivet sig tilbage til sin faders gård i Vinding by, og det gjaldt nu kun lige så let at få Christine overtalt til at tro, at et ved den bitreste nød aftvunget løfte hverken formåede at løse hende fra et ældre, som var givet hendes brudgom, eller var så bindende, at det jo under visse omstændigheder turde brydes. Rigtigheden heraf, som nu syntes den gamle mand og den unge forelskede karl så aldeles indlysende, ville ikke så let, trods hines evindelige demonstrationer, få indgang hos pigens sunde forstand og taknemmelige hjerte. Endelig bragte de det dog ved deres overtalelser og forestillinger, der i hendes kærlighed til Hans havde en mægtig allieret, såvidt, at hun fastsatte en bestemt tid, og hvis Morten Thy inden denne ikke indfandt sig for at gøre sine fordringer gældende, ville hun samtykke i

fuldbyrdelsen af deres ægteforening; og hermed syntes hun at have stillet sin samvittigheds uro. Tvende måneder henrandt således, og da man den fastsatte tid igennem forgæves havde ventet hesteprangeren, blev de unge folks bryllup højtideligholdt ved sang og klang efter landets skik.

Det er naturligt og begribeligt, at den samtale, der blev ført over bordet, især drejede sig mere eller mindre om de sidste års begivenheder; iblandt de mange navne, som forekom i disse beretninger, genlød også én gang Morten Thys, og uagtet forlegenheden og undseelsen tydeligt var at læse på brudens og brudgommens ansigter, så kunne dog dette ikke afholde en halv snes munde fra at råbe: "Ja, Morten Thy, den tykke hestepranger, hvor blev han dog af? – den kæltring," lagde andre lidt sagtere til. På disse spørgsmål svarede en gammel og, som det lod, meget vel underrettet mand følgende:

Morten Thy havde ganske vist været én af de mange spejdere, som Carl Gustav med temmelig udstrakt fuldmagt undertiden udsendte; for da det, ifølge hans vidtudseende planer, ej blot var ham om strategiske oplysninger at gøre, men han også ønskede at lære folkets sande stemning såvel i det hele som det enkelte at kende, så valgte han disse sine udsendinge af alle stænder og klasser. Soldater, lodser, bissekræmmere, håndværkere, bønder, ja endog studenter rakte ham således i hine forvirringens tider villigt hånden. Måske slog samvittigheden hesteprangeren, efter at han allerede havde modtaget svenske håndpenge og udført adskillige hverv for den svenske regering; måske drev en indre følelse ham til lidt efter lidt at nærme sig pligtens forladte bane; eller måske fandt han det ganske bekvemt at spise af tvende fade på én gang, – nok,

han skulle, så fortalte gårdmanden, også fra dansk side have modtaget pas og lærebrev på hin håndtering. I anledning af en svensk ritmesters eller vagtmesters mord, der var sket i omegnen af Nyborg, var han kommet i nærmere forhold til de højere officerer, af hvilke nogle, på grund af angivelse, uagtet al hans snuhed fattede mistanke til hans ærlighed, førte ham tillige med to andre lignende herrer bundet med sig til Korsør, hvor de alle tre efter en kort proces blev hængt. Andre mente vel, at hesteprangeren dog var sluppet med skrækken, fordi han havde fundet lejlighed til, ved hjælp af en lille fil, som han bar skjult i sit tykke hår, at undvige af fængslet; men hele bryllupsselskabet var da også af den uforgribelige mening, at han selv i dette tilfælde var lige ilde faren, fordi der endnu i de danske skove groede mangt et træ, hvoraf der lod sig tømre en galge. Imedens man udbredte sig vidtløftigere over denne genstand og højrøstet talte for og imod, trådte én af de ved bordet opvartende unge karle hen til brudgommen, og hviskede ham et par ord i øret; urolig og forundret rejste han sig fra sin plads, og ilede ud med sendebuddet. Karlen førte ham hen i et brændeskur, hvor den fremmede, som havde begæret en samtale med ham, havde skjult sig for de nysgerriges øjne. Da han trådte ind i det halvmørke skur, fik han øje på en bleg, mager, lille mand med usle forrevne klæder, hvilken, som det syntes træt og mødig, havde sat sig på noget ophugget ved. Han rejste sig og gik med besværlighed den indtrædende i møde; det var Morten Thy. Men hvor forandret i den korte tid! Det gode huld var svundet, og på de indfaldne kinder og den forrevne kittel skulle man ikke let have genkendt den velfornemme, velhavende hestehandler.

Hans Thorsen slog hænderne sammen, og råbte med halvt bedrøvet, halvt ængstelig stemme: "Morten Thy! hvor kommer I dog her? og hvordan ser I ud!"

"Du kender mig vel knap, søn?" svarede denne i sin sædvanlige muntre tone, "det er såmænd heller intet under. Jeg ser ud som et gammelt udgangsøg, der har haft fri kost vinteren over i skoven. Maven har jeg mistet i det hundehul i Korsør," sagde han smilende, idet han med begge hænder trak vesten ud, der hang om ham som en sæk. "Hvad jeg vil her, mener du? Vær du kuns ganske rolig, far! Jeg kommer ikke for at græsse på din lod: du er ikke den eneste, som ville jage mig fra båsen, hvis jeg ville blive her. Sig din kone, – for du har jo haft bryllup i dag? – at hun nu er fri og frank for mig; det, ved jeg, hører hun gerne. Penge har jeg endda nok af, så pjaltet jeg end ser ud; men vis mig for gammelt kendskabs skyld en villighed, den sidste, – lån mig en hest, at jeg kan komme rask afsted; for benene begynder at slå sludder under mig. Hos din farbroder i Aastrup ved Faaborg kan du så hente den igen, for jeg kommer ikke tilbage. Det er jo lige meget, enten foderet gror i Tyskland eller Fyn, og en bås finder jeg vel også der!"

Hjertet vendte sig i livet på Hans Thorsen, og han var nær ved at græde, jo længere han betragtede den forhen så statelige lille mand, der nu stod for ham i en så ynkelig forfatning. Han hentede selv hurtigt brændevin, øl, brød og steg til hans vederkvægelse, tilbød ham klæder, og ville pånøde ham et par sølvspænder, som han selv bar i sine sko; men Morten Thy afslog alt, lo ad hans beklagelser, sadlede selv den hest, han havde forlangt, trykkede venligt den unge mands hånd, og forlod gården i fuld galop, mens Hans i hemmelighed med et

par ord fjernede enhver tvivl og uro fra Christines hjerte, og derved fuldkommengjorde hendes glæde.

Siden den tid sås Morten Thy aldrig mere.

Jeg tillader mig at føre min læser et godt skridt frem i tiden, nemlig til ét af de sidste år i det attende sekel. Det var i juli måned, dagen havde været lummerhed og trykkende, men en stærk torden og regn, som just nylig var standset, havde afkølet luften. Præsten i Vinding havde fremmede hos sig. Det var en ung mand fra København, på hvem man, hvor smækker og smal hans figur end var, tydeligt så, at han allerede måtte have gjort nøje bekendtskab med skrivebordet og studerelampen. Uagtet hans elegante dragt, uagtet den pæne pisk, han efter den tids mode bar sit hår i, viste dog hans ægte danske ansigtstræk og det godmodige, jævne udtryk i hans miner, at hans forfædre vel snarere havde holdt på ploven end ført kommandostaven. Tillige bemærkedes tydeligt, trods den dannelse, man turde forudsætte hos ham, i hans udtale bøndernes dialekt af den provins, hvor han for øjeblikket befandt sig. Han havde foretaget denne rejse fra hovedstaden til sit fødeland for at undersøge bekendte, og om muligt opdage hidtil ubekendte oldtidslevninger, og ingen runesten eller døbefont, intet kirkebæger eller adelsarkiv, ingen klokke, malet rude, udhugget ligsten eller altertavle havde været sikker for hans "spejdende øje" og undersøgende finger. Dog ikke blot de livløse efterladenskaber fra vore fædre, nej også, hvad der levede og havde klang, jeg mener de herlige kæmpeviser med deres sære, karakteristiske, dybt gribende melodier, var, om end ej genstande for hans videnskabelige undersøgelser, for dertil

besad han for lidt musikalsk dannelse, så dog en genstand for hans mest levende deltagelse og glæde. I denne henseende havde han her i Vinding henvendt sig til den rette: for den gamle præst var en lige så ivrig beundrer af hine oldtidsrester som studenten, men havde tillige så megen musik, at han ret behageligt og med megen salvelse foredrog sådanne melodier som "De vare syv og syvsindstyve, der de droge ud fra Hald", eller også "Dronning Dagmar ligger i Ribe syg" og flere lignende; og den unge mand stod da med hånden i barmen, med nedbøjet hoved, og hørte derpå, hensunket i dybe tanker.

"Nu er regnen ganske forbi," sagde den gamle mand til studenten, "kom, hr. ven! Lad os gå ud i haven, for her i havestuen selv er det dog en smule beklumret. Ser De! her under disse kastanjetræer er sandelig jorden endnu ganske tør, uagtet det stærke regnskyl, – kan De høre, hvorledes dråberne rasler fra det ene blad til det andet? Det var et gudsvejr! Én gang troede jeg så vist, det slog ned i kirken, det var også et frygteligt skrald! Langt borte herfra var det sagtens ikke heller. Å, nej se den regnbue! Det ser ud, som om den stod ude i min eng med det ene ben. Kom, hr. ven! Sæt Dem hos mig her på bænken, den er ganske tør. Ah! tobakken lugter dog fortræffeligt i den frie luft; – nå, nå! det har De nu slet ingen forstand på. Jeg vil hellere synge Dem "Jeg gik mig ud en sommerdag at høre", det vil smage Dem bedre, end dampen af den ædle *herba nicotiana*."

Næppe havde den gamle begyndt den smukke vise, mens han slog takten med sit lange piberør, og tårerne allerede næsten trådte studenten i øjnene, før præstens datter kom springende ned ad stentrappen.

"Fader! Johan er her inde, og ville gerne tale med fader!"

"Hvilken Johan?" spurgte præsten.

"Johan Thorsen!" svarede hun, "skal jeg kanske lade ham komme herud?"

"Nej, mit barn! jeg skal straks selv komme ind til ham, jeg ved, han skal have sin lille søn i kirke på søndag, og det vil han nok nu have indført i kirkebogen; – undskyld et øjeblik, hr. ven!"

Efter nogle minutters forløb kom pastoren tilbage. "Har De lyst, min ærede ven! at gøre en lille vandring med mig ud på én af mine sognemænds lod; måske kan jeg ved denne lejlighed have den glæde, at De i mit pastorat kan gøre et bedre udbytte end legenden om St. Matthes og hans kilde."

De tog hat og stok, og fulgte med bondemanden, der førte dem gennem byen til sin gård, gennem sin have, ud over et lille vænge og hen imod en høj. "Se nu, Faer må vide," begyndte bonden, "her på denne høj og rundt omkring har før stået egeskov, og vi kalder endnu dette vænge Egeløkken, omendskønt der i utænkelig tid ikke har været mere til overs af skoven, end dette gamle træ, som De ser lynilden i dag har rammet. Det har været ganske hult indeni, men det har man ikke før ret kunnet se. Hvis Faer vil umage sig herop, – nej, ræk mig hånden! lad mig hjælpe Dem!"

"Lad kuns være, søn," sagde den gamle præst, "jeg skal nok vinde derop selv."

De var nu ankommet på stedet. Af den mægtige egebul stod endnu næsten halvparten med løvfulde grene og knejsede mod himlen, mens den anden del lå spaltet på jorden, således, at man kunne overse hele træets hulhed, som det indre af et skab. Det har altid noget sørgeligt ved sig, at se et sådant ærværdigt,

gammelt træ med sit kronede hoved ligge i støvet. Dog var det ikke denne eller lignende betragtninger, der denne gang beskæftigede præsten og studenten; deres opmærksomhed fængsledes kun ved synet af en mængde ting, som fandtes i træets hule gemme. Ved nøjere undersøgelse opdagede man levningerne af et menneskeligt skelet, der af knoklernes beliggenhed at slutte, måtte have stået oprejst, med oprakte arme i træt. Et par store jernsporer, nogle søm, adskillige messingspænder, en lang, næsten forrustet pallask, et hvælvet jernkors, sådan, som det anbringes inden i dragonernes casquer, en bred, dertil hørende messingring med en plade, nogle mønter fra Carl Gustavs tid, og til sidst en bred gylden fingerring. På denne sidste sås tydeligt udgravet bogstaverne J. S., og på pallaskens parérplade, på messingringen, såvelsom og på nogle af spænderne så man bogstaverne F. F. R. R. i drevet arbejde.

Skønt nu alle disse ting ved første øjekast befandtes *ikke* at have den hos antikvarer lovbefalede alder, så greb dog præstens og studentens fingre desuagtet ikke med mindre interesse derefter; for undervejs havde Johan Thorsen og præsten, afvekslende og gensidigt rettende hinanden, fortalt studenten det sagn, der endnu levede iblandt bønderne, om *den forsvundne svensker*, hvorom der tillige fandtes nogle korte beretninger i en gammel kirkebog, og som læseren vil have fundet optegnet på de foregående blade. Man kunne altså ikke nære nogen tvivl om, at det jo var den stakkels Svartbergs ben, de her så for sig. Derom vidnede bogstaverne på spænderne og pallasken, men især de på guldringen; for disse måtte upåtvivlelig læses: Jon Svartberg. Man må altså formode, at, da den unge svensker

flygtede for sine forfølgere, og var kommet ind i det dengang på og omkring højen stående krat, havde han, smidig og let som han var, svunget sig op i egetræet, og ladet sig glide ned i hulheden, hvoraf han siden ikke har kunnet hjælpe sig op. Han måtte da blive i sin levende sarkofag, og egen havde hvert forår i den lange række af år smykket hans mausolé med sin lysegrønne hvælving.

Samme søndag, da den lille Thor Johansen blev døbt i Vinding kirke, blev Svartbergs ben nedlagt i kristen jord. Johan Thorsen og studenten stod alvorlige ved graven, den gamle præst kastede jord på, og ønskede ham en sød hvile. Vittige hoveder i kroen mente, at han kunne nok trænge dertil, siden han havde stået så længe.

Note 1:

Blev modtaget med smukke komplimenter: Carl Gustav modtog dem ifølge overleveringen, med en hentydning til Stenbocks navn: "Har Fanden taget alle gederne, kunne han gerne have taget bukken med!" *Red. anm.*

På landet

Når man har gået i en latinsk skole, og, som det hedder, ligget ved universitetet i nogle år, erhverver man sig sædvanligvis et stort bekendtskab, hvis karakter, ifølge måden, hvorpå det almindeligt stiftes, er langt mere fri, stundom endogså inderligere end ved nogetsomhelst andet forhold, hvori man i en modnere alder indtræder. Man sidder på bænk og går på kollegier, man leger og man sværmer, man dovner og studerer med jævnaldrende af de forskelligste ydre kår, og man føler i denne lighedens livsepoke intet til nogen stands- eller formues-forskel. Alle slige hensyn forsvinder, eller rettere, har aldrig været til, og kredsen er ofte så fast sluttet, at det synes, som om kun en trolddom kunne løse den. Men lidt efter lidt glider de lette bånd af, som tilsyneladende stærkt holdt kransen sammen; bladene flagrer, grebet af forskellige skæbnens vinde, til alle verdens hjørner, og kun et enkelt, halvvissent blad – som f.eks. nu jeg selv – er tilbage på pladsen og minder om et forhenværende, broget blomsterliv. Træffes man så stundom efter lang tids forløb igen på vandringen, så betragter man ofte hinanden som ganske nyskabte figurer, eller søger i det mindste enten at finde ét eller andet spor af det gode gamle, eller at opdage det nye, som tid og omstændigheder har sat i stedet for det forhen kendte. Og hvor tit må man da ikke med Jydlands mestersanger udråbe: "Ak, hvor forandret!"

Jeg holder ikke meget af at blive indbudt til ophold på herregårde eller til deslige landpartier. Ved en sådan indbydelse hedder det i almindelighed: Kom ud til os og bliv hos os, så

længe du har lyst; du skal have det, som du selv vil, fuldkommen frihed til at komme og gå, når og hvor du vil, osv. Men *dels* sætter jeg ikke just så overhånds stor pris på de herligheder, der ved slige lejligheder ofte bydes mig. Jeg sidder dårligt til hest og bruger helst mine egne ben; at fiske skaller i solskin på en sø, at vade i moser efter nogle ænder, eller drive en hel dag om efter en mager hare, at blive kørt omkring for at se udsigter er alt sammen noget, som jeg helst undgår, når jeg kan. *Dels* ser det næsten altid meget kummerligt ud med den omtalte frihed til at "komme og gå" og navnlig til at nyde ensomhed; som oftest må man underkaste sig en langt besværligere indskrænkning end ved noget hof. Min angst for alt dette, mit stivsind og min sejhed har da, gudskelov! også bragt det så vidt, at man sjældent mere spilder nogen indbydelse på mig.

Noget sådant hændtes mig dog imidlertid i afvigte sommer, idet jeg nemlig modtog et sådant kald og varsel fra en fordums skolekammerat. Han er meget yngre end jeg; men i skolen, hvor vi var adskilte ved et par klasser, og senere, da han selv kom til universitetet, sluttede han sig med en art af sympati til mig; og han har endnu til dato bevaret mig den samme hengivenhed og godhed. Han er et kraftigt skud af en gammeladelig familie. Tidligt mistede han sine forældre, og blev af sin ædle formynder, der med kærlig, sjælden iver og stor forstand bestyrede hans godser og øvrige formue, sat ind i samme latinske skole, som jeg søgte. Herfra blev han student; men videre kom han da heller ikke ad denne vej, for de boglige kunster syntes ikke at være ganske efter hans smag, eller, som sangerne siger om vanskelige partier, "at ligge for ham". Han

lod dem altså ligge for andre, der havde mere lyst, og selv i de første grundlag drev han det ikke synderligt vidt. Jeg vil til eksempel anføre hans ortografi, i hvilken han røber en temmelig uregelmæssig tendens til den nyere skrivemådes princip at begynde substantiver med små bogstaver, hvorimod han opretter det igen ved stundom at begynde adjektiver med store. Også kan det hændes ham, at han skriver *vong* i stedet for vogn og *fulg* i stedet for fugl og andre lignende afvigelser. En forsætning uden eftersætning hører ikke sjældent til egenhederne ved hans stil. Men alt dette og lignende småting hindrer ham forresten ikke i at være den braveste, godmodigste karl af verden og den varmeste og ærligste ven.

Efter min smag må jeg kalde ham et smukt mandfolk. Han er høj, kraftigt bygget, meget velskabt, bredskuldret, stærk som en bjørn og dertil færdig i alle mulige ridderlige øvelser. Som de fleste kæmper er han af gemyt meget sindig og rolig, og der hører en stærk dosis af fornærmelse til at vække hans vrede. Men sker dette engang, da kan man rigtignok også føle sig noget ængstelig ved at være i nærheden af ham. Hans fyldige, blonde hår rejser sig som børster, hans blå øjne udslukkes og synes overtrukne med horn, hans friske, røde kinder bliver hvide, kort, ganske som en bersærks raseri beskrives. I et sådant øjeblik synes han ikke heller ret at skelne ven fra fjende. Anfaldet varer kun kort, og stormen lader sig ofte besværge ved et mildt ord eller ved en alvorligere omstændighed, der kan fængsle hans opmærksomhed og give hans tanke og følelse en anden retning. Som student blev han naturligvis straks optaget i sin families aristokratiske kredse; men jeg tror næsten, at det behagede ham mere i studenternes jævne lag; hos mig var han

således en stadig gæst. En formiddag kom han til mig på Regensen, iført en ny, grøn kjole med hvide knapper i, og fortalte mig at han var blevet jagtjunker, og at han nu drog ud på sit gods for der i frihed at nyde livet og ende sine dage, og tog ved afskeden det løfte af mig engang at besøge ham, når han, som han sagde, var ret kommet i orden. – Det er nu ti år siden.

Hans brev, hvorved han indbød mig, var lige så venligt som langt. Han forsikrede mig deri om sin uforandrede hengivenhed, genkaldte mig i erindringen vort lystige samliv og gjorde fordring på, at jeg nu skulle indfri hint tidligere givne løfte, at tilbringe nogen tid hos ham. Med naturlig delikatesse tillod han mig selv at stille alle betingelser, under hvilke jeg – som han sagde – ville forunde ham den glæde at se mig under sit tag. Han var ugift og havde, som jeg vidste, hverken mandlige eller kvindelige slægtninge i sit hus; jeg tog derfor ikke i betænkning dennegang at afvige fra min vane, men modtog hans indbydelse, lod min Søren pakke et par kufferter og en natsæk, anbefalede ved afskeden madame Trane – min gamle husholderske – at lade mine papirer i ro, når hun begyndte at husere med skrubber og støvekoste, satte mig en dejlig morgenstund i en wienervogn og lod mig trille ud i landet.

Forfrisket og oplivet af den rene, lune luft og ved synet af de smukke egne, jeg passerede, kom jeg mod aften til det gamle herresæde Stiggård, der ligger meget smukt i en af Sjællands skovrigeste egne. Når jeg kalder gården et gammelt herresæde, må man vogte sig for at forestille sig en borg med tårne og spir. Den har vel tilhørt min vens familie i et par århundreder; men

hovedbygningen selv er et temmelig stygt arbejde fra det attende sekel, og besidder kun den gode egenskab at have en smuk beliggenhed og ved et par generationers bestræbelser indvendig at være særdeles bekvemt og rigt indrettet. Navnet på gården, såvelsom alle de øvrige forekommende navne, har jeg, af visse grunde, selv lavet.

Ved min ankomst var kammerjunkeren – han er nemlig avanceret – ikke hjemme; men, som man sagde mig, ville han snart komme. En gammelagtig, meget ordknap jomfru, som mit fysiognomiske blik straks meget rigtigt lod mig erkende for husbestyrerinden, befalede en tjener at anvise mig et for mig indrettet værelse i øverste stokværk, hvor den yndigste udsigt smilede mig i møde gennem de åbenstående altandøre. Jeg udkrammede imidlertid selv mine sager, for Søren havde jeg ladet blive i byen, og efter at have gjort et forfriskende toilette, trak jeg en lille sofa hen foran vinduet, tændte en cigar og lagde mig til at nyde det smukke afvekslende landskab, hvorpå aftensolen just kastede sine afskedsstråler. Jeg havde næppe nydt denne behagelige ro og stille hvile en halv time, før jeg hørte støvletrampen og sporeklirren på trappen; det bankede på døren, og ind trådte kammerjunkeren i egen vældige person. En mere velgørende modtagelse end den, jeg fik, kunne jeg – så sær jeg end er – ikke ønske mig. Alt tydede på, at vi to var fuldkommen enige angående værtens og gæstens pligter og rettigheder, og at vi begge navnlig intet skyede mere, end at genere hinanden.

Der var forløbet to dage siden min ankomst. Jeg havde benyttet dem til i al magelighed at undersøge stedets omegn og snuse efter, hvad der muligt kunne interessere mig.

Kammerjunkerens bord var fortræffeligt, og køkken og kælder stod i den ønskeligste harmoni. Det selskab, jeg traf der, var mig også ret vel tilpas; det bestod, foruden den omtalte, tavse jomfru, der gjorde honneurs, sædvanligvis af forvalteren, stundom en læge, en landmåler, der arbejdede for godset, og af og til et par meget flinke skovridere. Opvartningen besørgede en ung, smuk jæger og en gammel, hvidhåret kammertjener, som min ven havde arvet efter sin fader. Selv var han en opmærksom og behagelig vært, og tonen holdt sig stedse i en jævn gemytlighed. Om formiddagen skøttede enhver sig selv, og man samledes først klokken fire til middagsbordet.

Et udsøgt, stort, men gammelt bibliotek, – et arvegods, der ikke betydeligt forøgedes, – en mængde billeder, især jagtstykker, samt portrætter af hunde, heste og ejernes slægt, en hel del prægtigt gammelt bohave og endelig et kabinet, opfyldt med en samling af alle slags snurrepiberier, lovede mig en ypperlig tidsfordriv, hvis vejret skulle holde mig inden døre. Min største lyst, at vandre alene om i skov og mark, kunne jeg i fuldt mål få styret, og den yndige egn lokkede mig derfor til hver tid på dagen snart ad den ene, snart ad den anden kant.

På én af disse ensomme vandringer en smuk, klar formiddag, fulgte jeg en smal, skyggefuld skovsti, der førte mig over en mose, gennem hvilken en lille bæk rislede ind under ellestubbene; længere hen blev grunden fastere, det varede ikke længe, så mærkede jeg, at jeg steg opad. Dog bemærkede jeg snart, at det ikke var en række af bakker, men kun en enestående, med træer bevokset høj, der netop lå ved udkanten af skoven. Da jeg kom derop, fandt jeg en art af belvedere, en planeret plet, hvorpå der stod en bænk, et af disse højst

ubekvemme møbler, bestående af et bræt på to pæle, som den landlige sentimentalitet er så ødsel med på yndede hvilesteder. Man havde forresten herfra den listigste udsigt over rige, indhegnede marker, hvor de forskellige sædarter stod i fuld drift og duftede i den stærke solvarme; ikke langt derfra lå en landsby med kirke, i hvis nærhed præstegården kun lidet adskilte sig fra de omliggende böndergårde. På bænken sad min vært – Arthur vil jeg kalde ham, – med armene overkors og, som det lod, hensunket i dybe tanker. Ved mit komme fo'r han op som af en drøm, og en undseelse eller forlegenhed, syntes mig, fløj over hans smukke, solbrændte ansigt; dog det blev øjeblikkelig igen afløst af det sædvanlige joviale, godmodige smil, der var ham egent. Jeg satte mig hos ham, og, mens jeg lod mit blik vandre rundt gennem det stille landskab, stjal jeg mig tillige til at bemærke, at Arthurs øje især dvælede ved præstegården og dens hvidmalede havelåge.

"Jeg vil dog sige dig noget," udbrød han med ét efter nogle øjeblikkes tavshed, "skønt det kunne synes underligt og unyttigt at tale til en pebersvend som dig om slige ting. Men jeg kan" – så bandede han, – "ikke lade det være!"

Ligesom overrasket og forundret over denne indledning, vendte jeg mig hurtigt mod ham; han var blevet ganske rød i hovedet.

"Hvad du vil betro mig, og af hvad art det er," sagde jeg smilende, "har du jo allerede ved dine ord forrådt."

"Ja, det gjorde jeg netop med vilje," svarede han leende, "thi jeg vil altid hellere springe end krybe i det! Du kan altså vel begribe, at jeg er forelsket; men at det er første gang i mit liv, at sligt er passeret mig, det tror du måske ikke? Og dog forholder

det sig ganske således. Du kan nu tro mig eller ikke tro mig, som du finder for godt, men vist og sandt er det dog, at jeg hidtil hele mit liv har været så uberørt både af den ene og af den anden slags kærlighed, som et nyfødt barn. Jeg har aldrig spekuleret over min karakter, mit gemyt, mit temperament, eller hvad det nu skal kaldes; men jeg må vel sagtens af naturen være skabt sådan, at jeg så længe har kunnet gå fri for ulykker såvel i den ene som i den anden henseende."

"Du vil dog vel aldrig bilde mig ind," sagde jeg med snedighed, "at du aldrig – –"

"Jo, det ved Gud, jeg vil," afbrød han mig med den rene bevidstheds varme, "og det er just noget, hvoraf jeg på en vis måde føler mig stolt, og som under nærværende omstændigheder giver mig mod; for mod hører der til, det vil du vist selv indrømme mig, når du ser hende!"

Jeg så med en art af respekt på dette store uerfarne barn, men kunne på den anden side ikke bare mig for at smile lidt over den grundvold, hvorpå han i en sådan anledning byggede sin stolthed og sit mod.

"Nå da!" vedblev jeg, "ud med sproget! Hvem er denne formidable dame, der har undertvunget min Herkules? og hvad er der forresten i vejen?"

"Ak, der er forresten, tror jeg, intet andet i vejen," svarede han, "end min egen tåbelige undseelse og ubehjælpsomhed! Ser du, jeg behøver dog, imellem os sagt, slet ikke at tage i betænkning selv at sige, at jeg ikke kan regnes blandt de styggeste mandfolk; min formues tilstand er så god, man kan ønske sig; intet hæfter på godset, som, ved jeg, er holdt i forsvarlig stand og år for år forbedres; hvad min *egentlige* person

anbelanger, så forekommer jeg mig selv som en ganske skikkelig fyr; i det mindste har jeg aldrig nogensinde haft det ringeste vrøvl med nogen af de mange forskellige mennesker, høje og lave, jeg ifølge min stilling står i forbindelse med; mine bønder – om jeg i vore tider tør sige *mine* – er mig med liv og sjæl hengivne, og alt, hvad jeg i min kreds foretager mig, lykkes og trives vel! Nå, mit ældgamle adelskab tør jeg vel slet ikke kaste med i vægtskålen, – lad gå! Men uagtet man nu skulle mene, at jeg på alt dette måtte kunne have fast fod og ikke behøvede at være forknyt – jo, guten morgen! Jeg står for hende som en skolepog, der ikke kan sin tabel!"

"Hvem er da denne dame?" spurgte jeg atter.

"Der bor hun, histovre!" sagde han med et suk, som klædte ham underligt.

"Hos præsten?" vedblev jeg, "er det præstens datter?"

"Ja, det er præstens datter! Det er et rigtig dejligt pigebarn, må du tro; og dannelse har hun og fin levemåde; hun har fået en ypperlig opdragelse! Hendes morbroder er denne hersens kammerherre Paahjelm i København, og i hans hus har hun været i et par år. Hun spiller klaver og synger og klæder sig som en dronning; jo, det er en komplet dame! Har du lyst og tid, så kan du straks komme til at gøre hendes bekendtskab. Jeg har netop ærinde både i en teglovn, som ligger på hin side landsbyen, og hos præsten; – jeg er jo medlem af sognerådet!" lagde han til med en vis ironi.

"Ja, hvis besøget ikke skal vare alt for længe," sagde jeg og rejste mig, "så har jeg jo ikke noget imod at tage dit hjertets udvalgte i øjesyn. Thi hvis din fortrolige meddelelse har til hensigt at benytte min mangeårige erfaring" – her smilede vi

begge lidt malicieux – "og vil du bruge mit råd i denne anledning, så ser jeg mig jo, som en klog minister eller general, nødsaget til at måtte lære omgivelserne at kende og undersøge terrænet!"

Vi begav os på vejen og vandrede først langs skovens høje hegn, steg over en stente ind på marken, hvor da solen slog sine hede arme om os, og tog derpå vejen ad en sti gennem en frodig bygmark, til vi nåede kirkevejen, der førte os lige til præstegårdens port. Næppe var vi trådt ind i gårdsrummet, så gøs det i mig; thi ud af forstuedøren, ved siden af hvilken den gæstfrie vogntrappe hang, styrtede et halvt dusin drenge af forskellig alder og størrelse, men alle med ét og samme fysiognomi, der tydeligt sagde: "Vi er alle brødre, én mands sønner!" Med nerverystende skrig og støj hilste de på min ledsager, der syntes at være deres gode ven og kammerat, og efter at have gjort en utallig mængde forvirrede spørgsmål og gloet lidt på mig, spredtes de for alle vinde. På min vens råb: om familien var hjemme? svarede den længste bengel henne fra hundehuset, hvor han konverserede porthunden, "at fader var i marken, moder i mælkestuen, og Lotte i haven!" og dermed fløj også han afsted. Jeg slog et stort kors efter ham.

Gennem forstue, dagligstue og havestue, som vi fandt tomme, gik vejen til den venlige have. Inde bag døren, der stod åben, standsede vi et øjeblik. Udenfor, tæt ved trappen, under to store kastanjetræer sad en ung pige; hun syntes mig ikke at kunne være ældre end sytten til atten år. Over det vidunderligt rige, kastanjebrune hår lå et lille trekantet, broget silketørklæde, der løseligt var bundet ned om de friske kinder. Hendes dragt var kun en såkaldt hjemmegjort, blå og

hvidstribet kjole; men den sad så naturligt og sirligt let om den ranke, bøjelige skabning, og var så pæn i al sin simpelhed! På fødderne, kunne jeg se, bar hun et par slemme trætøfler; men da hun just havde taget foden ud af den ene af disse, bemærkede jeg, at samme fod var nydelig lille og velformet. På bordet foran hende sad en lille pige, så omtrent to år gammel, og ved siden stod en stor tallerken øllebrød, hvoraf hun madede barnet som en lille fugleunge. Barnet selv var uhyre kvikt og livligt; hun daskede i bordet med et bredt kastanjeblad, som hun havde i hånden, og råbte mellem hver skefuld: "Mere!" – Det var et smukt lille billede.

"Er det hende?" spurgte jeg med sagte stemme min ledsager.

"Ih, Gud bevares!" hviskede han igen, "det er jo et barn!"

Jeg tilbageholdt altså den oprigtige ros, jeg ville have ydet hans gode smag, – for *barnet* var i højeste grad yndigt, – og trådte med ham ned ad stentrappen. Da vi nærmede os bordet, hvorved hun sad, rejste hun sig og bød med munter venlighed kammerjunkeren sin hånd og nejede for mig. Også den lille pige på bordet rakte sin hånd ud og hilsede, idet hun fortsatte sit: "Mere! Mere!"

"God morgen, lille Martha! hvordan lever du?" sagde Arthur, temmelig djærvt rystende jomfruens fine hånd. "Må jeg præsentere dem min ven, hr. *candidatus theologiæ* Hansen, som gør mig den fornøjelse at besøge mig i denne tid!"

Den unge pige gjorde en let bøjning med hovedet og hilste igen med et smil, hvilket jeg – Gud forlade hende det! – snarest tror, gjaldt kandidatens høje alder.

"Er jomfru Charlotte ikke hjemme?" vedblev han i samme åndedræt, men med en vis urolig iver, idet blodet fo'r ham til

hovedet.

"Jo hun er," svarede Martha med en prægtig, klangfuld stemme, "hun er her i haven: jeg så hende for lidt siden med en bog i hånden gå ned ad lysthuset til. Der sidder hun vist nu og læser." Efter disse ord gav hun sig atter i færd med sin lille søster, der utålmodigt havde ventet på en ny skefuld. Vi tog altså vejen dybere ned i haven.

Næppe var vi trådt ind i en temmelig lang gang, med store hasselhække på begge sider, før vi fik øje på den omtalte dame, der altså måtte være genstanden for Arthurs sukke og min kritik. Mens vi langsomt vandrede hende i møde, benyttede jeg derfor lejligheden til for det første ret at eksaminere hendes ydre. Hun var meget høj og temmelig stærkt bygget, og skred frem med afmålte, gravitetiske fjed, idet hun holdt sig så stiv som en pind. Den hvide morgenkjole sad så akkurat på hende, som om hun var taget lige ud af en modebutik, og under den meget bredskyggede og flade sommerhat dinglede der på hver side af det regelmæssige, men massive og stærktfarvede ansigt to uhyre tykke og lange duske af glinsende sorte lokker. I hænderne, der var vel forvarede i Randers-handsker, bar hun en tyk bog og en parasol.

Da hun kom os nær, gav hun lidt efter lidt sin figur noget mere bevægelse, idet hun, som franskmanden ville kalde det, *dandinait sur les hanches* [Note 2)], hvorhos hun lod et stærkt smil brede sig over hele ansigtet, og fik man da lov til at beundre to lange rækker af hvide, men store tænder, hvorimod øjnene næsten ganske trak sig tilbage. I hendes hele holdning var noget determineret og selvbevidst, der straks bragte mig til at tænke på en kam til et hår.

Efter de sædvanlige forestillings- og modtagelses-replikker, fortsatte vi vandringen i haven, hvorhos Arthur altimellem forfulgte mig med spørgende blikke, for at se, hvad virkning denne "fremtoning" gjorde på mig.

"Hvad er det dog for en stor bog," begyndte min ven, "som De har forsynet Dem med så tidligt?"

"Ak," svarede jomfruen i en let tone, "det er såmæn denne store bog, som Ø. har udgivet for nylig, og som, efter hvad man fortæller mig, skal indeholde hans politiske testamente. Peter har lånt mig den; han har forsynet den med en hel del anmærkninger og henvisninger, så jeg ret glæder mig til læsningen, der både vil være mig belærende og morsom."

Jeg så med gyselig megen respekt på hende.

"Peter!" udbrød Arthur, ligesom ubehageligt overrasket, og blev atter rød i kammen, "er *han* her?"

"Ja, han kom i aftes hjem til sine forældre," svarede Charlotte med sit mest storsmilende ansigt, "og så gjorde han straks et løb herop til os."

"Nå, så blev De vel rigtig tilgavns glad, Charlotte?" spurgte Arthur igen med en temmelig usikker stemme.

"Vi blev alle glade og tillige behageligt overraskede. Han er nu blevet kandidat, har fået bedste karakter, og dette langt hurtigere, end vi havde ventet, det ville ske."

Jeg iagttog hemmeligt Arthurs ansigt. Det var blevet meget langt; Peter måtte altså være en medbejler, formodede jeg.

Jeg tillod mig at spørge, hvem det unge menneske var, som de omtalte.

"Det er min fætter," svarede jomfruen; "hans fader, min farbroder, bor på hin side af skoven, en lille fjerdingvej herfra.

Han er jurist," vedblev hun med foredrag, "og agter nu at uddanne sig for den virksommere og mere umiddelbare deltagelse i statens styrelse som nu er åbnet et større antal af statsborgere, end det var tilfældet under den forrige regering. Jeg tror vist, vi vil få megen glæde af ham; mener De ikke også det, hr. kammerjunker?" lagde hun til med lidt malice.

"Jeg ved – ja, det – jo, det tænker jeg også nok!" sagde Arthur meget hurtigt og med synlig anstrengelse.

"Ja vist," vedblev jomfruen, "han er et meget lovende ungt menneske; han er en varm patriot, allerede forsynet med en skat af brugelige kundskaber, der henter deres livskraft fra høj begejstring og streng, republikansk alvor. Sådanne folk er det just, vi trænger til, når de nu virkende kræfter engang slappes og ældes! De skulle kun vide f.eks., hvor han er veltalende. Da jeg opholdt mig i København hos min morbroder, kammerherre Paahjelm, sås vi næsten daglig. Han havde gjort mig til sine tankers og planers fortrolige, og meddelte mig, hvad han i sin iver og begejstring havde skrevet eller talt så om dette, så om hint af de interessanteste, offentlige anliggender. Efter min ringe indsigt i det "fornødne" og efter mit kendskab til ham, tror jeg at turde forudsige, at vi i ham kunne vente en kraftig forkæmper for folket og dets rettigheder! De skal engang få hans afhandling: "*Det Timelige og det Evige*", som under mærket "*ba*" stod for et halvt år siden i –posten, til gennemlæsning. Det er noget ganske fuldendt!"

"*Parla come un libro stampato!*" tænkte jeg med Leporello, og morede mig uendeligt ved at høre dette store, pyntede pigebarn med grandios alvor og vigtighed fremføre denne tale, og at bemærke den nedslående virkning, den havde på min vens hele

væsen. Det var alt for tydeligt at se, hvor meget det var ham i vejen, at hun roste denne fætter Peter; og det var ifølge hans natur og uddannelse temmelig begribeligt, at han kun lidet forstod sig på eller stemmede med de forresten agtværdige grundsætninger, som hun syntes at være besjælet og ledet af. Han vidste næppe, på hvilket ben han skulle stå, rev snart ét, snart et andet blad af buskene, tyggede derpå, spyttede det ud igen, rømmede sig, og var rent fra det.

Jeg forbarmede mig over ham, og bestræbte mig for at føre damen ind i en politisk samtale, hvorhos jeg efter fattig evne søgte at betjene mig af den jargon, som er de politiske dilettanter så mundret; og det gik bedre, end jeg havde ventet. Da nu Arthur kendte min ringe kundskab i og interesse for detaljen af alle slige forhandlinger, så anede han straks min menneskekærlige hensigt, og blev igen rolig og sat. Jomfru Charlotte derimod, som i begyndelsen havde set op og ned ad den gamle, teologiske kandidat med en lidt mindre end høflig mine, kørte nu sit sværeste artilleri op og lod sin hele veltalenheds og kundskabs væld fare ud over mig, så at jeg knap kunne holde mig nogenlunde mod strømmen. Med ét afbrød hun sig selv.

"Dog – det er i grunden uret," sagde hun med en ret blød accent, idet hun venligt betragtede Arthur, "at tale om alt dette i kammerjunkerens nærværelse, og jeg bebrejder mig det også selv ofte, når jeg griber mig deri. Ikke sandt, jeg tør jo nok vide, at det ikke ganske er efter Deres hoved? Dog jeg har endnu det håb at kunne omvende Dem, – ganske lempeligt, – De skal kun se med tiden!"

Arthur tog mod til sig og svarede: "Skulle nogen kunne omvende mig i enhver henseende, så måtte det vel være Dem, jomfru Charlotte. Dog – skulle der ingen omvendelse ske, – så håber jeg, vi vil være lige gode venner for det!"

"Der har De min hånd derpå!" sagde Charlotte og smilede tilgavns, "vi bliver i det mindste ikke fjender."

Hun rakte ham sin behandskede hånd, hvilken han meget ærbødigt næppe berørte med fingerspidserne, hvorved han atter blev så rød som en pæonie, men så meget lykkelig ud og tilkastede mig betydningsfulde blikke. Jeg ynkedes i mit hjerte over ham og tog i mit stille sind den faste beslutning at gøre alt, hvad der stod i min magt, for om muligt at bringe ham på andre tanker. Jeg ville så lempeligt, som jeg kunne, bekæmpe det herredømme eller den fortryllelse, som denne dårlighed øvede over ham; thi jeg har aldrig anset det for en *så* stor synd, at hindre eller i det mindste forhale en sådan forbindelse, der gælder hele livet, som at ville fremskynde eller begunstige den. – Jeg anede endnu ikke dengang, hvilken mægtig allieret jeg i Arthurs eget hjerte havde til dette mit dristige foretagende.

I havestuen, hvor frokostbordet var dækket, samledes vi med den øvrige familie. Faderen, en lille, mager mand med et sarkastisk, kløgtigt ansigt og med snusdåsen groet i den venstre hånd, og moderen, en gevaltig, junonisk skikkelse, der bar sig lidt fornemt og lod til i sine yngre dage at have set ud som den ældste datter, kun noget smukkere, modtog os hver på sin vis meget venligt; og ved bordet, hvor moderen præsiderede, og jomfru Charlotte sad på stads, som om hun ikke var hjemme, opvartede den lille Martha med så megen ro og ynde, at jeg ikke kunne vende øjnene fra hende; hvilket hun

dog slet ikke lod til at bemærke. I hendes påklædning var der ikke slet anden forandring, end at det brogede tørklæde på hovedet var forsvundet, og fødderne nu sad i et par små sorte sko. Hendes figur var så fuldendt smuk, hendes teint så blændende, hendes gang så elastisk, hendes holdning så graciøs, og hendes alvor og stilhed så forventning vækkende, at man, når hun stundom lod sine store, mørkeblå øjne glide rundt over selskabet, straks måtte tænke: Nu kommer der dog noget, som må kunne varme et hjerte! Men der kom intet. Madamen og den ældste datter kappedes om at have ordet; præsten kastede af og til ind i deres ordtåge et eller andet pudsigt, bidende indfald, lig en lyskugle; den vilde hær af drenge stormede omkring bordet, ud og ind og slog med døren. Gennem alt dette vandrede Martha med yndig rolighed; hun stoppede i ordets første betydning munden på drengene, som straks efter forsvandt, og hentede dernæst den lille Lise, med hvem hun beskæftigede sig, uden, som det syntes, at lægge videre mærke til det øvrige selskabs færd eller samtale. Jeg havde haft største lyst til at få hende til at bryde sin tavshed; men dels behagede hun mig så meget under den stille beskuelse, dels frygtede jeg for måske at blive skuffet og ikke finde, hvad jeg ventede.

Da åbnedes døren, og ind trådte et ungt menneske, som af familien, undtagen præsten og Martha, blev modtaget med megen akklamation. Jeg kastede øjet på Arthur og så straks af hans ansigts skyfulde udtryk, at det måtte være den talentfulde politiker, den patriotiske fætter Peter. Madamens og Charlottes øjne strålede ham i møde. Selv så han mut og mopset ud; men andet var der heller ikke at finde i det udtryksløse fysiognomi.

Det var en lille knort af en karl, mager, kantet og højskuldret, iført en mørk, ubørstet paletot. Håret, som var glat og langvokset, men uredet, strøg han altimellem bag ørerne med sine temmelig lidt pæne fingre, der også af og til med interesse beskæftigede sig med et par lange, lyse hår, som groede tyndt hist og her på hagen og skulle betyde et skæg, og som gav hans blege ansigt et mere uvasket udsende. Med plump rasthed og kejtet nonchalance, der sagtens dog skulle dække en vis forlegenhed, kastede han sig på en stol og strakte benene langt ud fra sig. Os fremmede hilsede han ikke: men Martha ville han tage under hagen, idet han spøgte: "Hvor står til, lille Martha?" Men da den unge pige afværgede denne berørelse ved en sagte, men meget determineret håndbevægelse og et alvorligt blik, som kandidaten besvarede med et dumt grin, så gav han sig til at hviske med Charlotte, hos hvem han havde taget plads.

Jeg har en meget god hørelse og besidder den færdighed på én gang at kunne have min opmærksomhed vågen på flere steder. Det faldt mig derfor ikke vanskeligt, mens jeg talte med præsten om blandede ægteskaber, at bemærke, hvorom de to forbundnes samtale drejede sig; og da vi alle rejste os for at skilles ad, hørte jeg tydeligt, at Charlotte hurtigt hviskede til fætteren: "I aften klokken syv ved den gamle eg!"

Vi tog afsked. Det var en stegende hede; og derfor, da Arthur udenfor præstegården ville overtale mig til at gå en lang omvej med ham for at bese et smukt beliggende teglværk og en vandmølle, afslog jeg dette og foretrak alene at gå hjem igennem skoven. Da jeg var kommet ind under de kølige bøge på den bugtede sti, var det min agt at søge vejen til "den gamle eg". Et held eller måske snarere et instinkt ledede mig på en lille

sidevej, der syntes hemmeligt at skyde sig ind i krattet, og efter en kort vandring nåede jeg da også mit mål. Det var en lille, grøn plet, omgivet af underskov og høje tror. Ved den ene kant stod egen, kroget, hul og spaltet, men med en prægtig, frodig krone, som bredte sin skærm ud over en lille, lav græsbænk. Et sådant gammelt, ærværdigt træ vækker altid min interesses og jeg undersøgte derfor også på alle kanter dette eksemplar med samme iver og nøjagtighed, som nogen antikvar en mærkelig klosterruin. Da jeg ved at bøje nogle buske til side var kommet bagved den store stamme, opdagede jeg, at den var ganske hul, og at man fra bagsiden kunne træde ind i hulheden, der mageligt havde kunnet rumme fem-seks personer. I den side, som vendte ud mod den grønne plads, havde tidens hånd anbragt et par revner og huller, der åbnede et frit udkig. Intet kunne være bekvemmere indrettet. Meget veltilfreds med min opdagelse gik jeg hjemad. Da jeg kom tilbage til det punkt, hvor den omtalte hemmelige skovsti stødte til den større, jeg først havde forladt for at finde egen, mødte jeg Martha. Hun gik langsomt under de skyggefulde træer og førte ved den ene hånd den lille Lise, og i den anden bar hun en opspændt parasol, der skødesløst lå på hendes skulder, mens solens glimt gennem tykningen af og til forhøjede hendes dejlige hårs glans, der ikke skjultes af nogen hat eller anden dækning. Hun underholdt sig venligt med den lille pige, der rev blomster af langs vejen, rakte hende dem og spurgte om, hvad de hed.

"Er De også kommet på denne vej?" sagde jeg; "det glæder mig at møde Dem, jeg fik ikke talt et eneste ord med Dem derhjemme!"

"De er vist ikke af de snaksomme," sagde Martha med et smil, der klædte hendes ellers alvorlige ansigt meget godt, "det er jeg ikke heller, så det er meget let forklarligt. Desuden må jeg tilstå, at der hjemme ved frokosten sjældent er ro til en ordentlig, jævn passiar. Jeg holder mig da næsten altid til *denne* her." Hun pegede på barnet. "Jeg husker desuden nok, hvad De selv sagde ved bordet!"

"Hvad *jeg* sagde!" råbte jeg, forundret over, at hun havde lagt fold til nogle af mine ytringer. "Hvad var da det?"

"De sagde, at det kun var rigtig morsomt at konversere, når det var to, som var enige, eller tre, som ikke var det!"

"Å ja, det var nu sådan et slags paradoks, som jeg i *det* øjeblik just ville hjælpe mig ved," udbrød jeg leende. "men fandt De ellers, at der var nogen sandhed deri? Har De allerede erfaret noget lignende?"

"Om De lægger nogen særegen betydning deri," vedblev hun, "det ved jeg jo ikke; men det forekommer mig ganske naturligt, når jeg forklarer det på min måde. Lise og jeg f.eks. er nu altid enige, og derfor går det så godt med os to; og når vi nu kommer lidt længere ind gennem skoven, så finder vi en tredje, med hvem jeg i det mindste ikke altid er så enig!"

"Hvem er da det, om jeg tør spørge?" udbrød jeg lidt nysgerrig.

"Det er såmæn en kone, der har været gift med en forhenværende jæger og skovfoged her på godset, da den gamle kammerherre endnu levede. Den gamle Karen er just morsom at tale med! Hun har set så meget og oplevet så mange ting i sine yngre dage; ja hun er endogså berejst: thi da hun var amme og barnepige for kammerjunkeren, så måtte hun følge

herskabet overalt, endog på en udenlandsrejse. Alt hvad hun således har erfaret, kan hun da fortælle mig om. Hun bliver aldrig udtømt, og jeg bliver aldrig træt af at høre; og så er vi jo meget enige!"

"Men hvori er de da uenige?"

"Ja, det kan jeg ikke så rigtig sige Dem!" svarede Martha, idet hun rystede på hovedet og blev ganske rosenrød, "- dog jo, hun forkæler mig stundom den lille heks, og det er nu min øjesten, som ingen må opdrage på, uden jeg selv."

"Den gamle kone, som De omtaler, fortæller vist, kan jeg tænke mig, meget *naivt* om de fremmede lande og andre ting, hun har set?" spurgte jeg.

"Ja, deri har De ganske ret! Det er just det rette ord! Alt, hvad hun ude og hjemme har set og oplevet, fremstiller hun med en sådan sandhed og naturlighed, at det bliver en langt mere anskueligt og levende, end når man læser noget lignende i de lærde rejsebeskrivelser. De skulle kun høre hendes beskrivelse og skildringer af det gammeldags, fornemme liv her på Stiggård og i København; det er mig nu, som om jeg selv havde levet med og havde kendt kammerherren og fruen; og især den *lille* Arthur – således kalder hun ham stundom endnu, – kan hun aldrig blive ked af at omtale."

"Og De aldrig træt eller mæt af at høre derpå?" spurgte jeg atter, og atter fo'r en strøm af rosenfarve over hendes strålende ansigt.

"Hun ved," sagde Martha, "at fortælle så mange hjertensgode og smukke træk fra hans barndom og ungdom, og – som hun siger, og som vi alle ved, – han fornægter ikke sin ædle natur nu, da han er mand. Det er f.eks. en sand glæde at se, med

hvilken kærlighed og taknemmelighed han altid behandler sin gamle amme!"

"Ser De det undertiden?" vedblev jeg.

"Å ja, sommetider ser jeg ham, når han kommer og besøger den gamle Karen; og det gør han meget flittigt. Det ser næsten ud, som når en søn besøger sin moder! I enhver henseende har han sørget så net og godt for hende, – og – ja, her," afbrød Martha sig selv, da vi stod ved en stente, som førte ud af skoven, "*her* skal De over, kan jeg tænke; jeg skal ned ad denne sti. Farvel!"

Jeg blev stående og så efter hende og barnet, der vendte sig et par gange og nikkede til mig, indtil de forsvandt mellem buskene. Det var først min agt at følge med dem til den gamle Karen; men jeg ved ikke ret selv, var det en instinktmæssig delikatesse, var det en anelse om, at jeg måske ved min nærværelse ville forstyrre en uskyldig glæde, – nok er det, jeg steg tålmodigt over stenten, nåede haven og sad snart omklædt og i ro ved mit skrivebord.

At Arthur ikke havde lyst eller tilbøjelighed til at søge sig en hustru hverken i den fornemme verden eller blandt pengearistokratiet, var mig vel forklarligt af hans hele natur og stilling. Han var så jævn og passede så lidt ind i de strengere selskabelige former; og hans egen formue, der var sikker og betydelig, tilfredsstillede alle hans fordringer til livets nydelse. Men – at han med sin sunde sans og naturlige følelse kunne være kommet på en sådan afvej, hvorpå jeg så ham vandre, det forundrede mig, skønt jeg jo ofte i livet havde set, hvorlunde de mest klarøjede og kloge mænd havde kunnet tage glimmer for guld. Hans husholdning som ungkarl, så behagelig den end

kunne være for en pebersvend som mig, kunne dog i længden ikke tilfredsstille ham. At hverken hans indre eller ydre liv kunne blive til et harmonisk hele, medmindre han kunne dele alt med en anden, det indså jeg jo nok. Men det skar mig i hjertet, når jeg tænkte mig hans kraftige, sunde natur forkuet og smittet af unatur, hans inderlige elskværdighed misbrugt og upåskønnet. At Charlotte ikke elskede ham, var mig, i det mindste efter mit begreb om slige ting, temmelig klart; den overlegenhed og nedladenhed, hvormed hun behandlede ham, syntes mig at røbe et koldt hjerte. Hvis hun altså havde til hensigt at fængsle ham for at modtage hans hånd, så måtte jeg snarere tilskrive denne hensigt forfængeligheden, lysten til en glimrende og betydningsfuld stilling. Og der ville hun herske og ødelægge. Thi, man sige, hvad man vil: der er dog ingen værre despoter til, end de *uægte* liberale, navnligen på spindesiden; og det kunne nok ligne en sådan dame, der i ord og fagter bekendte sig til yderste venstre, i livet at ville forskaffe sig en plads på pairs-bænken. Mig var det tydeligt nok at se, at præstens ældste datter troede, det her ville være hende en let sag.

Midt under disse betragtninger blev jeg kaldt til bords. Arthur så noget tankefuld ud og betragtede mig med øjne, som røbede hans store lyst til at spørge; men de andre herrers nærværelse hindrede ham deri. Da disse endelig havde fjernet sig, og vi sad ved kaffen i haven under en veranda, bestormede han mig med sine utålmodige spørgsmål om, "hvad jeg syntes?"

Så godt det lod sig gøre, undveg jeg alle bestemte svar. Jeg gjorde ham opmærksom på, at man ved et så flygtigt bekendtskab jo ikke var i stand til at danne sig nogen bestemt

forestilling om et menneskes værd, og altså ikke heller fælde nogen retfærdig dom; at jeg i det hele taget var meget vanskelig og sær i min smag, og at der om smagssager ikke kunne disputeres osv.

"Når jeg har set denne dame endnu et par gange og i ro og mag talt lidt med hende, skal jeg med fornøjelse fælde min dom så ærligt og oprigtigt, som om det var mit eget anliggende. Mere kan du da ikke forlange? Endnu må du virkelig have mig undskyldt!"

Noget skuffet i sine forventninger så Arthur med rynket pande ned for sig. For at give hans tanker en anden retning, vedblev jeg:

"Men fortæl mig dog, hvor du har drevet om den hele formiddag?"

"Jeg *driver* ikke, min bedste!" svarede han lidt tvær, "men jeg er dristig. Har jeg måske ikke været ved teglværket og sat dem der i gang? har jeg ikke med mine egne øjne nu set, at det går for langsomt med arbejdet i vandmøllen? og fik de ikke snus? har jeg ikke talt med min skovrider, præstens broder, og givet ham ordre?"

"Og har du ikke også besøgt den gamle Karen?" vedblev jeg i samme tone.

"Hvoraf ved du det? hvad ved du om gamle Karen?" råbte han forundret.

"Du ser, jeg begynder at kende egnen og dens beboere, og den gamle Karen er allerede blevet mig en så interessant person, at jeg, førend jeg gør hendes bekendtskab, nok gad høre lidt om hende af din mund."

"Ja," svarede Arthur med et lille skær af undseelse, "du må nu tro mig, om du vil, men jeg betragter den gamle kone som – ja, som noget af det bedste, der findes her på godset; og at jeg ikke før har omtalt hende for dig og ført dig til hende, dertil ligger grunden i en art af frygt for, at du skulle falde på at gøre dig lystig over mig og min, om du vil, sentimentale kærlighed til hende, eller at det endog skulle kede dig; og alt sådant ville gøre mig ondt, da hun er mig så meget værd, og jeg – snart sagt – tilbringer mine gladeste timer i hendes selskab. Du skal få hende at se, det lover jeg dig, og, når jeg ret tænker mig om, skulle jeg dog tage mægtig fejl af dig, hvis ikke også du ville finde dig opbygget og tilfredsstillet. Som ung og, efter hvad man har fortalt mig, meget smuk kone, var hun min amme. Hendes mand var skovfoged og skytte i min faders tjeneste. Jeg kunne, hvis du har lyst til at høre på mig, fortælle dig hendes giftermålshistorie, som ikke er ganske lige ud ad vejen. Skal jeg?"

"Det vil være mig meget kært at høre!" svarede jeg, "men lad os sætte os ind på divanen og tænde en ny cigar." Da dette var sket, begyndte han:

"Jeg havde en tante, en ugift dame, der tog sig kærligt af mig, da jeg var lille, og beskæftigede sig meget med mig. Af hende har jeg mange gange hørt fortællingen om Karens giftermål. Samme tante var nok, hvad man sådan kalder et poetisk gemyt og efter den tids tone temmelig sentimental. Hun gav sig af med at skrive vers og romaner, hvoraf – så vidt jeg ved – dog intet er trykt. Det kan derfor nok være, at der fra hendes beretning også i min har indsneget sig adskilligt, som ved nøjere eftersyn ikke ganske vil kunne bestå for den historiske

kritik. Men alt sligt vil du jo nok kunne vide at udsondre fra det rent faktiske, – du med din forstand! – altså: Karens forældre var fattige husfolk, som beboede et lille hus med en jordlod, der ligger en halv milsvej herfra ved den nordlige kant af min dyrehave. Konen var stræbsom og flink hjemme, og manden havde tillige bestilling som vildtvogter, så at de efter omstændighederne stod dem ganske godt. Af børn havde de kun én lille pige, nemlig Karen. Da de begge var meget ædruelige og gudfrygtige folk og selv havde lært godt, hvad der sådan kan læres i vore landsbyskoler, at læse, skrive, regne og kristendom, så underviste moderen selv den lille pige først, så vidt hun formåede; og da den tid kom, da hun forordningsmæssigt skulle søge skolen, så holdt de strengt over, at hun intet forsømte: og hun var selv flittig og ivrig, opførte sig tillige til alles tilfredshed og fik den ene præmiebog efter den anden. Så blev hun da konfirmeret og stod øverst blandt pigerne på kirkegulvet, fordi hun var så ferm, uagtet hun naturligvis, som alle bønderbørn, måtte være færdig lige ved enden at det fjortende år. Alt dette gjorde hende nu meget yndet af høje og lave; men hvad der måske ikke mindst bidrog til at forskaffe hende alles gunst, var hendes dejlighed. Hun skal have været ualmindelig smuk, og gamle folk taler endnu derom med henrykkelse. Den kønne lille Karen blev da som et slags vidunder også engang bragt herop på gården, og min moder blev da så indtaget såvel af hendes udvortes som af hendes nette væsen, at hun straks besluttede at tage hende i sin tjeneste. De fornemme folk, ved du nok," lagde Arthur til med et smil, "holder meget af at have noget aparte omkring sig. I ældre tider valgte de stygge dværge, pukkelryggede narre, bjørne og

andre vilde dyr. I de mere tamme tider har dette forandret sig. For ikke længe siden morede det fruerne f.eks. at lade sig opvarte af en lille negerdreng, stakkel! som de da forkælede eller mishandlede, og ialfald fordærvede i bund og grund. Nu derimod søger man jo gerne at få ret udsøgt smukke folk til sin opvartning, et liebhaveri, som ikke er så ganske forkasteligt. Nok er det, Karen blev da her på Stiggård først i kvalitet af ingenting; men snart gjorde lidt efter lidt hendes lyst til arbejde og hendes gode natur sig gældende. Der blev hende betroet mere og mere. Da hun i køkkenet og den ydre husholdning havde gennemgået og læst, hvad der kunne læres, og da hendes opførsel i ét og alt ikke blot var sædelig og sømmelig, men hendes hele færd også havde noget naturligt graciøst, så avancerede hun i kort tid til at blive min moders egen opvartende yndlingsterne, dog med det forbehold, at hun aldrig måtte forandre sin bondedragt, hvilket også ganske stemmede med pigens egen gode sans. Min moder, må du vide, var nemlig meget patriotisk sindet og fandt tillige med rette, at kvindernes dragt i vor egn var smuk og passede ialfald bedst for de kraftige skikkelser, der ser så højst ynkelige ud, når de falder på at klæde sig i fransk kjole, med hat og sjal. Ja, jeg har endog hørt, at min moder engang, da hun som ung kone efter landets skik var indbudt til at bære en bondes barn til dåben, selv viste sig i kirken iført denne klædelige bondedragt, til stor forargelse for den anden dame, som holdt huen, men til største glæde for bønderne. Karen blev, som du altså kan begribe, af min moder i det mindste ikke behandlet som en slavinde, men i begyndelsen snarere som en kær skabning, man ønskede at uddanne og

forfremme, og siden som en højtbetroet. Og hun har aldrig skuffet de forventninger, man dengang gjorde sig om hende.

Mine forældre havde for skik at tilbringe næsten halvdelen af året indtil begyndelsen af oktober måned her på gården; om vinteren boede de i København, hvor min fader ejede en stor gård på Kongens Nytorv, og tog da del i hovedstadens forlystelser og hoffets liv. Blandt de tjenestefolk, som måtte følge dem til byen, var naturligvis Karen én af de vigtigste; min moder kunne ikke afse hende. Hun var, som en følge heraf, også indlogeret i et til min moders sovekammer umiddelbart stødende værelse, der tillige havde udgang til en bagtrappe.

I gården beboede mine forældre selv bel-etagen; anden sal var lejet ud til en gammel, pensioneret oberst, og i stueetagen residerede en dengang meget berømt og duelig læge, som også var mine forældres huslæge. Denne herre var, efter min tantes omstændelige beskrivelse – jeg tror bestemt, hun i grunden har interesseret sig meget for ham! – en høj, smuk mand, med rødt hår, hvilket dog slet ikke skal have klædet ham så ilde. Han var en mester i sit fag, havde et fint væsen og megen verdenserfaring, var vittig og munter, gavmild og splendid, førte et stort hus, klædte sig med udsøgt elegance, var smigret af de rige og fornemme og tilbedt af de fattige; men forresten var han, som min tante udtrykte sig, "ret en fæl én!" Hvad hun forstod ved "en fæl én", var mig jo dengang ikke så ganske klart: *du* begriber vel nok, hvad hun mente?

Doktoren var naturligvis, ifølge sin stilling og metier, en stadig og flittig besøger hos mine forældre, selv når ingen var syg. Såmeget mere måtte dette blive tilfældet, da min moder, halvandet år efter at hun var blevet gift, om efteråret i

København nedkom med en lille pige, der straks efter fødslen var så svag, at man let forudså, at hun ikke havde et langt liv for sig. Efter at have fristet en ussel, sygelig tilværelse, døde hun også efter kort tids forløb. Min moder, der endnu var meget svag, blev af sorg herover alvorlig syg, og måtte i lang tid holde sengen. I al denne tid var Karen og doktoren nat og dag beskæftigede med de syges røgt og pleje; alle de anordninger, som han gav, blev modtaget og udført af hende; hendes angivelser af sygdommens gang lyttede han til, hendes ængstelige blik søgte at udforske hans mening, og hendes glade, taknemmelige smil mødte ham, når han fældede en gunstig dom eller ytrede godt håb; og Karen blev så henrykt og glemte så aldeles sig selv, da han erklærede min moder udenfor al fare, at hun i den syges påsyn greb doktorens hånd og kyssede den.

Hen imod nytår var da min moder så aldeles kommet til kræfter, at hun igen kunne tage del i alle selskabets adspredelser, og min fader glemte ved denne glædelige anledning heller ikke sit tyende. Det var i det hele taget hans princip ved givne lejligheder at knytte dem så meget nøjere til familien, ved at lade dem føle virkningen af dens velvære, ligesom de måtte bære byrderne af dens sorger. Han lod også de folk, som han havde om sig, under opholdet i byen nyde alle de glæder og opmuntringer, hvortil de på landet var vante. Der blev altså også for dem foranstaltet en lystig julefest, hvortil, foruden husets egne folk, også deres venner og veninder, samt forhenværende, udtjente tyende blev indbudt. Blandt disse sidste befandt sig også en gammel kone, ved navn Sophie, men som tillige bar det navn Kaffesophie, fordi hun jævnligen gik

omkring til forskellige familiers tjenestefolk og lod sig beværte med kaffe, hvorfor hun til gengæld opvartede med sladder. Denne Kaffesophie havde forresten just ikke det bedste rygte på sig; man ville vide, at hun gav sig af med for penge at lægge kort op, spå af kaffegrums, ja, onde tunger tillagde hende endogså andre, langt mindre hæderlige håndteringer. Jeg kan endnu erindre at have set hende, og hun så ud som en rigtig heks. Som forhenværende kokkepige hos en grandtante af mig, var hun da også tilstede ved hint julegilde, som blev fejret i den store stue, der var indrømmet tjenerskabet til forsamlingsværelse og spisestue. Efter aftensbordet fik de en stor bolle punch ind; nogle gav sig til at lege jul eller fortælle alleslags krøniker, andre satte sig til at spille puk om nødder, der var plukket her ude i vore skove. Dengang var vore tjenere endnu ikke så forfinede, at de forstod at spille whist eller ecarté.

Blandt dem, der lyttede til Kaffesophies og andres legender, var også Karen. Som det nu gerne sker netop i sådanne forsamlinger, kom da også den aften talen på giftermål, kærestehistorier, lykkelige og ulykkelige, og andet sligt dertil hørende; og den gamle heks udkrammede da al sin visdom f.eks. om den kunst at skaffe sig en kæreste, eller at mane sin tilkommende brudgom, eller at skaffe sig kundskab om, af hvad stand og vilkår han skulle være, hvordan han skulle se ud, og andet mere af samme surdej. – Du ved," lagde Arthur belærende til, "at almuen – og måske stundom også andre – foretager mange sådanne kunster med at dryppe smeltet bly i vand, eller hælde vand på en æggehvide og lade det stå nytårsnat over. De slutter sig da til den tilkommendes egenskaber eller til deres gode eller onde skæbne, alt eftersom de bilder sig ind i

figurerne, som blyet eller æggehviden danner, at se en prædikestol, et bord, en plov, en ligkiste og så videre. Til denne art af forsøg hørte da også det, hvilket Kaffesophie anbefalede som meget sikkert og ufejlbart til at komme på spor efter, hvordan den dem af skæbnen bestemte så ud. Pigen skulle nemlig juleaften, når hun just ville lægge sig tilsengs, klokken tolv ganske sagte åbne døren og med den højre hånd gribe ud i mørket. Hun ville da gribe i et hoved og få en håndsuld hår med tilbage, af hvis farve og øvrige natur hun så ved sammenligning måtte drage sine slutninger.

I den kreds, hvor alt dette, som man hørte på med spændt opmærksomhed og med en vis gysen, blev forhandlet, var Karen den eneste, hvem det egentlig kunne være til gavn; for hun var den eneste, som ingen kæreste havde; de andre var alle vel forsørgede. Sophie opmuntrede da altså med sin slebne tunge navnlig hende til endnu samme gode juleaften at gøre forsøget og prøve sin lykke. "Jeg har både hørt det og set det så tit, og vist og sandt er det, at det aldrig kan fejle!" lagde hun til med en alvorlig mine og tog sig en pris.

Karen lo, og hele kredsen stemmede i med; og da de i det samme hørte herskabets vogn køre ind, skiltes man ad til alle kanter. Karen hjalp fruen i seng, og, efter at have tændt natlampen, begav hun sig ind i sit eget kammer, der, som sagt, kun ved en dobbelt dør var adskilt fra min moders. Hun var ikke søvnig, men snarere lidt hed i hovedet af den megen snak, latter og støj; måske havde hun også nippet til en drik, hun ikke var vant til. Hun begyndte at klæde sig af, mens "hendes tanker fore så vide," som der står i visen, uden at dog den gamle kællings fortællinger just randt hende i hu. Men netop da hun

var afklædt og ville, som hun altid plejede, tage i døren for at se, om den var låset, faldt det hende med ét ind, at det nu var den rette tid og time, og at den bedste lejlighed var givet hende til et forsøg. Halvt i alvor og halvt i spøg lagde hun hånden på slåen. Da slog klokken tolv. Rask skød hun skodden fra, åbnede døren sagte og gjorde et dristigt greb ud i mørket. Meget rigtigt! Hun greb i et hoved, og, idet hun med største møje undertrykkede et skingrende "Ihiane!" som havde været meget naturligt, trak hun forfærdet sin hånd, fuld af hår, hurtigt tilbage, og låsede i en håndevending døren. Med bankende hjerte og skælvende over hele legemet, stod hun og støttede sig til væggen. Ude på gangen, hvor der hidtil havde været dødstille, opstod en dump larm, som af to, der i al tavshed brødes på liv og død. Tilsidst buldrede det ned ad trappen, som om nogen styrtede ned, og kort efter var alt stille igen.

Først nu vovede den unge pige at betragte sin fangst, som hun endnu holdt fast i sin knyttede højre. Det var en temmelig stor tot *røde hår*! Det så jo rigtignok næsten ud i dette tilfælde, som om hun i ordets egentlige betydning havde fået troen i hænderne på noget, som hendes sunde forstand og oplysning forbød hende at tro på; hendes bedre overbevisning rystedes betydeligt, og hun måtte i det mindste tilstå sig selv, at hun ikke ret vidste, *hvad* hun skulle tro. I første øjeblik var hun derfor tilsinds at kaste de stygge hår i ovnen. Men – tænkte, hun – havde dog ikke Sophie forudsagt, hvordan det ville gå? og havde hun ikke fuldkommen ret? Disse hår måtte dog altid kunne have en vis betydning, om end sagen kunne forklares på en ganske naturlig måde. Efter disse og flere andre beroligende betragtninger svøbte hun godmodigt de røde hår ind i et stykke

papir og puttede dem i en kommodeskuffe, hvor andre småting gemtes. Derpå faldt det hende ind: "Kender jeg da nogen, som har sådanne hår!" og hendes tanker rejste her ud på landet og besøgte alle de Jenser og Nielser, som hun kendte. Men nej! Ingen af hendes bekendtskab bar denne såkaldte judasfarve.

Da fo'r det pludselig gennem hendes sjæl: "Doktoren!" Af skamfuldhed og angst slog hun begge sine hænder for det blussende ansigt. Ja! Doktoren havde rødt hår, og han var ungkarl, og han boede i huset, – det måtte være ham! Ved en meget naturlig ide-forbindelse kom hun til at genkalde sig i erindringen den lange tid, i hvilken hun både nat og dag havde set ham og talt med ham; og alle de evner og situationer, hvori han figurerede, måtte passere revy og stillede sig op som skarpt belyste skræmmebilleder. Hun kunne vel ikke sige ham noget ondt på, hans opførsel havde altid været ret passende og sømmelig; i det højeste havde han stundom taget hendes hånd, ligesom for at give sine anordninger mere eftertryk, eller med fingerspidserne let berørt hendes hage, når han roste hende for den nøjagtige udførelse af disse. Men hans øjne – ja, de havde rigtignok ikke været så diskrete, de havde arbejdet, det huskede hun nok. Så kom dertil kritikken over hendes egen opførsel, der, som det nu forekom hende, ikke havde været forsigtig nok, ikke fri for dadel; – især faldt det sidste, fatale håndkys hende tungt på samvittigheden. Og det var dog så uskyldigt ment, og i en så glædelig anledning! – Alt dette løb nu om i pigebarnets hoved og pinte hende med tusind tvivl og ængstelser, indtil hun da, overvældet af træthed og benovelse, under sin aftenbøn overgav sig til søvnen.

Helligdagene gik, uden at noget forefaldt; men de næstfølgende dage bemærkede den stakkels Karen hos flere af sine medtjenere i deres opførsel mod hende en forandring, som gjorde hende angst og bange. Nogle, der hidtil bestandigt havde logret og smisket for fruens erklærede yndling, begegnede hende nu uforskammet, andre så tavse på hende med et spotsk grin, atter andre, mere godmodige, betragtede hende med medlidende øjne; ikke at tale om, at man stak hovederne sammen i alle kroge og hviskede i hendes nærværelse og tav, når hun blev opmærksom. Endelig brød uvejret løs.

En formiddag, efter at hun alt var færdig ved fruens toilette, blev hun atter kaldt ind. Med et alvorligt ansigt, men i en mild og overbærende tone begyndte min moder:

"Jeg hører ikke gerne efter sladder, og jeg tror ikke let på angivelser. Jeg vil altid, førend jeg dømmer, enten have ubestridelige beviser eller også egen tilståelse af den anklagede. Du ved, Karen! hvor meget jeg holder af dig, og hvor stor tillid jeg har til dig; det har jeg noksom vist. Jeg vil derfor heller ikke tro, hvad der er mig forebragt om dig, og jeg vil håbe, at du ganske kan vælte enhver mistanke fra dig. Den, som daglig skal være min person så nær, som du er, må ikke tåle, at den mindste skygge falder på hendes rygte. Vær derfor nu ikke forknyt, men svar mig oprigtigt: "Er det vel sandt, at doktoren render efter dig? Er det vel sandt, at han juleaften har villet besøge dig på dit kammer, og at du har set ham?"

Skønt skælvende af angst og befippelse kunne pigebarnet dog her med temmelig rolig og god samvittighed besvare disse spørgsmål således: at hun aldrig havde bemærket, at doktoren havde nærmet sig hende uden på steder, hvor både hun og han

var i deres lovlige kald, og da stedse i al tugt og ære; og at, hvad det andet spørgsmål angik, hverken han havde været i hendes kammer jule- aften, eller hun havde set ham. – Af undseelse over det barnagtige, tåbelige eksperiment, hvilket hun frygtede skulle gøre hende alt for latterlig i min moders øjne, fortav hun endnu, hvad hun ikke troede fornødent til sit forsvar.

"Men," vedblev min moder, "det er mig sagt, at der udenfor din dør hin midnat er blevet hørt et svært spektakel, at du har åbnet din dør, og andre lignende omstændigheder. Man vil vide, at doktoren i mørke er faldet ned ad trappen, da han just gik bort fra dig. Vist er det, at han er faldet og i den grad har forslået sig, at han i et par dage ikke engang har kunnet gøre os sin opvartning. Du må dog i det mindste have hørt noget af alt dette?"

Nu kunne Karen ikke længere modstå; hendes sunde forstand sagde hende, at hun for en så retfærdig og for hende mildt stemt dommer uden fare kunne åbenbare alt med det sikre håb, at blive troet; og med grædende tårer fortalte hun da hele sit eventyr lige fra den gamle Kaffesophies fortællinger indtil slutningen. Min moder så meget alvorlig ud ved denne beretning:

"Du ser heraf, Karen! at man end ikke tør spøge med sådanne dumme kunster, hvis virkelighed man selv ikke kan tro på. Vogt dig også for fremtiden for at høre på, hvad sådanne personer, som denne Kaffesophie, fremfører. Hun duer slet ikke, og jeg vil forbyde hende at komme oftere her. Lad mig straks se de omtalte hår!"

Hulkende gik Karen ind i sit kammer og hentede papiret, hvori de lå indsvøbt. Da min moder åbnede dette, så hun en

temmelig stor tot stærkt røde, krusede hår. Ved dette syn opklaredes for et øjeblik min moders ansigt; dog fattede hun sig, og, vedligeholdende sin alvor og strenghed, sagde hun: "Ja, Karen! jeg må tro dig, at alt forholder sig, som du har sagt. Dette er ikke doktorens hår, det kan jeg se. En anden gæk har villet kyse dig; bryd dig aldrig om at opdage, hvem det er; det er jo ligegyldigt. Men lad mig nu se, du aldrig mere befatter dig med slige narrestreger! Gå nu! Alt skal være glemt mellem os; og andre" – hermed mente hun de øvrige folk, – "skal ville, hvad jeg vil!" – Karen kyssede rørt hendes hånd og trådte ind i sit kammer; men næppe havde hun lukket døren efter sig, før hun til sin største forbavselse hørte min moder briste ud i en, som det syntes, længe tilbageholdt, uimodståelig latter.

Samme dag, da dette foregik hos min moder, og min fader just sad i sit arbejdsværelse, blev det meldt ham, at et bud fra den gamle oberst, der, som sagt, beboede anden sal i gården, ønskede at tale med ham. Karlen trådte ind og fremsatte da straks uden indledning sit ærinde. Han var, sagde han, blevet opsagt af obersten, da denne herefter ville nøjes med opvartning af kammertjeneren. Det var ham imidlertid tilbudt at forblive så længe i tjenesten, indtil han ved en eller anden ansættelse havde sikret sig et anstændigt udkomme. Han havde gjort sin militære tjeneste som skarpskytte og siden været jæger, mens obersten endnu ejede de godser, han senere havde solgt. Nu havde han hørt, at der på min faders gård var en skytte- og skovfoged-post ledig, og da kammerherren, som han udtrykte sig, var bekendt som en mand, med hvem det var godt at have at bestille, så bad han, at han måtte komme i betragtning, når hin post skulle besættes.

Min fader frapperedes i begyndelsen ved karlens store grimhed; men, da der i hans væsen var noget så beskedent uden kryberi, noget så bestemt og fast uden anmasselse, at det indtog for ham, så lovede min fader, at han ville tage hensyn til hans ansøgning og se til, hvad han kunne gøre. Hans løfte var ikke tomt; han begav sig endog samme dag op til obersten, der var sengeliggende, for af ham at udbede sig nøjere oplysninger om individet. Efter at den gamle herre under sine grønne damaskes gardiner havde udjamret sig over sin podagra og over englændernes krydsere, der hindrede ham i for billig pris at erholde god champagne, kunne min fader endelig komme til at fremføre sit egentlige ærinde. Næppe havde han nævnet jægeren og dennes ansøgning, før obersten udbrød i lovtaler over ham.

"*Ah, mon cher!*" sagde han, "hvis jeg havde råd til at beholde ham, så fik de ham, på ære! ikke. Men jeg kan ikke holde så mange folk; ikke heller har jeg noget at give ham at bestille. Jeg jager ikke mere i dette liv, og intet har jeg desuden at jage efter! Didrik er en sand perle! Han er tro som guld og dygtig som få til sin dont. Den eneste fejl, jeg kender hos ham – om man tør kalde det en fejl – skulle da være, at han hører til de hellige, som de kaldes. Men det kan jeg med bestemthed bevidne, at han ingen hykler er. Han mener det ærligt med sin fromhed; den bærer fine gode, tydelige frugter, og besværer ingen. Jeg har f.eks. aldrig hørt ham prædike imod verden eller personer, hvilket jo ellers er den kæphest, som hans trosfæller rider *à merveille*. Ikke heller er han noget hældøre, men ved at te sig fornuftigt og godt i ethvert samkvem og ethvert tilfælde. Men han er rigtignok grim som bare Satan! Hvad, kammerherre?

Kan De blot holde det ud at se på ham, – jeg ved, De er en *connaisseur* og noget kræsen i det kapitel, – så indestår jeg Dem for, at De ikke kan gøre noget bedre valg. Ikke at tale om, at De i høj grad ville forbinde Dem mig; jeg vil være rolig for hans skæbne, når jeg ved ham i gode hænder – og i de bedste, jeg kender!" tilføjede obersten med et graciøst smil. – – På hans ord blev altså Didrik antaget, og et par dage efter rejste han fra byen ud til sin nye post, hvor han heller ikke nogentid gjorde sin forrige husbonds anbefaling til skamme.

Den vedvarende, uformindskede gunst, hvori Karen stod hos min moder, der måske endog med forsæt viste sin bevågenhed tydeligere end ellers, bevirkede, at alt kom i den gamle, gode gang. Alle hentydninger, smil og andre uartigheder, som en kort tid havde pint den skikkelige pige, forsvandt, og gav plads for en fordoblet ydmyghed eller venlighed, alt eftersom personerne var beskafne; og hun befandt sig rolig og tilfreds. – Om foråret – – Men jeg tror, du sover?" afbrød Arthur sin fortælling, "det keder dig vist?"

"Ingenlunde," svarede jeg høfligt, "jeg længes kun efter oplysning og opløsning!"

"Den skal du få, hvis du vil have lidt tålmodighed," svarede han og vedblev: "Om foråret tog mine forældre, som sædvanligt, herud. Engang hen i sommeren kom min fader en formiddag leende ind til min moder.

"Hvad mener du, Amalie!" sagde han, "jeg kommer her som forlover og forbeder! Det er såmæn for Didrik, skytten, som jeg fæstede i vinter, ham, som bor i skovfoged-huset ved den dejlige Lillesø. Denne samme fyr kommer til mig i dag og betror mig meget højtideligt sit hjertes-anliggende, med anmodning

om at tale hans sag først hos dig, hvem han mente, det kom mest an på, og siden hos pigen selv. Og kan du så gætte, hvem pigen er? Naturligvis din egen livgarde, din Karen! Karlen erklærede, at han aldrig havde talt med Karen; han havde kun set hende og hørt hende omtale af andre; men dette var ham nok til at fatte en dydig og Gud velbehagelig kærlighed til hendes person. Så ytrede han da også – ikke at forglemme – den formening, at samme Karen vel sagtens måtte have lagt sig lidt tilbedste, siden hun dog i nogen tid havde været i en så god tjeneste. Jeg kan godt lide ham for, at han i denne henseende ikke gjorde nogen røverkule af sit hjerte! At hun var gudfrygtig i sind og ren af vandel, det var han vis på. – Jeg spurgte ham da, hvoraf han kunne vide dette så vist, da han, som han selv sagde, end ikke havde talt med hende, – jeg troede nemlig, at han ville til at sige dig en lille smiger i denne anledning, jeg lagde ham jo næsten ordene i munden, – men nej! ikke én hykkelsk eller smigrende ytring undslap ham. Han vedblev at påstå, at han vidste, hun måtte være from og god. Mennesket har måske haft en åbenbaring; thi du må vide, han hører til de hellige, – dog kan han ikke regnes til de slemme. Nej, han er endog så verdslig eller kødelig sindet, at han ikke undså sig ved at omtale pigens ansigtstræk og øvrige skønne udvortes, hvilket hine *ægte* gerne plejer at kalde Djævelens blændværk og syndsens lokkemad. Hvis Karen, som jo unægteligt er et meget smukt fruentimmer, tager Didrik til mand, så vil det blive et ganske eget par folk; for han er meget hæslig. Dog det er jo noget, hvortil bønderne sjældent tager videre hensyn; og derfor, hvis jeg formåede noget hos hende, ville jeg råde hende at slå til; for Didrik besidder, på skønheden nær, så mange ypperlige egenskaber, at hun nok

kunne være tjent med ham til ægtemand. I ethvert tilfælde må han have et svar. Hvis du altså ville tale med Karen og foreslå hende – –"

"Ja, det vil jeg nok, skønt jeg virkelig nødigt mister hende," sagde min moder; "men sig mig, hvordan ser han da ud, siden du finder ham så overdreven styg?"

"Jeg nægter ikke," svarede min fader, "at han ved første syn overraskede mig. Han er meget lang, knoklet, stærkt bygget, har lange arme og uhyre store hænder og fødder; derhos er han dog meget bevægelig og behændig, hans ansigt er en alen langt, blegt og stærkt fregnet; men udtrykket er rigtignok så igen en blanding af stille fromhed og streng fasthed, som ikke er ubehagelig. Noget af det værste er dog nok hans ildrøde hår!"

"Hvad siger du? har han rødt hår?" råbte min moder forundret.

"Ja, ganske rødt, kruset hår, som ildsluer!" svarede min fader leende. "Men hvorfor er dette dig så påfaldende?"

Efter et øjebliks betænkning fortalte min moder ham til hans store moro den hele tragikomiske begivenhed juleaften, og sluttede med de ord: "Du kan begribe, hvilken møje jeg havde med at bevare anstanden og den for mine formaninger passende værdighed, da den stakkels Karen sønderknust tilstod mig, at hun frygtede for at have revet de røde hår, som hun viste mig, af doktorens hoved. Jeg vidste jo alt for godt, at hvis hendes kraftige hånd havde fået fat der – –"

"Så ville hun have beholdt hele klatten!" faldt min fader hende højt leende i talen, "eftersom han går med tour! Ja vist nok, det har hun ikke kunnet se. Nej, det er alt for morsomt! Mon Karen dog ikke kender noget til Didrik?"

"Jeg tror det ikke," sagde min moder, "jeg kan ikke tro det. Så havde hun bedraget mig. Det er umuligt!"

"Ja, se til, at du kan komme på det rene dermed; for kender hun ham slet ikke, så vinder jo historien i vidunderlighed. Får hun nu den til mand, hvis hovedsmykke hun hin nat ved det mystiske, dæmoniske eksperiment røvede, så har jo dog den uhyggelige kvinde, denne Kaffesophie, fået ret, så står hendes djævelske kunst jo ved magt! Hør, kald nu Karen ind straks, og sig til hende, hvad du finder passende; men lad så hende selv afgøre sagen med bejleren!"

Som sagt, så gjort. Min fader gik; Karen blev kaldt ind til min moder, der med få ord underrettede hende om, at der havde meldt sig en frier, sagde hende, hvem det var, og spurgte, idet hun uformærkt iagttog pigens ansigt, om hun kendte ham? eller om hun nogensinde havde set ham?

Karen besvarede disse spørgsmål uden mindste forvirring. Hun tilstod, at hun nok vidste, at der var en sådan mand af dette navn på godset, og at han havde tjent i gårde med hende i København; men erklærede tillige, at hun aldrig havde talt med ham. Kun én gang havde hun set ham, da han tog på jagt med herren, ride ud af porten. Hun havde, føjede hun til, ikke hørt andet end godt og ære om ham, og hvis fruen og herren rådede og ønskede det, kunne hun jo gerne tale med manden. Alt dette sagde hun med uforandret, roligt ansigt, uden anstrengelse, og med den uskyldigste mine, så min moder ikke ret vel kunne tvivle på sandheden deraf, mens hun dog heller ikke vidste, hvad hun skulle tænke om det tidligere passerede. Imidlertid forsikrede hun Karen om, at hun jo helst beholdt hende hos sig, men på den anden side ikke ville lægge mindste hindring i vejen

for det, der uden al tvivl kunne berede hende et liv med indhold og en alderdom uden sorg, gjorde hende opmærksom på de smukke og gode sider ved partiet, fremsatte hende det som en elskelig pligts opfyldelse også engang at sætte foden under eget bord, og – hvad andet mere der sådan kan siges, og sendte hende derpå ned i den grønne stue, hvor den alvorlige bejler tålmodigt havde siddet og ventet.

Med rødmende kind og uden at slå øjnene op trådte Karen ind til ham og blev forlegen stående lidt indenfor døren. Didrik trådte hen til hende og fremsatte venligt, men alvorligt og tørt sit andragende. Han holdt sig mest til fornuftgiftermålets side, og sagde tilsidst, at, skønt hun rimeligvis aldrig havde lagt mærke til ham, så havde han dog ofte set hende og havde straks besluttet at bede om hendes hånd, da det grangivelig forekom ham, som om en indre stemme havde sagt ham, at de var udvalgte for hinanden; og bad hende endelig om et bestemt svar.

Da hævede Karen sine undselige øjne op for dog endelig engang at se den, hun skulle give et så afgørende svar; men næppe fik hun øje på hans røde hår, før hun udstødte et højt skrig og trak sin hånd, som han imidlertid havde bemægtiget sig, tilbage og betragtede ham med forfærdede blikke.

Uden at agte på eller lade sig forbløffe af den modbydelighed, som hans udvortes syntes at have vakt, vedblev Didrik ganske roligt at tale sin sag og talte så vel, at han tilsidst formåede Karen til, som man siger, at betænke sig et par dage. Da disse var forløbet, i hvilken tid hun da havde rådført sig med sit eget hjertelag – rettere vel med sin gode forstand – med slægt og venner og med Himlen, gav Karen ham sit Ja. Min fader, som

gerne var resolut i alt, hvad han foretog sig, besørgede hende et smukt udstyr, og efter en måneds forløb kørte Karen, som Didriks hustru, her fra gården, hvor brylluppet med al mulig pomp og lystighed var fejret, hjem til det dejlige skovfogedhus ved Lillesø.

Morgenen efter deres hjemfart stod Karen og ordnede noget tøj i en stor dragkiste; Didrik havde klædt sig på for at gå til sit arbejde i skoven. Før han gik, trådte han hen til sin unge kone for at sige farvel, og idet han legede med hendes hånd, lagde han den til sin kind og lod den glide over sin isse.

"Du kan nok ikke lide disse røde hår?" sagde han smilende, "og du kender dem dog så godt!" Da Karen ganske forlegen og betuttet tav stille, vedblev han: "Ja, ser du, Karen! det må jeg dog fortælle dig, førend jeg går. Sæt dig ned!" Og han satte sig selv på en stol og tog hende på skødet.

"Da jeg for en måned siden hos kammerherren bad om tilladelse til at fri til dig, og da jeg så samme dag kom til at snakke med dig selv, da sagde jeg kun, at jeg i dig ønskede og håbede at finde en god og forstandig kone og som tillige havde lidt at begynde med; men jeg talte ikke et ord, som du vel husker, om, at jeg syntes, du var så køn, som du er, eller at jeg holdt så inderlig meget af dig. Det vil jeg sige dig nu! Jeg tjente, som du nok ved, hos den gamle oberst i samme gård, hvor I boede i byen; men jeg holdt mig, så meget jeg kunne, borte fra alt samkvem med husets øvrige tyende, for de var ikke af mine folk, de var mig alt for vidtløftige og talte ofte så slemt. Det gad jeg nu hverken se eller høre eller tage del i. Men den allerførste gang jeg så dig, da var det mig, ligesom Vorherre selv sagde til mig: 'Der går den, som skal gøre dig lykkelig og holde dig på

den rette og gode vej.' For den, herren elsker og vil vel, ham giver han en from og god hustru! Så spurgte jeg mig da for med al forsigtighed så hist, så her, og alt, hvad jeg hørte om dig, var så godt og kært, og bestyrkede mig mere og mere i mit forsæt. Men det gik mig nær til hjerte, kan du tro. Jeg kunne sommetider slet ikke sove for at tænke på dig, og jeg begyndte næsten at blive bange for, at det skulle være en fristelse, som på én eller anden måde kunne føre mig syndige menneske på vej til noget ondt. Og hvor mangen gang har jeg da ikke våget og bedet til Gud, at han ville stå mig bi og lede det til en god ende! Og Gud var mig en trofast Gud, hans navn være lovet og priset, min bøn blev hørt! – – Da jeg nu således gik og var fordybet i disse tanker, kom jeg også engang til at snakke med doktorens Johan, som du jo nok har set. Det var en lystig kumpan, men ellers en slem knægt. Han gjorde nu altid løjer med mig, fordi jeg var så alvorlig og ikke gik hans veje; af hjerte var han egentlig ikke ond, men kun letsindig og fordærvet. Som herren er, så følger hans svende! Denne Johan kom da også til at tale om, at han skulle med til et julegilde hos jeres herskabs tjenestefolk og sagde da ved den lejlighed: 'Så får jeg da også lov til at snakke med den kønne, fornemme bondepige, denne Karen!' Jeg må sagtens have rynket panden lidt ved denne bemærkning, for han blev ved: 'Ja, bliv kuns ikke vred! Jeg skal ikke gøre hende nogen fortræd. Jeg ved nok, at I går og tænker kun på hende og har travlt med at spørge. Men I skal tage Jer lidt i agt, I har fornemme medbejlere!' Jeg trængte ind på ham med spørgsmål, og der behøvedes da ikke stor overtalelse til at få hans letfærdige tunge i gang. Han betroede mig da, at hans herre, doktoren, var dødelig forelsket i dig, men turde, for dit

herskabs skyld, ikke vove at gå en så ligefrem vej til sit ønskes mål, som han ellers i lignende tilfælde var vant til at bruge. Han havde af den årsag ladet den gamle kælling, denne Kaffesophie, hvis tjenstagtighed han oftere i slige begivenheder havde benyttet, hente og lovet hende en god dusør, hvis hun på en lempelig måde kunne bevæge dig til at forunde ham en samtale i enrum eller i det mindste skaffe ham lejlighed til at indlede en forståelse. Dette havde heksen indgået, og var næste dag (det var just juleaften) kommet til doktoren og havde sagt ham, at hun nok træde at få dig lokket til at åbne din dør, når han ville være udenfor på gangen præcis klokken tolv. Hvordan hun ville formå dig dertil, vidste han ikke at sige mig. – Da jeg havde hørt alt dette, gik jeg bort, tilsyneladende ligegyldig, men inden i mig kogte og sydede det som brændende svovl og beg. Jeg besluttede at frelse dig fra et overfald, for som et sådant betragtede jeg det hele; det faldt mig i min enfoldighed aldrig ind at tro på muligheden af, at du kunne være skyldig. Om aftenen klokken halv tolv stillere jeg mig ind i den fordybning i muren, som du ved var ligeved din kammerdør, og lyttede med spændt opmærksomhed. Ovre fra jeres tjenerstue kunne jeg høre sang, latter og glassenes klang. Lidt efter kom du og gik mig ganske nær forbi; jeg kan godt huske, du nynnede på en sang, og da du tog dørnøglen frem, kunne jeg høre, du havde nødder i din lomme. Da du var kommet ind, og der var gået nogle minutter, hørte jeg det luske op ad trappen nedenfra. Det var doktoren, der kom listende på et par filtsko. Han stillede sig ganske tæt ved din dør og bukkede sig ned for at kigge ind ad nøglehullet. Også jeg bøjede mig sagte, uden at gøre et skridt, forover, for at iagttage hans bevægelser, da i det samme klokken

slog tolv, din dør blev rask åbnet, og en hånd – din hånd – tog et dygtigt tag i min krøllede top, hvorpå døren i samme nu blev låset. Hvad dette skulle betyde, var mig straks klart, da jeg nok kender dette overtroiske væsen af ammestuehistorier. Vel gjorde det mig lidt ondt, at du befattede dig med sligt; men jeg troede dog nu at have den klareste vished om din uskyldighed med hensyn til doktoren, og i alle henseender var jo desuden alle menneskers dom dig så gunstig. Og så – at du just ved en sådan forunderlig hændelse skulle komme til at gribe i mit hår, – det nægter jeg ikke, skønt med skamfuldhed, glædede mig og befæstede hos mig den tro, at du var mig bestemt. Jeg kunne ikke værge mig mod denne tanke, og dadlede mig dog derfor! Hvad doktoren angik, så greb jeg ham om livet, just som han gjorde mine til at tage fat i låsen. Han satte sig tavs og tappert til modværge; men jeg har ikke for intet disse to næver, og jeg rullede ham så let som et nøgle garn ned ad trappen, steg selv med lange, lydløse skridt op til mit kvistkammer, og sov ind med den overbevisning at have gjort en god gerning! – Men du tog mig dengang ganske artigt i kardusen, Karen! Du fik vist en hel skov af hår?"

Karen søgte smilende i sin dragkiste og fremtog et papir: "Se, her er de!" sagde hun "jeg var såmæn først så bange for, at det var doktorens hår, han var den eneste med den slags, jeg dengang havde set. Men fruen sagde, at det var ikke hans!"

"Nej," sagde Didrik, imod sædvane skoggerleende, "der havde fruen ret; thi du ville have taget hele historien med, sådan et greb, som du gjorde! Ved du ikke, at han går med paryk?"

"Ak," sagde Karen, "*derfor* var det at fruen faldt i sådan en lystig, overgiven latter, da jeg så bedrøvet og forknyt over, hvad

der var hændet, forlod hendes værelse. Jeg kunne ikke begribe, hvorfor hun lo. Jeg skal nu fortælle hende det hele; det må jeg jo nok? For mig selv er det også godt, at jeg har fået denne oplysning af gåden: for ellers måtte jeg jo næsten tro på noget sært overnaturligt. Og så havde jeg ved at gøre sligt jo begået en stor synd!"

"Glem nu det!" vedblev Didrik, "du gjorde det jo dog kun for spøg og i en overgivenhed; desuden har jo Gud vendt alt til det bedste. For vel siger man, at ægteskaber, der indledes og indgås ved sådanne djævelske kunster, sjældent bliver lykkelige, men tværtimod gerne ender med forskrækkelse; – men det skal jeg gøre til løgn, så sandt som Didrik er mit navn!"

Derpå gav han sin kone et kys og gik på arbejde. Han holdt sit ord, som en brav mand, og de levede et liv, så Gud og mennesker måtte frydes derved.

Næste forår, da mine forældre endnu var i byen, kom Karen ned med et dødfødt barn. Omtrent i de samme dage kom jeg til verden. Da min moder var meget svag, overtalte man Karen til at være min amme. Hun kom til byen, rejste siden udenlands med os, og først da jeg var to år gammel, forlod hun vort hus og blev i sit eget. – At Karen fortalte min moder, hvorledes det var gået til med de røde hår, kan du begribe. Det var jo en retfærdiggørelse for hende selv, som hun ikke kunne forsømme. Fra min moder og Karen havde min tante eventyret, og hun har fortalt mig det ofte. Er det ikke ganske morsomt?"

Jeg skyndte mig at svare: "Jo, tilvisse!" for jeg var oprigtigt talt ganske nær ved at slumre ind. Men det var også så grumme varmt i vejret.

"Didrik er død for længe siden," sagde Arthur, "og konen bebor nu et lille hus ved skoven, som jeg har indrettet til hende, og hvor jeg, så tit jeg kan, besøger hende og passiarer med hende. Hun er mig inderlig hengiven, og" – lagde han til med elskværdig beskedenhed. – "forstandig og dannet nok for mig, og hun er ét af de få mennesker, som ser op til mig."

"Lever hun ganske alene der?" spurgte jeg.

"Nej, hun har naturligvis en pige hos sig. Alene! nej, hun får såmæn tit besøg. Præstens lille Martha er en flittig gæst hos hende og er næsten som hjemme der. Hun bringer hende bøger og læser for hende og pusler i haven og snakker med hende om alleslags og har tusind ting for. Det er en fornøjelig lille pige; jeg træffer hende ofte der og savner hende altid, når hun ikke er der. Det er, ligesom det skulle sådan være! Jeg kan tillige så ypperligt snakke med det venlige pigebarn, skønt hun alt imellem giver sig af med at drille mig. Men det er det samme, for hun indlader sig også alvorligt med mig, og uagtet hun nu er så pur ung og næsten et barn, så kan hun mangen gang sige mig meget, jeg ikke før vidste. For syv-otte år siden sad hun ofte på mit knæ; men de tider er forbi, må du tro. Nej, nu er hun ligesom en mimose, og jeg behandler hende da også med al mulig respekt. Jeg blev i formiddags så gal i hovedet på den smudsige kommunist eller hvad de kalder det, denne hersens Peter Candidat, da han vovede at ville gramse hende under hagen. Men han fik også et ordentligt løbepas. Så du det blik, hun gav ham?"

"Å," sagde jeg, "jeg kan da forresten ikke finde, at der er noget så udmærket ved hende; det er en ganske net, men *ubetydelig* lille pige!"

"Så! synes du det?" fo'r han op med en vis iver, "da må jeg sige dig, jeg havde tiltroet dig en bedre smag og mere forstand på sligt. Det forstår sig, en så brillant skønhed, som søsteren, er hun jo ikke, og hun er vel ikke heller fuldt så klog; men hun er klog nok, og så er hun god som dagen er lang! Lad hende først få et par år til, så skal du bare se!"

"Ja, du har fuldkommen ret," sagde jeg alvorligt, "det var også kun min spøg! Nej, jeg finder hende i enhver henseende nydelig og elskværdig. – måske langt mere end du; og så gammel jeg er, så kunne jeg næsten fristes til at sige, at jeg har fået et skud, som jeg vel næppe forvinder. Hun har gjort det dybeste indtryk på mig, som nogen kvinde ved første møde kan gøre på en mand. Det var just en kone for mig!" vedblev jeg med mere varme, "jeg er rig nok til at kunne tilbyde hende en ret behagelig stilling i livet, og hvad mit udvortes og min alder angår – –"

Arthur så på mig med store, tvivlsomme øjne, trådte hen til mig og tog fat i en knap på min frakke: "Det er dog vel aldrig dit alvor? nej, *det* må du," så bandede han, "slå dig af hovedet, – det går jo aldrig an!"

"Hvorfor ikke?" råbte jeg "hvad skulle der være i vejen? Aldersforskellen er jo dog den eneste indvending, som her med billighed kan gøres; og med mit gode helbred, med mit ungdommelige sind vil afstanden altid synes mindre, end den virkelig er. Min bolig i København er meget vel forsynet og i det mindste for det første stor nok,"

"Å, jeg tror, ved Gud! du er gal!" råbte Arthur, højrød i ansigtet. "Det er jo desuden et barn!"

"En ung pige på hen ved atten år," sagde jeg med største alvor, "og desforuden med jomfru Marthas rolige karakter og

uddannede forstand kan ikke kaldes et barn. Jo længere jeg tænker mig ind i denne sag," vedblev jeg med lidt sværmeri, "jo mere henrykker den mig! En sådan pige må kunne gøre et hus til et himmerige! Og hvor morsomt vil det så ikke være for os to om sommeren at komme herud og besøge præsten og dig og Charlotte på Stiggård, og ovenikøbet at kunne kalde dig svoger!"

"Ved du hvad, Hansen!" sagde Arthur med sitrende stemme, "jeg håber, at du spøger! thi, var det dit alvor, –"

"Det er mit alvor," sagde jeg med fasthed, "at denne ædelsten ikke længer skal ligge skjult, at denne nydelige pige ikke længer skal gå alene på kirkestien: men jeg vil, at hun skal finde en mand, som elsker hende, kort sagt, en mand som – –" Her slog jeg mig for mit bryst med megen patos.

"Og jeg," sagde Arthur i samme tone, "jeg finder din tale og adfærd så højst besynderlig – ja, så forkert, at jeg vil gøre alt, hvad jeg kan for at bringe dine planer til at strande, – forstår du det? Jeg vil ikke have, at du sætter den stakkels pige sådanne fluer i hovedet. Det kan jeg ikke se på med rolighed."

"Hør dog ræson. Arthur! Jeg er nu, som jeg siger dig, aldeles indtaget af hende. Hvad om jeg nu også kunne vinde hendes hjerte og da erholde hendes hånd? Det ville du dog vel ikke kalde fluer i hovedet? Det ville du dog vel ikke modsætte dig?"

"Å, det er ikke muligt! det kan du ikke!" sagde Arthur ærgerlig: "jeg kan ikke tydeligt forklare hvorfor – det er ganske besynderligt – men det forekommer mig ligesom en umulighed, at Martha skulle kunne – skulle ville – –" Han stoppede i talen, smed cigarstumpen langt ud i haven og kastede sig igen på divanen.

"Jeg vil ikke – skønt jeg kunne – optage denne din ytring som en fornærmelse," vedblev jeg i en tør, stødt tone, "men ialfald klinger det ikke meget smigrende i mit øre at høre dig ytre en så bestemt mistvivl om, at en dame kunne finde behag i min person!"

"Å, det er heller ikke sådan at forstå!" sagde Arthur, som om han kun talte til sig selv.

"Nå, hvad mener du da med det?"

"Jeg ved s'gu ikke ret selv, hvad jeg mener!" råbte han leende; "jeg er jo tosset, at ville tage mig en ting til hjerte, der egentlig jo ikke vedkommer mig. Dog det står fast: jeg hverken tror eller ønsker eller håber, at du skal nå dit mål, og jeg skal gøre mit til at hindre dig deri."

"Tak skal du have! det er ret venskabeligt! Men jeg forsikrer dig på min side," sagde jeg smilende og slog ham på skulderen. "jeg tror tværtimod, at jeg er på allerbedste vej til at nå det mål, jeg har sat mig!" Han så på mig med store øjne. "Nå, lad os nu ikke mere stride om denne sag. Jeg går nu op og indtager den horisontale stilling på min sofa; det er så sundt! Siden hen, så omtrent klokken seks-halv syv, ville jeg gerne, hvis du har tid og lyst, gå en tur med dig i skoven. Det er så behageligt, efter den varme dag at trække vejret i den grønne skygge, – og så har jeg jo nu en hel del at tale med dig om!"

Jeg gik og lod ham ligge med sine egne betragtninger på divanen. Efter at have glædet mig i stilhed over de symptomer, jeg troede at have fremkaldt, og som syntes at tyde på en stemning, jeg kunne bruge, gav jeg mig i færd med nogle pakker, posten havde bragt mig. Blandt andre nyheder, som boghandleren havde sendt, fandtes også et prøvenummer af et

nyt, politisk dagblad, hvis udbredelse i egnen, hvor jeg for tiden opholdt mig, han bad mig fremme. Ved et flygtigt gennemsyn deraf stødte jeg på noget, som vakte min nysgerrighed, og ved nøjere at se til traf jeg ytringer og mærker, som netop i mine nuværende omgivelser ved lejlighed kunne være anvendelige til ét og andet. Bladet gemte jeg i min brystlomme, og faldt i en sød søvn.

Klokken hen ved syv kom Arthur og vækkede mig. Han så meget alvorlig, ja næsten nedslået ud. Vi fulgtes ad gennem den skyggefulde have, hvor alting blomstrede og bugnede, og var snart i skoven. Begge var vi tavse, men rimeligvis af forskellige grunde. Han vidste næppe sin. Jeg ville ikke bryde isen, men hellere lade ham med sig selv vandre den tankegang, som jeg håbede, jeg havde ledet ham på. Jeg lod ham tie og bearbejde sit eget indre, hvor der måske var åbnet hans blik en side, som før havde været ham ukendt eller uklar. Han var så fordybet i sig selv, at han lod sig føre af mig, da det ellers var ham, der havde mig på slæbetov. Vi kom altså hen, hvor jeg ville, og efter nogen driven om fra det ene sted til det andet, befandt vi os på den runde plads foran "den gamle eg". Som om jeg aldrig havde været der før, ytrede jeg min glæde over den ensomme græsbænk, den stille plads, og begyndte at undersøge træet. Idet jeg gik bag ved det, spurgte Arthur: "Hvad gør du der? Går du på opdagelse?"

"Ja vist, det gør jeg altid, og jeg finder også altid noget. Se her, for eksempel, hvilken dejlig eremitbolig du har, som du måske selv næppe kender!"

"Å jo såmænd kender jeg den! Jeg har tit som barn skjult mig her og leget røver," sagde han og trådte ind til mig i træets

hulhed, hvorfra man, som ovenfor sagt, gennem spalterne havde udsigt til hele pladsen. Næppe stod vi der, så hørte vi i nærheden stemmer i krattet. Arthur ville krybe ud igen for at se, hvem det var, men jeg holdt på ham og hviskede: "Gør mig, for løjers skyld, den tjeneste at blive stående her hos mig et lille øjeblik, og frem for alt, lov mig at tie og holde dig rolig!"

"Hvad skal det betyde!" spurgte han forundret.

Jeg lagde fingeren på munden og hviskede: "Se!"

Og frem af tykningen slentrede hr. kandidat Peter med en tyk cigar stukket dybt ind i munden, den grå, rundpuldede hat bag i nakken og begge hænder i paletot-lommerne. Bag efter ham kom jomfru Charlotte i al sin pragt og herlighed. Hun havde gjort et nyt toilette, hvoraf jeg blandt andet lagde mærke til en lys lilla silketrøje, af facon som de gamle flasketrøjer, og et lyseblåt skørt, hvortil den store stråhat med de flagrende brandrøde bånd tog sig ret artigt ud. Denne farvepragt i forening med de store, sorte hårduske på siderne og den krumme næse gav hende udseende af en stor, fabelagtig fugl. De styrede begge lige hen til det store træ; kandidaten kastede sig på græsbænken og støttede sit tankerige hoved på den ene hånd, mens Charlotte indtog den lille plads på yderkanten, som han levnede hende. Kongressen var dybt inde i en statistisk-patriotisk samtale og afhandlede med megen virtuositet den såkaldte "landbosag", hvorved det naturligvis gik lystigt ud over godsejere, adel- og herrestand, dem de ikke levnede ære for to skilling. Under samtalen bemærkede jeg, at Peter idelig henholdt sig til en publicists udsagn, hvem han benævnede min broder i ånden, *ab*. Der indtrådte en pause. Med ét rejste Peter sig fra sin magelige stilling og spurgte:

"Men sig mig dog engang, Charlotte! hvordan står det nu med dig og kammerjunkeren, din ømme og beskedne tilbeder? Hvad ville han vel sige –"

"Du mener," svarede Charlotte, "at mine anskuelser af hine nys omtalte tilstande skulle være en hindring for vor forbindelse? Du behøver slet ikke at frygte!"

"Frygte!" sagde kandidaten hånligt, "at det skulle gå overstyr? Det ville snarere glæde mig; for hvorledes vil du blandt *vore* kunne forsvare at have forenet dig med en sådan aristokrat? Du, som er så gennemtrængt af og vil virke for de ædlere og højere anskuelser, der nu med lovlig berettigelse træder frem i livet? Og hvorledes vil du med din høje, åndige udvikling og frisindede stræben kunne finde dig i at være afhængig, ja næsten slavinde af et sådant nul, som kammerjunkeren er? Jeg er bange for, der vil ligge et net hus!"

"Så det tror min kloge fætter?" sagde Charlotte med sit sædvanlige brede smil og i en spydig tone. "Jeg tillader mig at være af en anden mening. Spar din frygt! Du ved ikke, hvor from Arthur er! Han er bøjelig som dette græsstrå og så politisk uskyldig, som et ark rent papir."

"Og på dette rene papir agter du at skrive, hvad der behager dig?" spurgte kandidaten. "Jeg forstår dig; men tag dig dog vel i agt! Det kunne være, for at blive i din lignelse, at papiret ikke havde lim nok, at skriften slog igennem, at du altså ikke kunne skrive på begge sider, uden at gøre det hele ulæseligt."

"Hvad vil du sige med det?"

"Jeg vil i grunden kun sige, at det vil være dig umuligt således at bearbejde ham, at alt det udryddes, som skal bort, og noget

bedre sættes i stedet. Han er ulykkeligvis *dum*, min bedste! – Dumme mennesker er der intet udkomme med!"

For en forsigtigheds skyld tog jeg Arthur under armen; jeg frygtede for, at han skulle blive noget urolig, – jeg følte jo allerede, hvorledes han sitrede. Men det hjalp ikke; han måtte tage hele kinderpulveret.

"Hvor tør du tale så despektérligt om min sågodtsom-forlovede?" sagde Charlotte leende. "Er han end noget kejtet og forlegen, og stikker han just ikke meget dybt udi visdom, så skal jeg nok hjælpe på alt sligt, når vi først er kone og mand; jeg skal da nok være hans forstand."

"Ja, *når* først!" råbte Peter; "det varer jo en evighed, inden han kan få munden på gang!"

"Det er sandt nok," sukkede Charlotte, "han står endnu stadigt og glor på mig, som en ko på en nymalet port."

"Ja, sådan står han!" grinte kandidaten og stillede sig op og forsøgte meget ubehændigt at efterligne nogle af Arthurs miner og manerer. Forgæves! hverken hans krop eller ansigt var skabt for mimikken.

"Nej, vist ikke," udbrød Charlotte overgiven og rejste sig også, "*således* træder han hen for mig, se! og *således* kniber han mig i fingerspidserne. Så stiller han sig hen ved en veg og ser på mig og mæler ikke et ord, men lader underlæben hænge!"

Her brast jomfruen selv tilligemed fætter Peter ud i en uslukkelig latter, der endtes med et lille anfald af hoste; hvorpå hun fremtog et meget brugt lommetørklæde, der var puttet ind på brystet, spyttede langt ud i græsset og pudsede sig på en temmelig massiv måde, idet hun igen kastede sig på græsbænken.

Jeg havde frygtet ét eller andet udbrud fra Arthurs side; men til min beroligelse og store forundring forholdt han sig aldeles stille og lod de muskelstærke arme synke.

"Nej," vedblev Charlotte, da hun igen var kommet til ånde, "lad mig kun først få fast fod på Stiggård, så skal alt blive godt, det vil sige efter mit hoved. Arthur er jo et godt skind; og ligesom min forstand skal være hans, således skal også min vilje blive det. Af alt, hvad der kan bidrage til at fremme de ideers fremgang for hvilke vi lever og ånder, skal der intet blive forsømt. Det hele skal få ganske andre øjne at se med!"

I parentes må jeg bemærke, at "den idé", for hvilken hun ville leve og ånde, syntes at være hende lige så uklar, som de ideer, af og for hvilke så mange i vore dage leve. Det er blevet en modesag.

Peter svarede: "Du lover vist dig og mig alt for meget, Charlotte; det kunne dog være muligt, at du gjorde regning uden vært. En sådan borneret herre er ofte meget stiv og uhandelig, og han vil nok i så tilfælde vide at sætte hårdt imod hårdt."

"Å, *han*!" læ Charlotte, "nej, han er såmæn så myg og bøjelig, at jeg kan vinde ham om en finger! og hvad han ikke er, det skal han blive. Vi fruentimmer – – nå, jeg siger ikke mere!"

Pludselig rejste kandidaten sig og sagde: "Her er myg! jeg kan ikke holde ud at være her længer!" og uden at oppebie sin kusines svar, gav han sig til at gå og lod hende trave bagefter.

Da det ædle bundsforvandtskab var kommet os af syne, og deres stemmer havde tabt sig, trådte vi frem af vort skjul. Ingen pottemager kan med mere spændt forventning af brændeovnen fremtage en smuk vase, hvoraf han lover sig noget, end jeg nu

fremdrog min ven af egetræets hjertekammer. Han fulgte mig næsten viljeløs, og ligesom udmattet af en stærk strabadse, kastede han sig på græsbænken. Jeg satte mig tavs ved siden af ham, for at give ham tid til at fatte sig. Var denne dosis for stærk? eller var den akkurat tilpas? Dette var spørgsmål, som min samvittighed gjorde mig, og jeg nægter ikke, at jeg med en vis ængstelighed ventede på, at Arthur skulle bryde tavsheden. Dog det faldt bedre ud, end jeg måske havde fortjent. Efter nogle minutters forløb, i hvilken tid han havde siddet tavs og stirret hen for sig, strøg han håret rask fra panden, så sig om og greb min hånd, idet han med et dybt suk sagde:

"Så! – nu er da *det* forbi! Det var jo en ret morsom samtale, vi der var vidner til!" Med et bittert smil vedblev han: "Men det er jo godt i tide at få øjnene op, når man har været så blind, som jeg!"

"Det er mig en stor trøst, kære ven," svarede jeg, "at du tager denne sag så roligt og fornuftigt. Men jeg behøver vist ikke at sige dig, at der måske nok vil følge flere smerter efter denne voldsomme kur, som hændelsen eller din gode skæbne har anvendt på dig. Du må ikke tro – –"

"Min kære!" sagde Arthur med en determineret tone, "nu ved jeg, hvad jeg skal tro. Og jeg ved mere; jeg ved også, hvordan jeg skal handle. Det vil jeg vise både dig og andre! – Kom nu og lad os gå! Lad os røre os! Jeg gider ikke dvæle længere her på dette sted!"

Med disse ord sprang han op, som om græsbænken brændte under ham, og ilede ind i den tætteste tykning så hurtigt, at jeg knap kunne følge ham og havde al møje med at vare mig for

slaget af de svære grene, han bøjede til side, og af buskene, han gennembrød. Jeg tænkte på ronkedoren.

Efter en temmelig lang fart gennem det uvejsomme krat, kom vi til en skovvej, hvor jeg endelig ganske forpustet nåede min ven, der syntes at ville rende fra sine erindringer. Han stod stille et øjeblik, som om han betænkte sig, hvor han var, og hvor han ville hen. Derpå tog han mig under armen, og gik langsomt fremad, idet han hviskede: "Skal vi så besøge min gamle Karen?" Jeg fulgte ham.

Vejen førte os i krumninger ned over en eng og ind mellem to tætbevoksede høje, gjorde derpå et sving, der bragte os til den modsatte udkant af skoven. Her, næsten lænet til en høj, lå det lille nydelige hus, som han så kærligt havde indrømmet sin spæde barndoms vogterinde. Vel var det hverken mer eller mindre end en lille bondehytte, stråtakt med hvidtede vægge og skorstene; men det var så pænt med sine blanke vinduer og med en art af stråtækket bislag, under hvilket der stod en bænk, et par stole og et bord. Haven var velholdt, fuld af frugtbuske, blomster, urter, rødder og bønner; hist og her knejsede et par ældgamle pære- og æbletræer; mod nordost gav en gruppe af høje nåletræer fornødent læ; det øvrige hegn bestod af tætflettet risgærde, der ganske var overgroet med vild humle. Inde fra den lille, tæthegnede gårdsplads bag huset kunne jeg høre en livlig sladren af høns, ænder og den pludrende kalkun, og i aftensolens glans øvede en glimrende flok duer sig i deres luftige vendinger. Forsiden af huset vendte mod syd, hvor en temmelig vid, men ensformig udsigt over den bugtede vej og de kornrige marker mere beroligede end forlystede øjet. Der hvilede en velsignet fred og ro over det hele, og det var én af de

pletter, om hvilke man ofte i en vis stemning kan falde på at sige: her gad jeg bo og bygge; – men det er dog sjældent rigtig alvorligt ment!

Da Karen, som sad under bislaget og spandt, fik øje på os, idet vi gik op ad gangen mod huset, rejste hun sig og kom os i møde. Jeg betragtede hende naturligvis med megen interesse. Det var, hvad folk kalder en smuk, gammel kone, iført en til hendes alder passende, sirlig bondedragt, og hendes milde øjne – det eneste, der endnu syntes ungt på hende – smilede til den raske, kraftige plejesøn med et udtryk af sandt velbehag og moderlig stolthed. Selv var hun ikke høj, men kraftigt bygget, og syntes at kunne nå de hundrede år.

Her havde jeg en stor glæde af Arthur. Man kunne i et sådant forhold, som mellem ham og den gamle Karen, ikke tænke sig mere naturlighed og anstand, end han viste. Ligesom hun holdt sig lige så langt fra krybende underdanighed som fra kæphøj raskhed, hvormed yndede tyende stundom kommer deres herskab i møde, således var der i hans holdning hverken fornem nedladenhed eller ugraciøst kammeratskab. Alt var fra begge sider jævnt og harmonisk, og gjorde ret et behageligt indtryk, på Arthur udøvede synet af hende og klangen af hendes venlige stemme en ganske vidunderlig beroligende indflydelse. Hans ansigt, som forhen blussede, fik sin naturlige lød, hans øjne blev klare og milde, hans stemme blev fast og tillidsfuld, som om han her havde indåndet fred og ro. Han forestillede mig for den gamle, som rakte mig hånden til velkomst, idet hun smilende sagde: "Nå, så det er den gode herre, som jomfru Martha fortalte mig om i formiddags. Hun kommer vist snart selv!"

Vi tog plads ved bordet, mens Karen gik ind i huset. Et øjeblik efter kom hun tilbage og med hende en pæn tjenestepige, som lagde en snehvid dug på bordet, hvorpå der blev sat en flaske, en vandkaraffel og to glas, sukker og sølvskeer, – alt skinnende og blankt. Jeg smagte på vinen; det var en ypperlig gammel rhinsk vækst. Arthur truede smilende ad den gamle: "Har jeg ikke sagt dig, at du selv skulle drikke denne tår vin og få kræfter!"

"Ja, så mange tak, hr. kammerjunker! Jeg har såmæn også ærligt drukket den ene flaske helt op, ét lille glas om dagen," svarede hun, "men nu har jeg også kræfter nok for det første. Det er så varmt, og jeg syntes, De og herren der kunne nok trænge til en vederkvægelse. Tag nu tiltakke!" Hun satte sig ned og så smilende på Arthur, der nikkede til hende, idet han førte glasset til munden.

Da hørte vi pludselig fra den fjernere del af haven, der lå skjult for vore øjne bag hække og buske, ligesom en heftig ordstrid og straks derpå et kvindeligt skrig og et råb: "Hjælp, hjælp!"

Som et lyn var Arthur på benene, satte over tre-fire bede og hække i ét spring, og forsvandt for mit blik. Den gamle Karen så meget forfærdet ud. "Det var jomfru Marthas røst," sagde hun, "vil De ikke gå med og se, hvad det dog kan være!"

Inden hendes opfordring var jeg allerede på vejen; jeg skyndte mig, det bedste jeg kunne, og kom også tidsnok for at blive vidne til en ret artig, lille scene.

"Hvad er her på færde?" hørte jeg Arthur råbe med stentorstemme, da han drejede om i havens yderste gang, hvor han så Martha, kæmpende af al magt mod fætter Peter, der,

som det lod, ville tiltvinge sig et kys. Han havde, som vi siden erfarede, meget mod hendes ønske og vilje, fra præstegården, efter at have bragt Charlotte hjem, fulgt Martha på vej til et besøg hos Karen, og ville nu benytte lejligheden til at tage en mere øm afsked med pigebarnet, end hun just ønskede.

"Respekt her!" råbte Arthur, da han stod lige ved de to unge personer, og tog et temmelig drøjt tag i kandidatens skuldre. Denne slap øjeblikkelig Martha ud af sin omfavnelse, og trådte med sit dumme, impertinente grin et par skridt tilbage. Han så temmelig ophidset ud både af vandringen og af kampen, han så slet havde bestået i, og målte med et blik, der skulle forestille foragt, kammerjunkerens person op og ned, idet han med sin knævrende stemme sagde:

"Hvor tør De, hr. kammerjunker! understå Dem til at lægge hånd på mig?"

"Jeg tør understå mig til alting, hr. candidat!" sagde Arthur med mere besindighed, end jeg havde ventet, "når De er uartig mod jomfru Martha!"

"Da ved jeg ikke, hvad Martha og jeg kommer Dem ved!" råbte Peter i en uforskammet tone.

"Jeg står ikke her for at besvare Deres pøbelagtigheder," svarede Arthur med en dyb stemme der forkyndte det udbrydende tordenvejr, "men nu skal De straks gå!"

"Skal jeg gå? Hvad har De at befale her? Sådan en adelig herre bilder sig endnu ind, at han kan gøre, hvad han vil! Men herligheden er da, Gud være lov'et! snart forbi!" grinede kandidaten.

Uden at svare herpå greb Arthur den patriotiske yngling i halskraven og bukselinningen, og hyttede ham som et stykke

favnebrænde over havegærdet ud på vejen. Den grå hat, som var faldet på jorden, gik den samme vej. Arthur blev stående og stirrede bleg og med glansløse øjne på sine hænders gerning. Ulykken var dog ikke stor. Kandidaten var heldigvis faldet i et par læs risbrænde, som lå opstablede udenfor haven, og slap altså med forskrækkelien og et par små rifter. Han havde rejst sig, og mens han med bagen af hånden tørrede sin næse og betragtede sit dyrebare blod, skreg han:

"Jeg vil sige Dem, hr. kammerjunker – –!"

"Bi lidt, fyr!" råbte Arthur rasende, "vil De sige mig noget, så skal jeg straks være hos Dem!" og ville til at springe over gærdet.

Nu begyndte *min* rolle. Jeg greb hurtigt min ven i armen, og da han med rynket pande vendte sig imod mig, sagde jeg ganske roligt: "Hvor vil du hen? gør nu ikke mere af det, end fornødent er! Ser du ikke, at valpladsen er tom?"

Kandidaten havde virkelig ikke fundet det rådeligt at oppebie et nyt møde med den nordiske Herkules, havde taget tilbens ned ad vejen og var os allerede ude af syne.

"Den pjalt!" mumlede Arthur.

"Lad ham løbe!" sagde jeg, "og se hellere til at berolige jomfru Martha. Den stakkels pige lader til at være meget bedrøvet."

Den hele affære, som her står fortalt med mange ord, var foregået i et par minutter. Dengang Martha følte sig befriet fra fætterens erotiske voldsomheder, var hun flygtet hen i en lille åben løvhytte og havde der, med begge hænder for det forgrædte ansigt, sat sig på en bænk. Ved at høre hendes navn var det, som om Arthur vågnede af en drøm; bersærkergangen var forbi. Han så sig om med et dybt suk, og da han i løvhytten fik øje på den unge pige, gik han derhen, så sagte, som om han

ville besøge en slumrende. Han satte sig på bænken ved hendes side. Jeg blev stående udenfor, – jeg kunne ikke lade det være! – dog således, at jeg var skjult for dem. Efter et øjebliks tavshed begyndte Arthur:

"Martha! – kære lille Martha! se på mig! græd ikke mere! tag hånden fra øjnene og lad mig tale med dig!"

Martha tav.

"Martha! hør på mig! hør, hvad jeg vil sige dig. Du ved ikke, hvor det knuger mit hjerte, så det er nær ved at briste. Jeg *må* tale med dig åbent og ærligt."

Der var en så ren melodi i disse ord, som jeg ikke havde tiltroet ham; det klang smukt, – men Martha tav. Da kastede han sig på knæ foran hende og berørte med begge hænder let hendes arme, idet han med fuld følelse, men med dæmpet stemme sagde:

"Jeg elsker dig, Martha! hører du? vil du blive min kone? vil du bo altid hos mig på Stiggård, og dele alt med mig, ondt og godt, sorg og glæde? Jeg har længe elsket dig," lagde han til med vemodig betoning; "men jeg har før ikke vidst det således som nu!"

Martha lod hænderne synke fra ansigtet og betragtede tavs den unge mand med sine blå, forundrede øjne.

"Du svarer mig ikke? kan du nænne det? tal, eller giv mig et lille tegn, – o, ræk mig din hånd og lad mig beholde den!"

Martha havde nær rakt ham sin hånd, men trak den pludselig igen, som i skræk, tilbage, og ville rejse sig. Men han tillod det ikke.

"Nej, Martha! nej! et svar *må* du give mig. Ak, hvis du nu ikke vil vide noget af mig, hvis du støder mig bort, så har jeg jo på én

gang tilintetgjort mit livs glæde, så har jeg jo ganske fordærvet vort venlige samliv. Jeg må da herefter kalde dig *jomfru* og holde op at sige *du* til dig!"

Pigebarnet så et øjeblik alvorligt på ham, bøjede sig derpå venligt ned imod ham og sagde, idet hun lagde sin højre hånd i hans:

"Så kald mig da altid *Martha*, og bliv ved at sige *du* til mig!"

Det var mit stikord til at forlade scenen! Jeg gik, for ikke at blive et vanhelligt vidne til den første henrykkelses udbrud. Jeg traf den gamle kone ganske forskrækket og forventningsfuld siddende ved bordet, og idet jeg skænkede mig et glas rhinsk, hvortil jeg nok kunne trænge efter så megen rørelse af den forskelligste art, fortalte jeg hende den første del af historien, men sluttede ganske kort med disse ord: "Og nu vil De nok snart se fæstemand og fæstemø her ved Deres bord!"

"Hvad behager?" sagde Karen forundret; "hvilken fæstemand og fæstemø mener De?"

"Jeg mener kammerjunkeren og hans fæstemø."

"Ih, nej! hvad siger De? Er jomfru Charlotte da også dernede!"

"Å, hvem taler om jomfru Charlotte! jeg mener kammerjunkeren og jomfru Martha."

"Er det *hende*? Nå, så Gud i Himlen være da priset og lovet!" sagde Karen og foldede hænderne. "Det havde jeg dog mindst ventet, så meget jeg end har ønsket det. Ja, jeg har såmæn sagt hende det tit og mange gange, at det burde ske; men det kunne hun nu slet ikke tåle at høre, og blev næsten vred på mig derfor. Ja, man skulle vel sagtens heller ikke tale sådan til unge piger; men vi gamle koner kunne ikke lade sligt fare, og munden løber

over af det, som hjertet har for meget af. Nå, det har da heller ikke skadet denne gang! Jeg var så vis på, at hun længe har holdt af ham; men det ville hun nu aldrig være ved. Herregud! havde det gamle herskab nu levet, så er jeg bange for, det havde set galt ud; thi *dette* havde vist ikke været efter deres hoved. Kammerjunkeren kunne da vistnok også have fået så mangen rig og fornem frøken; men det syntes han nu slet ikke om, og det har vel heller ikke stort at betyde i den begivenhed. *Den,* han nu får til kone, det er en sand engel, det kan *jeg* forsikre Dem! – Men sig mig dog, hvordan gik det til?"

"Nå," svarede jeg, "sagtens således som sligt plejer at gå til, tænker jeg! – Spørg dem nu selv. Se der!"

Arthur og Martha kom arm i arm op ad gangen. De så begge meget lykkelige ud; Arthur strålede og lo over hele ansigtet; Martha var lidt bleg, men hendes læber var blussende røde, og de glinsende øjne lignede "to dugbesprængte violer", som digteren så skønt udtrykker sig. Med mit glas i hånden modtog jeg det unge par, da de nærmede sig, og den gamle Karen græd, som det jo skikker sig, af glæde, da hun omfavnede og kyssede den undselige brud. I sin hjertensglæde kunne den gamle ikke lade være at hviske til Martha: "Nå, hvad sagde jeg så tit? Har jeg nu ret?"

Da vor bevægelse havde sat sig lidt, satte vi os selv ved bordet, ligesom for at holde råd; skønt her intet var at holde råd om. De to unge folk havde efter al rimelighed ved deres forlovelse ikke gjort et skridt, som ville dadles af brudens forældre; og om denne end havde en svag følelse af at have gjort noget på *egen hånd*, så lod det ikke til at forstyrre hverken hendes sindsro eller glæde. Den eneste beslutning, der blev

taget i vort store råd, var, at Martha ikke i aften skulle åbne sit hjerte for sine forældre eller nogen anden, men oppebie Arthurs ankomst, der næste formiddag formelig ville tale med præsten om denne sag.

Solen var ved nedgang, da vi ville bryde op. Da vi sagde farvel, tog Karen i fryd over det passerede også begge mine hænder og rystede dem, som om vi havde været gamle, gode venner. Ude på vejen følte jeg mig straks i en mig uvant situation. Skulle jeg gå rask til, eller skulle jeg gå langsomt, for i begge tilfælde ikke at bebyrde parret med min nærværelse? Jeg forkastede begge dele, som skadelige for min sundhed; men da vi på vejen til præstegården lidt efter var kommet til omdrejningen til herregården, så standsede jeg, og idet jeg forsigtigt slog mit lommetørklæde om min hals, sagde jeg: "Her vil jeg sige farvel! Natteduggen falder allerede stærkt, og *jeg* har ingen indvortes varme at stå imod med!"

Det faldt dem slet ikke ind at gøre indvendinger imod at miste mit behagelige selskab, og jeg nåede da alene, i et ypperligt humør, mit sovekammer, og kunne altså opfylde den diætetiske forskrift, som byder, altid at slumre ind med roligt sind og under behagelige forestillinger.

Næste morgen begav jeg mig tidligt ned til Arthur. Jeg fandt ham stående ved et gammeldags, kostbart møbel, en art af skriverpult eller sekretær af sort træ, indlagt med mange snørklede sirater af sølv og perlemoder. Han havde trukket en mængde skuffer ud – hemmelige rum og læddiker kom til syne, hvis tilværelse man aldrig, uden at være indviet, kunne have anet – og krammede en hel hob skønne sager frem: portrætter med kostbar indfatning, ringe med ædle stene og indlagt hår,

balsambøsser, hovedvandsæg, snusdåser, braceletter, brystnåle, halssmykker, diademer, ure, kæder, kort sagt, hvad der af slige sager i en rig og fornem familie kan opsamles fra slægt til slægt, og som man kan kalde familiens skat. Det morer mig altid at se sligt; thi det sætter min indbildningskraft i en behagelig virksomhed. Ethvert stykke må jo have sin egen historie. Hvor megen glæde og sorg kan der ikke rummes indenfor en fingerrings snævre kreds? og hvor interessant kan ikke et portræts historie tænkes at være?

"Du må, for Guds skyld! dog ikke tro," sagde Arthur, mens jeg med kendermine mønstrede nogle diamanter i et par ørenringe, "at jeg har i sinde at overøse Martha med alt dette rageri! Når hun er min kone, så bliver det jo hendes på én gang, og så kan hun more sig dermed, om hun vil. Nej, jeg søger kun efter en lille ring, som min bedstemoder har båret. Det skal have været en udmærket dejlig og god og forstandig kone. Man har altid talt til mig om hende, som én af familiens største prydelser; så vidt jeg ved, bar også min moder hendes ring, så det ville være mig betydningsfuldt, om også jeg i dag kunne sætte den på min Marthas finger. – her er den," vedblev han, og fremtog et lille grønt chagrins etui af en hemmelig skuffe og åbnede det. Ringen bestod kun af en række små, blegrøde rubiner, simpelt fattede ved siden af hinanden, og bar tydelige spor af ælde. Jeg kunne ikke andet end bifalde denne beskedenhed – om jeg så må sige – og spurgte min ven, om han agtede at gå til præstegården? Han sagde mig, at han ikke kunne komme før hen imod middag, da han havde uopsættelige forretninger. "Jeg har underrettet Martha derom,"

lagde han til, skød alle skufferne ind, låsede sekretæren og ilede ud.

Min beslutning var snart taget. På Stiggård var ikke længere mit blivende sted; den uforstyrrede ensomhed og frihed, som havde lokket mig dertil, var nu hævet ved denne glædelige begivenhed, og ville afløses af besøg og genbesøg. Min fraværelse ville ikke føles. Jeg klædte mig altså på, og gav mig på vejen til præstegården, for der endnu, om muligt, at få røgtet en lille forretning.

Ved min indtrædelse i havestuen traf jeg til min store tilfredshed hele familien samlet; end ikke fætter Peter manglede. Han så lidt flovere ud end sædvanlig, med sin rift på næsen; men forresten var han lige kry og ubehøvlet. Martha var uforandret; hun var i sin sædvanlige nette, daglige dragt; men den hemmelighed, hun bar i sit hjerte, kastede – i det mindste for mine øjne – ligesom et endnu lysere skær over hendes person. Da hun bragte mig en kop kaffe, så jeg hende lige ind i de klare øjne; men hun tog dem hurtigt til sig og blev ganske rosenrød; det var det hele.

I samtalens løb fik jeg da fætteren og Charlotte ind på det patriotisk-politiske område. Den er let at lokke, som gerne efter vil hoppe! Jeg lod nemlig, om jeg rigtigt mindes, ligesom uforvarende falde nogle højst kætterske ytringer om valgloven eller noget lignende, og vakte naturligvis de to bundsforvandtes heftige opposition, som jeg lidt efter lidt pligtskyldigst veg for. Under denne diskussion kom fætter Peter flere gange til at beråbe sig på en vis anonym publicist, der syntes at være hans første og fornemste autoritet, og som skrev under det mærke *ab*.

"Vi to," sagde Peter om sig selv og hr. *ab*, "jeg og han, tør jeg nok sige, er som én sjæl, og vor politiske udvikling har altid holdt skridt, altid taget én og samme retning, og stadigt gået parallelt, om jeg så må sige. Han har skrevet, som De ved under mærket *ab*; jeg valgte til mit bomærke *ba*!"

"Hvad for noget?" råbte præsten med et sarkastisk smil, "er det dig, Peter! som staver dette politiske *B-a*, *ba*? Å, nej? Ja, det kunne nok ligne dig!"

Præstekonen ytrede sin beundring i højrøstede og høje talemåder; kun Charlotte og Martha tav stille; hin, fordi hun alt var indviet, denne, fordi hun havde noget bedre at tænke på.

"Jo, jeg og han," vedblev Peter med suffisant selvfølelse, "har mangen gang lagt forkæmperne for frihed og folkets rettigheder en bro, hvorpå de siden har vandret over vanskelige steder. Vore bestræbelser har, skønt uafhængige af hinanden, stedse været harmoniske. Jeg kender ham ikke personligt, men jeg tror på ham, som på et evangelium."

"De må kende hans principper nøje," sagde jeg, "siden De tør bruge dette udtryk; De må sandelig have stor tillid til ham!"

"Jeg underskriver," sagde Peter, "ubetinget og ubeset enhver tøddel, han skriver, ethvert ord, han siger."

"Har jeg dog ikke set hans mærke for ganske nylig?" spurgte jeg mig selv, som om jeg besindede mig. "Ah, jo! ganske rigtigt!" vedblev jeg og greb i min brystlomme og fremdrog det nye dagblad, "her står det under selve prospektus; hr. *ab* må altså vel være hovedredaktøren. Han nævner sig som forfatter til" – her stod adskillige navngivne artikler opregnet.

"Ja, det er ham," råbte fætteren: "lad os høre, det er vist en meget interessant indledning, det fejler ikke. Underligt nok, at

jeg slet ikke har fornummet til, at denne nye entreprise var på stablen!"

"Jeg ville gerne," sagde jeg, "forelæse noget deraf. Men – –"

"Å, hvad men! jeg sætter også, at det ikke ganske stemmer med Deres principper, så kan De dog ikke ville miskende geniet, hvor det så viser sig!"

"Nej ingenlunde! såmeget mere, som jeg må tillade mig at lade Dem vide, at jeg er en ivrig tilhænger af det nye evangelium, der prædikes og alt har båret så velsignede frugter, og at jeg hædrer og ærer dets profeter, store og små, – når de duer noget! – Der er således også meget hos nærværende forfatter, hr. *ab*, som behager mig og er talt ud af mit hjerte; lad os nu se, hvorledes det behager Dem!"

Jeg forelæste derpå den hele, ret velskrevne afhandling, der med klarhed og grundighed fremstillede bladets ædle mål og dets midler.

"Er det ikke fortrinligt?" råbte Peter begejstret den ene gang efter den anden.

Forfatteren gik derpå i et særskilt afsnit over til at polemisere mod den del af pressen, som, tilsyneladende på den gode sags side, allermest skadede samme. "Det gode," sagde han, "hævder sig selv, det slette fælder sig selv; men middelmådigheden er farligere end det sletteste. Den er i almindelighed næsvis, sig fremtrængende; den vækker gerne opsigt; og når den understøttes af en eller anden tilfældig egenskab, blænder den let det mere uøvede øje, indsmugler så megen skævhed, avler såmegen halvhed blandt de mindre befæstede, at de, der mener det alvorligt, ærligt og godt med helligdommen, har ondt ved at gøre forgården ryddelig for disse vanhellige hønsekræmmere

og skillingsvekslere. Ligesom ridderligheden for en stor del synes forsvundet af det selskabelige samliv, således optræder også disse herrer ofte med en så modbydelig råhed, at deres fægtning ikke ligner nogen turnering, men snarere et slagsmål. For at give et eksempel *instar omnium*, behøver jeg blot at gribe i blinde, og træffer da straks på én, der besidder alle de negative egenskaber, der skaber den sletteste, politiske dilettantisme. Hvo har ikke i –posten med ynk og modbydelighed læst denne hr. *ba*s elendige smørerier? Iser i afhandlingen "Det Timelige og det Evige" synes han at have villet overbyde sig selv. Denne tågede ordvæv med islæt af løse, nyfilosofiske tråde, denne fade eftersnakken, denne svulstige drøvtyggen af andres originale ideer, denne ubehændige, kejtede ironiseren, denne selvbehagelige forfængelighed, dette plumpe hovmod, kunne uden skade bære, hvilket navn det skal være, kun ikke sund sans. Vi kender heldigvis ikke personlig faderen til dette misfoster, men tror at kunne spore, at han er et ungt, forfængeligt menneske, der uden andet kald, anden indvielse end den, hans selvforgudelse har givet ham, nu er kommet på denne afvej, langs hvilken han på den måde kun vil plukke gifturter for andre, men sandelig ingen laurbær for sig selv."

Ved enden af den pompøse tirade, som jeg i grunden selv ærgrede mig lidt over, udbrød præsten i en ubarmhjertig latter: "Nå, min gode Peter! *der* fik du da både læst og påskrevet, og det ovenikøbet af din egen herre og mester!"

Præstekonen sendte mig et vredt blik, men betragtede slagtofferet med en medlidende, forlegen mine, som i mine øjne var værre end præstens latter; og Charlotte sad med blussende kinder og nedslagne øjne, formodentlig af undseelse

og ærgrelse over det indirekte slag, hun selv havde fået. Martha havde sat sig i sofaen og beskæftigede sig med den lille Lise og med sine egne tanker. Kandidaten selv var blevet snart rød, snart bleg, og bed, aldeles stum, sin underlæbe til blods, uden at kunne finde et eneste ord til, for et skins skyld, at støtte sin styrtende bygning. Jeg havde næsten ondt af ham, og følte lidt fortrydelse over min hårdhed.

Porthundens støjen og hestetrampen i gården gjorde en heldig afbrydelse af den ubehagelige tavshed, der var opstået. Jeg trådte til vinduet og så ud; det var Arthur, ledsaget af jægeren. Jeg havde ikke før set ham til hest, og kunne ikke nægte, at han tog sig prægtigt ud. Fætter Peter gjorde et øjeblik mine til at liste sig bort, men forandrede dog sin beslutning og kastede den grå hat på divanbordet med et udtryk i ansigtet, som kunne betyde: "Å, det har vel ingen nød; *her* knækker han da vel ikke halsen på mig!"

Jeg havde næsten frygtet for, at den nye person, hvori Arthur nu optrådte her i huset, skulle trykke ham, gøre ham forlegen og foranledige ét eller andet, der kunne volde ham en ydmygelse. Min frygt var aldeles ugrundet. Han var så jævn, så fri og sikker i sin holdning, at jeg ganske roligt så på alt, hvad han foretog. Efter at have hilst venligt på hele familien, undtagen Peter, der stod ved vinduet og vendte ham ryggen, udbad han sig med sagte stemme en privat samtale med begge forældre. Moderen tilkastede Charlotte, som sad der blussende som i feberhede, et hurtigt, betydningsfuldt blik; jeg derimod så på Martha. Hun sad og hviskede til den lille, og var blevet ganske hvid som en slåenblomst.

Forventningens smerter var dog kun kortvarige; konferencen i "sovekammeret" var snart endt, protokollen sluttet, og idet de tre personer igen trådte ind, hørtes præsten med glad stemme at sige til Arthur:

"Ja, hr. kammerjunker! tag hende da, siden både De og hun er enige. Hun var altid en god datter, jeg har det håb, at hun også vil blive en god hustru. Jeg betror hende med fuld tillid i Deres hænder!"

Ved disse ord rejste Charlotte sig fra stolen og gjorde et skridt fremad; men på et ængsteligt vink af moderen, sank hun atter ned på sit sæde og så med højt opspilede øjne på, at Arthur med raske skridt ilede hen til Martha, kyssede hendes hånd og omfavnede hende. Da også fader og moder havde omfavnet og lykønsket hende, kom turen til søsteren. Det pinte mig, det ængstede mig, skønt jeg *vidste*, at hun ingen virkelig kærlighed følte for Arthur, men at kun hendes forfængelighed her havde fået en revselse; det ærgrede mig, at jeg havde været så dristig selv på en måde at have ført riset, – og nu var jeg bange for udbrudsscenen! Dog mit sind kunne være roligt, og jeg måtte atter her beundre eller forundre mig over den kvindelige natur. Charlottes øjne tindrede, hendes mund smilede, da hun tog Martha om hovedet og kyssede hende, og derpå rakte kammerjunkeren sin hånd. Han lod det ved denne ceremoni ikke, som ellers, bero ved at berøre fingerspidserne, men greb den hele hånd i sin og rystede den med al mulig hjertelighed. Al hans forlegenhed var som blæst bort, og denne frihed gav hans væsen en anstand, som før havde manglet ham, men nu klædte hans mandige personlighed meget godt. Charlotte stirrede på ham med store øjne.

"Nå, hr. kammerjunker!" sagde hun leende til ham, "nu kan jeg da ret i mag finde lejlighed til at arbejde på den omtalte omvendelse; ikke sandt?"

"Ja," svarede han ligeledes i en spøgende tone, "tag nu kun fat! Det vil sikkert lykkes Dem; De har ganske særegne gaver til at omvende folk, – derom er jeg overbevist! – men," vedblev han, idet han vendte sig til mig, "hvad blev det så til med din plan, som du anså for så let at udføre? Hvad sagde jeg?"

"Hvad siger De? – Hvad mener han?" råbte præsten og madamen i munden på hinanden.

"Å," svarede jeg leende, "det er ikke andet end *Der in dem Irrgarten der Liebe herumtaumelnde Cavalier etc.:* Note 3), som nu hoverer over at være kommet på rette vej!"

Under disse få replikker havde jeg lyttet til en anden kort, men fyndig samtale, mellem Peter og Charlotte, idet nemlig den første med halv stemme og et ondt grin sagde til hende: "Men min Gud, Charlotte! Du besvimer jo ikke!" hvortil hun med et roligt og koldt ansigt svarede: "Jeg begriber ikke, hvorledes du, efter i går at have leget himmelspræt, og i dag lidt en sådan prostitution, endnu tør vove at tale med!" hvorpå fyren tav stille og måbede.

Da jeg nu så alt i en så god gang på alle kanter, fandt jeg, det var på tide for mig at træde af fra skuepladsen. Jeg greb min hat og foregav, at jeg ville tage mig en lille ensom vandring i skoven; og skyndte mig derpå hjem til gården. Her pakkede jeg min kuffert, lod spænde for en lille hamborgervogn, som under mit ophold der var sat til min rådighed, eftersom jeg er en slet rytter; og efter et par timers kørsel befandt jeg mig på nærmeste poststation, hvorfra jeg i en lille billet takkede Arthur

for alt godt. Jeg anførte ingen undskyldninger for min pludselige bortrejse. da jeg stolede på, at han kendte mine manerer og ikke ville fortænke mig i, at jeg fulgte dem.

Min Søren og madame Trane slog hænderne sammen over min hastige hjemkomst, og den sidste var himmelglad over dog at være så tidlig færdig med skuren, vasken og bonen; og jeg selv var ikke mindre glad. I denne friske renligheds duft sad jeg da og genlevede min landrejse ved at optegne dens begivenheder.

Et par måneder efter fik jeg ét af hine uortografiske, men venlige breve fra Arthur. Min flugt omtalte han ikke med ét ord; men efter at have beskrevet mig sit bryllup og *Das vergnügte Leben* [Note 4)], som han nu fører, fortalte han endvidere, at fætteren, der har taget tjeneste hos en juridisk embedsmand i egnen for at øve sig i det praktiske, nu ganske havde skudt en hvid pind efter politikken, havde forlovet sig med Charlotte, tænkte kun på embeds- og ægtestand, og lod til at kunne blive en ret tålelig birkedommer! – Skulle jeg virkelig have givet anledning til et mirakel?

Note 2:

Dandinait sur les hanches: ~vuggede i hofterne

Note 3:

Der in dem Irrgarten: Titlen på en gammel tysk roman.

Note 4:

Das vergnügte Leben: Et digt af Bürger.

Om "Tre fortællinger"

Forfatter: Christian Winther (1796-1876).
Org.udgave: *Tre fortællinger.* C. A. Reitzel, Købennhavn 1851. (*Et rejseeventyr* og *Hesteprangeren* havde dog været udgivet tidligere i *To Fortællinger*, C. A. Reitzel, København 1839.
Denne udgave baseret på: *Christian Winthers Samlede Digtninger.* Bind 8 og 9: Fortællinger i Prosa. C. A. Reitzels Forlag, København 1860.
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter Christoffer Wilhelm Eckersberg (1783-1853): *Bella og Hanna. M. L. Nathansons ældste døtre* (1820).

ISBN 978-87-7628-085-7
2. ebogsudgave, tidl. udgave ISBN 978-87-7979-303-3 (Ølstykke 2013).

www.ebib1800.dk

